

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky
Katedra žurnalistiky

Lukáš Seidl

**Současné náboženské vysílání Českého
rozhlasu - 20 let po pádu komunismu**

Bakalářská práce

Praha 2010

Autor práce: **Lukáš Seidl**

Vedoucí práce: **PhDr. Josef Maršík, CSc.**

Oponent práce:

Datum obhajoby: **2010**

Hodnocení:

Bibliografický záznam

SEIDL, Lukáš. *Náboženské vysílání Českého rozhlasu: 20 let po pádu komunismu*. Praha: Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Katedra žurnalistiky, 2010. 95 s. Vedoucí bakalářské práce PhDr. Josef Maršík, CSc.

Anotace

Bakalářská práce „Současné náboženské vysílání Českého rozhlasu – 20 let po pádu komunismu“ pojednává o činnosti Redakce náboženského vysílání. Ta připravuje pořady s náboženskou tematikou v Českém rozhlase již dvacet let. Od dob jejího vzniku v roce 1990 prošlo náboženské vysílání ve veřejnoprávním rozhlase dlouhým vývojem. Navzdory společenskému směřování v České republice, které je doprovázeno všeobecně klesající pozorností věnované náboženským otázkám, má náboženské vysílání v Českém rozhlase stále pevné místo a těší se kladným ohlasům posluchačů. V roce 2009 připravila Redakce náboženského vysílání celkem 391 hodin pořadů s náboženskou tematikou a do budoucna plánuje další rozšíření své produkce. Náboženská redakce provozuje rovněž vlastní webové stránky, na kterých přináší informace společensko-náboženského zaměření a nabízí archiv svých pořadů.

Tato práce přibližuje aktuální podobu náboženského vysílání veřejnoprávního rozhlasu, seznamuje s činností Redakce náboženského vysílání, specifiky náboženského vysílání ve veřejnoprávním rozhlase, přináší kontextové informace s náboženským vysíláním související, představuje využití internetu jako doplňkové služby pro rozhlasové vysílání a podhaluje očekávaný vývoj a směřování náboženského vysílání ve veřejnoprávním rozhlase.

Annotation

The bachelor thesis, “The Contemporary Religious Broadcasting of the Czech Radio – 20 Years After End of Communism Era,” deals with the operation of the Editorial Staff of Religious Broadcasting. The said editorial staff has been preparing programmes with religious themes in the Czech Radio for 20 years running. Since its formation in 1990, the religious broadcasting has gone through a long development in the domain of public broadcasting. Despite the social trends in the Czech Republic associated with a generally falling interest in religious matters, religious broadcasting maintains firmly its footing in the Czech Radio, enjoying a positive response from the

audience. In 2009 alone, the Editorial Staff of Religious Broadcasting has prepared 391 hours of programme with religious themes and plans further expansion of its production. The religious editorial staff also operates its own website where it offers social-religious themed information as well as an archive of its programmes.

The present thesis depicts the current form of religious broadcasting of the public broadcasting service, familiarises with the operation of the Editorial Staff of Religious Broadcasting and the specifics of religious broadcasting in public radio, offers contextual information related to religious broadcasting, presents the employment of Internet as a supplemental service to radio broadcasting, and reveals the expected development and trends of religious broadcasting in public radio.

Klíčová slova

Český rozhlas, média, náboženské vysílání, náboženství, Redakce náboženského vysílání, rozhlas

Keywords

Czech Radio, Editorial Staff of Religious Broadcasting, media, religious broadcasting, religion, radio

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval/a samostatně a použil/a jen uvedené prameny a literaturu.
2. Vlastní text práce bez anotací a příloh má celkem ..... znaků s mezerami, tj. ..... normostran.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna veřejnosti pro účely výzkumu a studia.

V Praze dne 12. května 2010

Lukáš Seidl

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval především panu PhDr. Josefu Maršíkovi, CSc. za odborné vedení bakalářské práce, inspiraci, obětavost a pomoc při řešení problémů při vzniku textu. Děkuji také Redakci náboženského vysílání Českého rozhlasu, zejména jejímu vedoucímu Danielu Rausovi a produkční Petře Kaluschové, za ochotu, vstřícnost a poskytnutí nezbytných dokumentů a kontaktů. Dík za anglické překlady patří Adamu Slavickému a za jazykovou korekturu práce Veronice Ludvíkové. Rovněž děkuji své rodině za podporu při studiu.

Obsah

ÚVOD	.....
1. CÍRKVE, MÉDIA A LEGISLATIVA	.....
1.1 NÁBOŽENSTVÍ A SOUČASNÁ ČESKÁ SPOLEČNOST.....	.....
1.2 CÍRKVE A HROMADNÉ SDĚLOVACÍ PROSTŘEDKY.....	.....
1.3 MEDIÁLNÍ RADY CÍRKVÍ.....	.....
1.4 AUDIOVIZUÁLÍ NÁBOŽENSKY ORIENTOVANÁ MÉDIA NA ÚZEMÍ.....	.....
ČESKÉ REPUBLIKY.....	.....
1.4.1 <i>Rozhlas</i>	.....
1.4.2 <i>Televize</i>	.....
1.5 NÁBOŽENSKÉ VYSÍLÁNÍ A ČESKÁ LEGISLATIVA.....	.....
2. NÁBOŽENSKÉ VYSÍLÁNÍ V ROZHLASE	.....
2.1 NÁBOŽENSKÉ VYSÍLÁNÍ V LETECH 1948-1989.....	.....
2.2 NÁBOŽENSKÉ VYSÍLÁNÍ VE VEŘEJNOPRÁVNÍM ROZHLASE.....	.....
2.3 EKUMENISMUS.....	.....
2.4 DOHODA O SPOLUPRÁCI.....	.....
2.5 ZPŮSOBY REALIZACE NÁBOŽENSKÉHO VYSÍLÁNÍ.....	.....
3. SOUČASNÉ NÁBOŽENSKÉ VYSÍLÁNÍ ČESKÉHO ROZHLASU	.....
3.1 REDAKCE NÁBOŽENSKÉHO VYSÍLÁNÍ.....	.....
3.2 NÁBOŽENSKÉ VYSÍLÁNÍ V ATEISTICKÉ SPOLEČNOSTI.....	.....
3.3 CELOPLOŠNÉ NÁBOŽENSKÉ VYSÍLÁNÍ.....	.....
3.3.1 <i>Bohoslužby</i>	.....
3.3.2 <i>Zpravodajské a publicistické pořady</i>	.....
3.3.3 <i>Duchovní pořady</i>	.....
3.3.4 <i>Kulturní a vzdělávací pořady</i>	.....
3.3.5 <i>Rodinné a kontaktní pořady</i>	.....
3.3.6 <i>Hudební pořady</i>	.....
3.4 REGIONÁLNÍ NÁBOŽENSKÉ VYSÍLÁNÍ.....	.....
3.5 PŘÍJEMCI NÁBOŽENSKÉHO VYSÍLÁNÍ.....	.....
4. SPOLUPRÁCE A ZDROJE INFORMACÍ	.....
4.1 SPOLUPRÁCE S OSTATNÍMI RADII.....	.....
4.1.1 <i>Radio Proglas</i>	.....
4.1.2 <i>Radio Vatikán</i>	.....
4.2 SPOLUPRÁCE S ČESKOU TELEVIZÍ.....	.....
4.3 SPOLUPRÁCE S CÍRKVEMI.....	.....
4.4 ZAHRANIČNÍ INSPIRACE A ZDROJE INFORMACÍ.....	.....

5. WEBOVÝ PORTÁL NABOZENSTVI.COM JAKO ZDROJ NÁBOŽENSKÝCH INFORMACÍ.....	
5.1 NABÍDKA PORTÁLU NABOZENSTVI.COM.....	
5.2 VYUŽITÍ PRVKŮ INTERNETOVÉ KOMUNIKACE.....	
5.3 NÁVŠTĚVNÍCI WEBOVÉHO PORTÁLU.....	
6. PERSPEKTIVA NÁBOŽENSKÉHO VYSÍLÁNÍ V ROZHLASE.....	
6.1 BUDOUCNOST NÁBOŽENSKÉ REDAKCE ČESKÉHO ROZHLASU.....	
6.2 PLÁNY REDAKCE NÁBOŽENSKÉHO VYSÍLÁNÍ.....	
7. KŘESŤANSKÝ TÝDENÍK POD DROBNOHLEDEM.....	
7.1 POUŽITÉ ANALYTICKÉ POSTUPY, OTÁZKY A HYPOTÉZY.....	
7.2 ANALÝZA POŘADU.....	
7.3 ZÁVĚRY ANALÝZY A NÁMĚTY K ÚVÁZE.....	
ZÁVĚR.....	
RESUMÉ.....	
POUŽITÁ LITERATURA.....	
SEZNAM PŘÍLOH.....	
PŘÍLOHY.....	

Úvod

Jako téma své bakalářské práce jsem si zvolil Současné náboženské vysílání Českého rozhlasu – 20 let po pádu komunismu. K volbě tématu mě vedla skutečnost, že jsem věřící člověk a při studiu audiovizuálního zaměření jsem se specializoval na rozhlas. Toto téma pro mě bylo zajímavé také s ohledem na fakt, že v únoru roku 2010 oslavila Redakce náboženského vysílání Českého rozhlasu dvacetileté výročí své existence. Za tu dobu prošlo náboženské vysílání veřejnoprávního rozhlasu velkým vývojem a má za sebou dlouhou cestu hledání svého místa jak mezi posluchači, tak v rámci Českého rozhlasu. Dalším faktorem, který ovlivnil tematické zaměření mé bakalářské práce, byla téměř naprostá absence literatury na toto téma. Náboženské vysílání Českého rozhlasu lze přitom v mnoha ohledech považovat v mezinárodním měřítku za unikátní. Při získávání kontextových poznatků a rozhodování, jak svoji práci orientovat, mi jako inspirace posloužily dříve zpracované bakalářské práce Jana Skály a Věry Voňavkové, které se této problematice věnovaly.

Cílem následujícího textu je zejména představit aktuální podobu náboženského vysílání Českého rozhlasu, seznámit s činností Redakce náboženského vysílání, specifikovat úskalí, kterými náboženské vysílání procházelo a prochází, přinést stručné kontextové srovnání s realizací náboženského vysílání v zahraničí, charakterizovat unikátní prvky ve veřejnoprávním pojetí náboženského vysílání v České republice a zároveň přiblížit využití moderních technologií a trendů při přípravě nábožensky orientovaného vysílání.

Při zpracovávání tématu a získávání informací jsem využil zejména postupů teoretické deskripce rozhlasové dokumentace (analýza vysílacích plánů, scénářů vybraných pořadů, interních dokumentů Českého rozhlasu apod.), dále pak postupů kvalitativní a kvantitativní analýzy. Stěžejním zdrojem informací pro mě byly především osobní rozhovory s předními osobnostmi historie a současnosti veřejnoprávního náboženského vysílání a duchovních, kteří se na přípravě náboženského vysílání podílejí. Informace jsem čerpal také z literatury věnující se obecné problematice rozhlasového vysílání a náboženským otázkám a zahraničních děl pojednávajících o náboženství v rozhlasovém vysílání. Důležitý zdroj představovaly také webové stránky Redakce náboženského vysílání, které nabízejí kromě mnoha užitečných informací z oblasti náboženství a rozhlasového vysílání také rozsáhlý archiv pořadů Redakce náboženského vysílání.

Největší problém při zpracování bakalářské práce představovala absence literatury na toto téma. Problematika náboženského vysílání v Českém rozhlase nebyla dosud podrobně a obsáhleji zpracována v žádné publikaci. Složitě bylo také dohledat, kontaktovat a osobně vyzpovídat osoby zainteresované do této problematiky. Zde velmi pomohli členové Redakce náboženského vysílání, kteří mně ochotně poskytli stěžejní informace a zároveň kontakty na zakladatele náboženského vysílání. Bližší srovnání pořadů z hlediska poslechovosti znemožnil fakt, že Redakce náboženského vysílání těmito průzkumy, s výjimkou několika pořadů, nedisponuje.

Součástí práce je stručný rozbor pořadu Křesťanský týdeník, který se snaží blíže specifikovat strukturu a tematickou orientaci jednoho z nejstarších pořadů, které náboženská redakce připravuje, a zároveň nastítnit otázky o jeho dalším možném směřování.

Důležitou skutečností, ke které došlo v závěrečné fázi zpracování mé bakalářské práce, bylo jmenování dosavadního vedoucího Redakce náboženského vysílání Daniela Rause ředitelem Českého rozhlasu 6. S ohledem na tento fakt je v textu Daniel Raus stále uváděn jako vedoucí Redakce náboženského vysílání.

1. Církev, média a legislativa

1.1 Náboženství a současná česká společnost

Základní a častý problém při řešení nejrůznějších náboženských otázek přináší fakt, že definice samotného pojmu *náboženství* se mnohdy liší. Některé definice úzce vztahují existenci náboženství k nějaké skupině, jež je organizovaně praktikuje, obecně řečeno církvi. Takto pojímá náboženství také známá a dodnes často používaná interpretace Emila Durkheima, podle které „náboženství je jednotný systém víry a praktik vztahujících se k posvátným věcem, tj. věcem odtažitým a zakázaným; systém víry a praktik, které sjednocují všechny své přívržence v jediném morálním společenství nazývaném církev“ (Václavík, 2010: 10). Širokou aplikovatelnost Durkheimovy definice umožňuje skutečnost, že není postavena na nutnosti existence Boha, kterého mnohá náboženství nemají¹. V protikladu s dnešní dobou ale Durkheimovu představu značně omezuje to, že klade jako podmínku náboženského života církev. Mnoho lidí se totiž považuje za věřící, aniž by byli organizováni v nějakém praktikujícím společenství. Výše zmíněné skutečnosti pouze dokazují složitost uchopení a definice pojmu náboženství, ačkoliv se jedná o záležitost historicky zakotvenou a společensky zásadní.

Česká společnost je, v evropském a potažmo celosvětovém kontextu, považována za ateistickou. Tento fakt lze statisticky potvrdit na základě Sčítání lidu, domů a bytů, které v roce 2001 provedl Český statistický úřad a které srovnává religiozitu obyvatelstva s roky 1950, 1991 a 2001.² Například v Česku nejsilnější katolické církvi klesl počet věřících z 4 021 385 v roce 1991 na 2 740 780 v roce 2001.³ Silně sestupný trend zaznamenaly také ostatní církve.

Při důkladnější analýze ale zjistíme, že tento proces, který mnozí paušálně označují jako masově pokračující ateizaci české společnosti, je daleko složitější a rozmanitější, než se na první pohled zdá. Spíše by se totiž dal chápat jako transformace náboženského chápání, jeho detradicionalizace a privatizace. V České republice (dále také ČR) významně dochází k procesu, který by se dal nazvat jako „odcírkvění“. Mnoho lidí se považuje za věřící, vedou duchovní život, ale odmítají se hlásit k nějaké církvi či

¹ Například buddhismus.

² www.czso.cz [online]. 2003-08-06 [cit. 2010-03-30]. Obyvatelstvo hlásící se k jednotlivým církvím a náboženským společnostem. Dostupné z WWW:< http://www.czso.cz/csu/2003edicniplan.nsf/o/4110-03--obyvatelstvo_hlasici_se_k_jednotlivym_cirkvim_a_nabozenskym_spolecnostem>.

³ V roce 1991 byl podíl římskokatolických věřících vzhledem k celé populaci 39 %, v roce 2001 26,8 %.

náboženské organizaci a aktivně se účastnit např. na slavení liturgie či jiných obřadů. Tento trend potvrzuje také výzkum Religiozita v reformovaných východo(středo)evropských zemích z roku 2007, ve kterém více než 45 % dotázaných sdělilo, že jsou duchovně založení, ale svoji víru prožívají soukromě bez příslušnosti k nějaké církvi (Václavík, 2010).

Podle údajů získaných při výše zmíněném Sčítání lidu, domů a bytů klesl počet osob hlásících se k nějaké konkrétní náboženské skupině o více než 10 % (1991 – 43,9 %, 2001 – 32,2 %) a naopak o téměř 20 % vzrostl počet osob, které zaškrtnly kolonku „Bez vyznání“ (1991 – 39,9 %, 2001 – 59 %). Téměř o polovinu ve srovnání s rokem 1991 ale klesl počet těch, kteří odmítli na otázku náboženského vyznání odpovědět, což dokládá určitý vzestup důležitosti náboženské problematiky ve společnosti (Václavík, 2010).

Významným trendem, který charakterizuje českou společnost z náboženského hlediska, je pluralizace náboženské scény. Velké církve (Církev římskokatolická, Českobratrská církev evangelická, Československá církev husitská) zaznamenaly výrazný pokles věřících. Počet členů menších náboženských skupin zahrnutých do kategorie „Ostatní“ naopak prudce stoupl ze 120 tisíc (1991) na 330 tisíc (2001).

Výše interpretované výzkumy dokazují, že spíše než nezadržitelnou sekularizací prochází česká společnost významnou a složitou náboženskou transformací přinášející mnohdy nové postoje a chápání náboženských otázek, nikoliv však bezvýhradný odklon české společnosti od náboženského života.

1.2 Církve a hromadné sdělovací prostředky

Hromadné sdělovací prostředky neoddiskutovatelně ovlivňují život každého jedince současné společnosti. Mediální sdělení napomáhají k rozhodnutím jejich recipientů, určují postoje mnoha lidí či skupin k určitým problémům, nastolují nové trendy, významně ovlivňují směřování a vývoj společnosti. Média zdaleka už neplní funkci pouze informační, stále více dochází k propojování informací a zábavy, tzv. infotainment (Jirák a Köpplová, 2007), opomenout nelze ani socializační důsledky působení hromadných sdělovacích prostředků. S významným rozvojem médií a zřetelným dopadem jejich působení na celou společnost začíná docházet také ke změně dříve konzervativních a negativních postojů ze strany jednotlivých církví. Dlouho byly hromadné sdělovací prostředky ze strany církví chápány především jako nástroj zla,

něco, co staví umělou bariéru v mezilidské komunikaci a zároveň ve vztahu věřícího člověka k Bohu. Významný krok ke změně tohoto postoje udělala katolická církev v období II. vatikánského koncilu, který se konal v letech 1962-1965. V roce 1963 přijal kongres dekret o sdělovacích prostředcích s názvem *Inter mirifica*. Tento dokument je v postoji katolické církve ve vztahu k médiím přelomový v tom, že začíná poprvé chápat média jako prostředek pro šíření evangelia. Zároveň je v dokumentu *Inter mirifica* zdůrazněn fakt, že církev nemá využívat médií pouze jako jedné z cest k hlásání evangelia, ale musí rovněž klást důraz na seznamování lidí s prostředky masové komunikace a jejich správnému pochopení. *Inter mirifica* byl církevní dokument, ve kterém se poprvé výslovně psalo o katolickém rozhlase a katolické televizi.⁴

Inter mirifica přijatá na II. vatikánském koncilu představovala základní kámen v budování vztahu katolické církve k médiím, jehož cílem byla a dosud je snaha najít vzájemné souznění a využití hromadných sdělovacích prostředků k šíření evangelia a utvrzování morálních hodnot společnosti.

V roce 1971 vznikl druhý dokument katolické církve věnující se problematice médií. Pastорální instrukce o sdělovacích prostředcích *Communio et progressio* byla oproti *Inter mirifica* daleko rozsáhlejší a přinesla podrobnější řešení otázek vztahu církve a médií. V rozsáhlé míře se dokument věnoval problematice veřejného mínění, svobody slova a jako první oficiální církevní dokument se zabýval rovněž reklamou. *Communio et progressio* již také hovoří o působení katolíků v jednotlivých médiích – tisku, rozhlase, televizi, divadle a filmu.⁵

Na oba výše zmíněné dokumenty navázal v roce 1992 třetí, dekret *Aetatis novae*. Tento dokument vychází ze skutečnosti, že na počátku 90. let nastává revoluce v komunikaci, vznikají nové komunikační prostředky, dochází ke „zmenšování“ světa v jednu vesnici.⁶ Převratný je v *Aetatis novae* fakt, že církev již nezastává paradigma, podle kterého určuje jedinou správnou cestu, ale staví se do role průvodce a poradce člověka, jenž je součástí světa sdělovacích prostředků. Pastорální instrukce *Aetatis novae* zároveň výslovně zdůrazňuje povinnost církve využívat sdělovací prostředky k hlásání Božího slova. „Jako doplněk k tradičním prostředkům a cestám, jako je svědectví života, katechismus, osobní kontakt, lidová zbožnost, liturgie a jí podobné

---

⁴ *Inter mirifica*, Dekret II. vatikánského koncilu, 1963.

⁵ *Communio et progressio*. Pastорální instrukce o sdělovacích prostředcích, 1971

⁶ *Aetatis novae*. Pastорální instrukce o sdělovacích prostředcích, 1992

slavnosti, je nasazení sdělovacích prostředků pro evangelizaci a pro katechezi nepostradatelné. Ano, církve by se cítila vinna před Bohem, kdyby nevyužila těchto tak účinných prostředků, které lidský rozum stále zdokonaluje. Sdělovací prostředky mohou a musí být nástrojem ve službě plánu církve na novou evangelizaci dnešního světa. (...) Evangelizace v dnešním světě musí najít v aktivní a otevřené přítomnosti církve ve světě komunikace nové prostředky a možnosti.“⁷

Výše uvedené poznatky dokazují, že první a zcela zásadní oficiální kroky k navázání kladného vztahu k médiím a uvědomění si jejich důležitosti učinila v minulosti zejména katolická církev. Také evangelické církve ale nyní plně využívají možností, které jim hromadné sdělovací prostředky nabízejí. Oproti katolické církvi se však evangelická staví k médiím s poněkud větším odstupem. To potvrzuje také kazatel Českobratrské církve evangelické Ivo Mareš. „Je možné říci, že vztah katolické teologie k médiím je propracovanější a v zásadě vstřícnější než u církví protestantských. Protestantské církve většinou nemají žádné oficiální dokumenty definující stanovisko církve k médiím, jako jsou u římskokatolické církve například *Communio et progressio* nebo *Aetis novae*. Možná právě odtud pramení jistá rezervovanost vůči médiím, kterou i v naší evangelické církvi velmi často pocítujeme.“⁸

Důležitost médií v současném světě zdůrazňuje katolický teolog Rainer Bucher, podle jehož názoru přebírají hromadné sdělovací prostředky některé funkce, které byly kdysi výsadou křesťanské církve. „Počítáme-li mezi klasické funkce náboženství normování jednání, definici skutečnosti jako celku (kosmologii) a strukturování běžného dne, pak vidíme, že média, např. televize, vstoupila do všech těchto oblastí. Televize strukturuje den ve specifické liturgii, zprostředkuje normativnost jednání a vytváří specifické vnímání skutečnosti.“⁹

1.3 Mediální rady církví

S rozvojem médií a jejich narůstajícím významem a možnostmi, které přinášely, si začaly jejich důležitost uvědomovat také jednotlivé církve. Zprvu často zamítavý postoj k hromadným sdělovacím prostředkům v církevních kruzích vystřídal jejich postupné přijímání a snaha využít jejich předností k evangelizaci. Tento vývoj byl

---

⁷ *Aetatis novae: Média ve službě církevního společenství*, s. 40-41

⁸ Písemný kontakt autora s Ivo Marešem. Archiv autora.

⁹ Bucher, R.: *Církev v mediální společnosti*, In: *Teologické listy* 4/2003, s. 159

doprovázený vytvářením interních církevních orgánů, které se začaly zabývat výhradně médií, jejich využitím a spoluprací s nimi. Mediální rady či komise v organizačních strukturách jednotlivých církví nabírají stále více na významu, důsledněji se řeší jejich personální obsazení a podrobně je sledována jejich činnost.

V rámci katolické církve se otázkám médií věnuje Rada pro sdělovací prostředky při České biskupské konferenci (dále také ČBK). Mezi její hlavní úkoly patří spolupráce s jednotlivými médii a vydávání a šíření dokumentů Papežské rady pro hromadné sdělovací prostředky. V čele Rady pro sdělovací prostředky stojí pražský arcibiskup a předseda ČBK Dominik Duka.¹⁰

Církve sdružené v Ekumenické radě církví (dále také ERC) zastřešuje v mediálních otázkách Komise pro sdělovací prostředky, která se věnuje zejména spolupráci s redakcemi křesťanských pořadů v rozhlasu a televizi. V jejím čele stojí referent, kterým je nyní Petr Vaňura.¹¹

1.4 Audiovizuální nábožensky orientovaná média na území

České republiky

Tato kapitola stručně představuje stěžejní nábožensky orientovaná média, která v současnosti působí na území České republiky. Vzhledem k zaměření práce jsou zmíněna pouze audiovizuální média. V této části práce se nepojednává o náboženském vysílání Českého rozhlasu, které je analyzováno v jiných kapitolách.

1.4.1 Rozhlas

Kromě Českého rozhlasu se na produkci náboženského vysílání podílí výraznou měrou Radio Proglas. Z hlediska formátu je Proglas křesťanskou rozhlasovou stanicí rodinného typu. Vysílat začal v roce 1995 prostřednictvím malého vysílače umístěného na moravském poutním místě Svatém Hostýně. Nyní je vysílání Proglasu šířeno prostřednictvím 15 FM vysílačů, přes satelit a naladit se dá rovněž na digitálním pozemním vysílání (DVB-T). Na internetu je možné Proglas poslouchat na jeho

---

¹⁰ *Www.cirkev.cz* [online]. c2010 [cit. 2010-04-28]. Média. Dostupné z WWW: <<http://www.cirkev.cz/media.html>>.

¹¹ *Www.ekumenickarada.cz* [online]. 2010-03-04 [cit. 2010-04-28]. Aktualizovaný přehled komisí a pracovních skupin ERC. Dostupné z WWW: <<http://www.ekumenickarada.cz/index.php?setlang=1&setlang=1&ID=695>>.

webových stránkách www.proglas.cz. Na základě spolupráce s Tv Noe je vysílání Radia Proglas šířeno také v průběhu přestávek vysílání Tv Noe. Licenci vlastní a stanici provozuje nekomerční společnost Radio Proglas s.r.o. Provoz stanice je financován Nadačním fondem Radia Proglas, jehož zřizovatelem je Biskupství brněnské. Právě v Brně je hlavní sídlo Proglasu, další regionální studia se nacházejí v Praze, Hradci Králové, Ostravě, Olomouci, Litoměřicích a Českých Budějovicích. Kromě vlastní programové tvorby vysílá rovněž české vysílání Radia Vatikán a některé pořady přejímá od stanice Radio7¹², jež je součástí mezinárodní sítě evangelických misijních rozhlasových stanic Trans World Radio (dále také TWR).

Radio7 je další náboženskou rozhlasovou stanicí, která v Česku působí. Jedná se o společný projekt české a slovenské redakce TWR provozované Českomoravskou rozhlasovou misíí. Radio7 vysílá na internetu a satelitu.¹³ Jeho programovou náplň tvoří zejména pořady s biblickou tematikou a otázky týkající se církve a duchovního života.¹⁴ Celosvětová síť radií TWR je koncipována jako nekomerční neziskový projekt a veškeré náklady na provoz jednotlivých stanic jsou hrazeny z dobrovolných příspěvků jejich posluchačů.¹⁵

Informace o dění v katolické církvi, ve Vatikánu a ve světě přináší každý večer české vysílání Radia Vatikán, které úzce spolupracuje s Tiskovým střediskem České biskupské konference. Radio Vatikán využívá dále služeb dopisovatelů z České republiky i zahraničí a aktivní kontakt udržuje rovněž se Sdružením Česká katolická charita. Reprízu jeho pořadů zajišťuje Radio Proglas. V české lokalizaci provozuje Radio Vatikán svůj vysílací kanál také na serveru You Tube. Českou redakci Radia Vatikán vede od roku 2006 jezuitský kněz Milan Glaser.¹⁶ Vatikánský rozhlas lze v Čechách naladit na středních a krátkých vlnách, vysílání je možné rovněž přijímat přes satelit.¹⁷

---

¹² [Www.proglas.cz](http://www.proglas.cz) [online]. c2010 [cit. 2010-02-04]. Základní údaje o Radiu Proglas. Dostupné z WWW: <<http://www.proglas.cz/zakladni-udaje.html>>.

¹³ [Www.twr.cz](http://www.twr.cz) [online]. c2010 [cit. 2010-02-04]. Co je Radio7. Dostupné z WWW: <<http://www.twr.cz/view.php?cisloclanku=2006100033>>.

¹⁴ [Www.twr.cz](http://www.twr.cz) [online]. c2010 [cit. 2010-02-04]. Programové schéma. Dostupné z WWW: <http://www.twr.cz/UserFiles/File/Programove_schema_od_2009_10_25.pdf>.

¹⁵ [Www.twr.cz](http://www.twr.cz) [online]. c2010 [cit. 2010-02-04]. Ekonomika TWR. Dostupné z WWW: <<http://www.twr.cz/view.php?cisloclanku=2006080012>>.

¹⁶ [Www.radiovaticana.cz](http://www.radiovaticana.cz) [online]. c2010 [cit. 2010-02-04]. Redakce. Dostupné z WWW: <<http://www.radiovaticana.cz/redakce.php4>>.

¹⁷ [Www.radiovaticana.cz](http://www.radiovaticana.cz) [online]. c2010 [cit. 2010-02-04]. Frekvence. Dostupné z WWW: <<http://www.radiovaticana.cz/frekvence.php4>>.

Od května 2004 je v provozu vysílání internetového AWradia, které se specializuje na moderní křesťanskou hudbu pro mladé.¹⁸ AWRádio je nekomerční neziskový projekt financovaný ze sponzorských darů a příspěvků posluchačů a provozovaný společností AWR studio s.r.o.¹⁹

V České republice lze nadále poslouchat pořady, které připravuje česká pobočka mezinárodní protestantské stanice HCJB (Heralding Christ Jesus Blessings). Vysílání je možné přijímat pomocí internetu, některé pořady jsou distribuovány také prostřednictvím Radia7.²⁰

1.4.2 Televize

Od roku 2006 vysílá v České republice nekomerční nezisková Tv Noe stavějící na základních křesťanských hodnotách. Jejím posláním je „být televizí dobrých zpráv.“ V programové skladbě klade důraz na duchovní rozměr pořadů a zdravý životní styl s cílevědomým omezením zobrazování násilí a nemravností. Většinu programu stanice tvoří vlastní produkce, část pořadů se pro vysílání dabuje. Tv Noe spolupracuje s lidmi z mládežnických center v České republice a na Slovensku. Důraz klade při výrobě pořadů na kontakt s mladými a začínajícími umělci.²¹ Jak bylo již napsáno výše, Tv Noe zároveň úzce spolupracuje s Radiem Proglas. Stanice šíří svůj program prostřednictvím pozemního digitálního vysílání, kabelem, naladit lze také na satelitu a vysílání je možné sledovat rovněž prostřednictvím internetových stránek televize. Držitelem licence k vysílání Tv Noe je společnost Telepace s.r.o. Provoz stanice je financován z dobrovolných darů, sponzoři vysílání Tv Noe jsou sdružení v Klubu přátel Tv Noe.²² Finanční prostředky na provoz stanice zajišťuje také Nadační fond Telepace. Tv Noe sídlí v Ostravě, další studia se nacházejí v Brně, Praze a ve Zlíně.

Od 1. listopadu 2007 je na internetu dostupná křesťanská on-line televize TV7, která spolupracuje s výše představeným Radiem7. TV7 přináší především videozáznamy bohoslužeb, kázání, pořady pro děti, rozhovory a záznamy z koncertů.

---

¹⁸ *Www.awr.cz* [online]. c2010 [cit. 2010-02-04]. O nás. Dostupné z WWW: <<http://www.awr.cz/o-nas/>>.

¹⁹ *Www.awr.cz* [online]. c2010 [cit. 2010-02-04]. Klub přátel. Dostupné z WWW: <<http://www.awr.cz/o-nas/klub-pratel/>>.

²⁰ *Www.hcjb.cz* [online]. 2008-06-23 [cit. 2010-02-04]. Kdo jsme. Dostupné z WWW: <<http://www.hcjb.cz/>>.

²¹ *Www.tvnoe.cz* [online]. c2010 [cit. 2010-02-04]. Co vysílá, proč, pro koho. Dostupné z WWW: <<http://www.tvnoe.cz/co-vysila-proc-pro-koho.html>>.

²² *Www.tvnoe.cz* [online]. c2010 [cit. 2010-02-04]. Podporujeme Noe. Dostupné z WWW: <<http://www.tvnoe.cz/podporuji-noe.html>>.

Podstatnou část programu tvoří vlastní produkce a příspěvky registrovaných uživatelů, kteří mohou na webu televize publikovat soukromé materiály.²³

Další internetovou televizí, jež je postavena na základních křesťanských hodnotách, je Hope TV, patřící do mezinárodní sítě Hope Channel. Jejím provozovatelem je AWR studio s.r.o. Program Hope TV tvoří především biblické, dětské a hudební pořady, reportáže a duchovně orientované seriály.²⁴

Prostřednictvím internetu vysílá také TV-MIS založená členy sdružení FATYM, jež je společenstvím kněží, jáhnů a laiků západního Znojemska. Cílem projektu je šíření zdravých morálních, etických a kulturních hodnot, které mají své kořeny v křesťanství. TV-MIS je nekomerční neziskový projekt, jehož aktéři pracují ve valné většině bez nároku na finanční odměnu. Finanční prostředky získává TV-MIS především od drobných dárců a sponzorů.²⁵

1.5 Náboženské vysílání a česká legislativa

V českém legislativním prostředí neexistuje žádná legislativní norma, která by se zabývala výlučně záležitostmi nábožensky orientovaného vysílání. Šíření audiovizuálních pořadů s náboženskou tematikou se tak opírá o čl. 15 odst. 1) Listiny základních práv a svobod, ve kterém stojí, že „Svoboda myšlení, svědomí a náboženského vyznání je zaručena. Každý má právo změnit své náboženství nebo víru anebo být bez náboženského vyznání.“ Čl. 16. odst. 1) tohoto dokumentu dále říká: „Každý má právo svobodně projevat své náboženství nebo víru buď sám nebo společně s jinými, soukromě nebo veřejně, bohoslužbou, vyučováním, náboženskými úkony nebo zachováváním obřadu.“

Otázky náboženského vysílání se konkrétněji dotýká zákon 484/1991 Sb., o Českém rozhlasu v § 2., čl. 2, odstavci c), kde je jako jeden z hlavních úkolů veřejné služby v oblasti rozhlasového vysílání stanoveno „vytváření a šíření programů a poskytování vyvážené nabídky pořadů pro všechny skupiny obyvatel se zřetelem na svobodu jejich náboženské víry a přesvědčení, kulturu, etnický nebo národnostní původ, národní totožnost, sociální původ, věk nebo pohlaví tak, aby tyto programy a pořady

---

²³ *Www.tv7.cz* [online]. c2007 [cit. 2010-02-05]. Nahrávejte a sledujte videa. Dostupné z WWW: <<http://www.tv7.cz/step1>>.

²⁴ *Www.hopetv.cz* [online]. c2008 [cit. 2010-02-05]. Pořady. Dostupné z WWW: <<http://www.hopetv.cz/porady>>.

²⁵ *Www.tv-mis.cz : www.tv-mis.cz* [online]. c2010 [cit. 2010-02-05]. O nás. Dostupné z WWW: <<http://www.tv-mis.cz/napoveda.php#onas>>.

odrážely rozmanitost názorů a politických, náboženských, filozofických a uměleckých směrů, a to s cílem posílit vzájemné porozumění a toleranci a podporovat soudržnost pluralitní společnosti.“

Další legislativní úpravu vztahující se k náboženskému vysílání obsahuje zákon 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání, § 49, čl. 5, kde je zakotveno, že „Zpravodajské, publicistické, dokumentární, náboženské pořady a pořady pro děti nesmí provozovatel vysílání s licenci přerušovat reklamou nebo teleshoppingem, je-li jejich plánované trvání kratší než 30 minut,“ a čl. 6 nadále upřesňuje, že „reklamou a teleshoppingem nesmějí být přerušovány bohoslužby.“

Daleko konkrétněji se náboženským otázkám ve vysílání věnuje Kodex Českého rozhlasu ve čl. 17 Otázky náboženství odst. 1): „Ve vztahu k náboženským otázkám vychází program Českého rozhlasu ze zásady otevřenosti a tolerance rozmanitých náboženství registrovaných církví a náboženských společností věřících, jakož i osob bez náboženského vyznání. Český rozhlas se zejména zdrží vysílání pořadů, kterými by byla šířena nesnášenlivost mezi lidmi či skupinami s odlišnou náboženskou orientací, případně mezi osobami nábožensky orientovanými a osobami bez vyznání.“ „Programový prostor věnovaný náboženství se opírá o rozvrstvení společnosti a její aktuální vztah k duchovní oblasti...“ stojí v odst. 2) Zaměření a nabídku nábožensky orientovaných pořadů blíže definuje odst.3) čl. 17: „Český rozhlas při vědomí evropské kulturně-historické tradice věnuje v různých žánrech a pořadech pozornost biblickým tématům a jejich významu pro kulturní vývoj a mravní postoje včetně různých úhlů pohledu na jejich historické i současné interpretace. Pořady Českého rozhlasu současně přibližují myšlenkové a kulturní základy jiných světových náboženství, a to s ohledem na šíření vzájemného poznání, porozumění a tolerance mezi různými náboženstvími a kulturami.“ Úskalí související s vysíláním náboženských pořadů a zvláštní pozornost, kterou je potřeba věnovat případným negativním dopadům šíření těchto pořadů, přibližuje odst. 4) čl. 17. „Český rozhlas je povinen zvažovat skutečnost, že jeho publikum tvoří rozmanité skupiny obyvatel, z nichž některé mohou obsah určitých pořadů chápat jako útok na své náboženské či etické přesvědčení. Zvláště musí být brán ohled na příslušníky národnostních či etnických menšin. Český rozhlas je povinen posluchače předem upozornit na výrazně eticky či nábožensky kontroverzní obsah pořadu, což učiní tak, že sdělí posluchačům vhodnou formou faktické informace o charakteru obsahu takového pořadu.“

2. Náboženské vysílání v rozhlase

2.1 Náboženské vysílání v letech 1948-1989

Poté, co převzala v únoru 1948 moc Komunistická strana Československa (dále také KSČ), pocítila církev první útlaky. Vláda Klementa Gottwalda nově vydanými zákony zakázala náboženský tisk, následovalo rušení prvních církevních škol, rozpouštění náboženských spolků a represe církevních řádů. Na základě nové legislativy se církev stala přímo podřízenou státu. Namísto odluky církve od státu tedy přišlo ještě větší sepětí a její závislost na rozhodnutí politických špiček komunistické moci se prohloubila. Hlavním úkolem médií tehdejší doby bylo především plnění ideologické funkce – posilování socialismu, jeho vyzdvihování a rozšiřování. Tisk, rozhlas a později také televize²⁶ podléhaly tvrdé cenzuře, šéfredaktoři jednotlivých médií byli povinni předem informovat cenzurní orgány²⁷ a předkládat jim materiály, které se chystali šířit. Takovéto podmínky jakoukoliv legální existenci církevně orientovaných médií vyloučily. Československý rozhlas byl v roce 1948 zestátněn a náboženské vysílání z jeho programové nabídky na více než čtyřicet let vymizelo. Zdrojem náboženských informací šířených prostřednictvím rozhlasu se tak pro domácí obyvatelstvo staly rozhlasové stanice, které vysílaly ze zahraničí. Náboženskému vysílání se věnovaly zejména Rádio Vatikán a Rádio Svobodná Evropa, na území Československa bylo možné rovněž naladit Hlas Ameriky. Vysílání těchto stanic bylo po nástupu KSČ k moci záměrně rušeno pomocí speciálních technických zařízení, kterým se říkalo „rušičky“.

Při vzniku českého vysílání Rádía Vatikán sehrála klíčovou roli osobnost tehdejšího pražského arcibiskupa Josefa Berana. Ten v průběhu své první návštěvy Říma požádal 23. února 1947 o zvláštní rozhlasové vysílání pro Československo. Jeho iniciativa byla tehdy uvítána také vládou. Vatikánský rozhlas promluvil poprvé k československým posluchačům 27. dubna 1947 při příležitosti jubilejních svatovojtěšských oslav. Pravidelné vysílání na území Československa bylo zahájeno 24.

---

²⁶ Pravidelné televizní vysílání začalo v Československu 25.2.1954. Zkušebně se vysílalo již v roce 1953.

²⁷ 22.4.1953 vznikl na základě usnesení vlády č. 17 Úřad státního tiskového dohledu jako neveřejný cenzurní orgán. Po roce přešel úřad pod správu ministerstva vnitra a působil pod názvem Hlavní správa tiskového dohledu (HSTK) už jako veřejný cenzurní orgán. Později byl HSTK přejmenován na Federální úřad pro tisk a informace (FÚTK).

prosince 1947. Představitelům komunistického režimu bylo po převzetí moci působení Vatikánského rozhlasu trnem v oku a od roku 1950 docházelo k jeho záměrnému rušení. I přes obtížnou situaci hlas Rádía Vatikán neutichl a nadále přinášel svým posluchačům informace o dění v církvi a především se snažil uvádět na pravou míru mnohá fakta, která byla vládou KSČ záměrně dezinterpretována. Na území České republiky vysílá Rádio Vatikán dodnes.²⁸

Náboženskému vysílání se v dobách komunistického útlaku věnovalo také Rádio Svobodná Evropa (dále také RSE). To začalo poprvé do Československa vysílat 4. července 1950. Na tvorbě programu se tehdy podílela nově vznikající československá redakce v New Yorku. Pravidelné celodenní vysílání do Československa bylo realizováno z vysílače v Mnichově od 1. května 1951. Již od počátku se stalo náboženské vysílání významnou programovou složkou stanice. První neděli po zahájení pravidelného vysílání přenášela Svobodná Evropa katolickou bohoslužbu z kostela sv. Štěpána v Mnichově, následovaly další náboženské programy, jejichž obsah tvořily především zprávy z náboženského života a kázání. Po pádu komunismu se redakce Svobodné Evropy přestěhovala do Československa²⁹ a v roce 1995 došlo k jejímu připojení ke stanici Český rozhlas 6. Americký Kongres ale v září 2002 rozhodl o ukončení financování českého vysílání RSE a ta ke dni 30. září 2002 ukončila na vlnách Českého rozhlasu 6 svoji činnost (Nekvapil a Vévoda, 2007).

Od března 1942 vysílal své pořady v českém a slovenském jazyce Hlas Ameriky. Rovněž tato stanice byla zdrojem důležitých informací v období komunismu a svým posluchačům poskytovala mezinárodní zpravodajský servis. České vysílání Hlasu Ameriky bylo ukončeno 27. února 2004 (Nekvapil a Vévoda, 2007).

2.2 Náboženské vysílání ve veřejnoprávním rozhlase

Pravidelné vysílání veřejnoprávního rozhlasu bylo v Československu zahájeno 18. května 1923 ve Kbelích u Prahy (Ješutová a kol., 2003: 13). Počáteční program plnil zejména funkci uměleckou a vzdělávací, náboženskou tematiku zastupovaly především přenosy bohoslužeb, které začal rozhlas později vysílat. Rok 1948 a s ním související nástup KSČ k moci doprovázený společenskými represemi a snahou zcela vymýtit

²⁸ REGNER, Jan. *Www.radiovaticana.cz* [online]. c2010 [cit. 2010-02-03]. Dějiny českého vysílání Vatikánského rozhlasu. Dostupné z WWW: <<http://www.radiovaticana.cz/historie.php4>>.

²⁹ Z Prahy začala Svobodná Evropa vysílat v červenci 1994.

náboženský život znamenaly konec náboženského vysílání na vlnách veřejnoprávního rozhlasu až do pádu komunismu, ke kterému došlo v listopadu 1989.

Po uvolnění společenského napětí a znovuoobnovení základních práv a svobod po roce 1989 se všeobecně očekával velký význam náboženství a touha po něm. Nedlouho po listopadových událostech tak začala první jednání o vzniku pořadů s náboženskou tematikou ve veřejnoprávním rozhlase. Ještě v prosinci 1989 zahájili představitelé církví jednání se zástupci Občanského fóra v Československém rozhlase. Z podnětu tehdejšího ředitele veřejnoprávního rozhlasu PhDr. Jana Czecha a jeho zástupce JUDr. Jiřího Mejstříka se začala na přelomu let 1989 a 1990 formovat redakce, jejímž úkolem měla být příprava pořadů s náboženskou tematikou a svojí činností měla zároveň zajistit pevnou pozici náboženských pořadů ve vysílání rozhlasu. Celou záležitost konzultovalo vedení rozhlasu se stěžejními křesťanskými institucemi té doby – Ekumenickou radou církví a biskupským sborem římskokatolické církve.³⁰ Následně vznikly dvě koncepce podoby náboženského vysílání. Autorem koncepce vypracované na základě požadavku kardinála Františka Tomáška byl katolický kněz Miloslav Fiala. Druhou koncepci zpracoval pedagog a publicista Jiří Zajíc. „Chceme přispět inteligentním a kulturním způsobem k duchovní obrodě naší společnosti,“ stálo tehdy mimo jiné v koncepci Jiřího Zajíce (viz Příloha č. 3).³¹ Ta nakonec dostala před návrhem Miloslava Fialy přednost a sám Jiří Zajíc byl jmenován vedoucím nově vzniklé redakce, která zahájila pod názvem Redakce náboženského života (dále také RNŽ) svoji činnost 1. února 1990. Kromě vedoucího Jiřího Zajíce tvořili redakční tým výše zmíněný Miloslav Fiala, Emanuel Vejnar - vikář českobratrského sboru a Marcela Veselá - bývalá referentka zahraničního vysílání Československého rozhlasu. První pořadem, který RNŽ odvysílala tři dny po svém vzniku, byl přenos katolické bohoslužby z katedrály sv. Václava v Olomouci.³²

Mezi první náboženské pořady vysílané po revoluci v Československém rozhlase dále patřily 5-10 minut dlouhé zprávy z křesťanského života vysílané každou sobotu od 9:30 na tehdejší Československu. V sobotu od 20h hodin bylo na Praze vysíláno čtvrthodinové Slovo před nedělí, do programu Vltavy byly jednou měsíčně ve středu od 17h zařazovány Hovory o Bibli (Nekvapil a Vévoda, 2007). Záhy však začalo být zřejmé, že touha společnosti po náboženském vyžití nebude tak velká, jak se zprvu

³⁰ Později ČBK – Česká biskupská konference.

³¹ Koncepce vysílání redakce náboženských pořadů. Archiv Jiřího Zajíce, 1990

³² UHLÍKOVÁ, Vendula. *Www.rozhlas.cz* [online]. 2010-02-01 [cit. 2010-02-05]. Redakce Náboženského vysílání slaví 1. února 20 let svého působení. Dostupné z WWW: <http://www.rozhlas.cz/nabozenstvi/zpravy/_zprava/689246>.

očekávalo. Tato skutečnost přinesla první vážné komplikace také RNŽ, které hrozilo, že bude zrušena. Na jejím zachování měl zásluhu především Jiří Mejstřík a následně také Josef Kleibl, šéfredaktor Hlavní redakce vzdělávání, pod kterou byla Redakce náboženského života přesunuta. Náboženskému vysílání byl na základě pomoci Mejstříka a Kleibla poskytnut ještě větší prostor, který jí umožnil rozšíření náboženského zpravodajství a zařazení nových pořadů.³³ V roce 2006 přešla redakce, již pod názvem Redakce náboženského vysílání (dále také RNV), do organizační struktury Českého rozhlasu 6 a jejím vedoucím se stal Daniel Raus, bývalý redaktor Radia Svobodná Evropa.

2.3 Ekumenismus

Již od svého vzniku v roce 1990 se snažila tehdejší Redakce náboženského života vysílat v duchu ekumenismu. Prostor dostávala jak katolická církev, tak protestantská náboženství.

„V té době to byl evropský unikát a určitý vzor pro řadu dalších obdobných „novinek“ u nás po roce 1990, například ekumenickou službu v armádě, ve věznicích apod.“ říká první vedoucí Redakce náboženského života Jiří Zajíc.³⁴ „V tomto ohledu bych řekl, že máme dokonce světový primát. Ve světě je typické, že se např. od devíti hodin vysílají katolické bohoslužby a od desíti evangelické. U nás je to ale na střídačku, takže je posluchač neustále zván k návštěvě bohoslužeb jiných církví,“ připomněl u příležitosti dvacetiletého výročí existence Redakce náboženského vysílání kazatel Českobratrské církve evangelické a nynější náměstek synodního seniora Miloš Rejchrt, který po Jiřím Zajícovi RNŽ vedl.³⁵

Na principu ekumenismu je založené také současné náboženské vysílání. „Ekumenismus se v Českém rozhlase uplatňuje zejména při vysílání bohoslužeb. V praxi to vypadá tak, že se ve vysílání pravidelně střídají katolické bohoslužby a bohoslužby církví zastoupených v Ekumenické radě církví. Tato tradice sahá do samých počátků Redakce náboženského vysílání, kdy došlo k dohodě mezi Československým rozhlasem a Ekumenickou radou církví. O tuto dohodu se kdysi zasloužili pater

---

³³ Rozhovor autora s Jiřím Zajícem, 25.3.2010. Archiv autora.

³⁴ Rozhovor autora s Jiřím Zajícem, 25.3.2010. Archiv autora.

³⁵ HŮLKOVÁ, Eva. *Www.rozhlas.cz : Doteky víry* [online]. 2010-02-06 [cit. 2010-05-02]. Ohlédnutí za 20 lety práce Redakce náboženského vysílání. Dostupné z WWW: <http://www.rozhlas.cz/nabozenstvi/dotekyviry/_zprava/691576>.

Miloslav Fiala a Jiří Zajíc, kteří také stáli u zrodu redakce. Tato dohoda se dodnes nezměnila, přestože katolíků je v České republice daleko více než protestantů. Pro posluchače je to podle mého názoru dobré, protože si utváří jedinečnou mozaiku jednotlivých církví na našem území a jejich bohoslužeb a zároveň je to pozitivní také pro církve. Vstřícnost katolické církve totiž přináší plody porozumění s daleko menšími církvemi. Ekumenismus je pro nás zásadní, nad něj stavíme pouze nezávislost, a to jak obecnou, tak i ve vztahu k jednotlivým náboženstvím,“ říká vedoucí Redakce náboženského vysílání Daniel Raus.³⁶

Zásadní roli v rozhodnutí pojmout náboženské vysílání ekumenicky sehrál pater Miloslav Fiala, který jako zástupce katolíků nabídl protestantským církvím možnost spolupráce. „Chápali jsme, že jako rozdělené církve bychom toho v tehdejších poměrech moc nedokázali, a tak jsme nastartovali tento princip přísné ekumenické spolupráce. V návrhu, který jsem předložil tehdejšímu řediteli Starému, bylo pět hlavních titulů a jedním z nich byly právě bohoslužby. Už tam jsem poznamenal, že zásadně a se souhlasem kardinála Tomáška trváme na participaci padesát na padesát. V naší církvi to sice neprošlo tak hladce, ale protože to zašitil kardinál Tomášek, tak to bylo bráno jako určitý příkaz shora. V bodu, který se týkal zpravodajství, rovněž stálo, že budeme spolupracovat se všemi církvemi, dokonce i s těmi na Slovensku, takže jsme navázali kontakt i s bratislavskou redakcí náboženského vysílání. Rovněž jsme se snažili udělat jakýsi pokus, ke kterému mě inspirovala stáž ve vídeňském rozhlasu v roce 1989. Jednalo se o ekumenické půlhodinky, ve kterých by se na různá témata sešli vždy tři zástupci křesťanských církví a každý z nich by mohl vyjádřit svůj názor. Ekumenická rada naše záměry spolupracovat přijala vstřícně a jsem velmi rád, že se tato myšlenka podařila realizovat a v Českém rozhlasu funguje tento koncept dodnes,“ říká pater Fiala.³⁷

2.4 Dohoda o spolupráci

Zásadním dokumentem, ve kterém byla již od počátků náboženského vysílání v Československém rozhlasu po roce 1989 zakotvena ekumena, byla Dohoda o

---

³⁶ Rozhovor autora s Danielem Rausem, 18.2.2010. Archiv autora.

³⁷ HŮLKOVÁ, Eva. *Www.rozhlas.cz : Doteky víry* [online]. 2010-02-06 [cit. 2010-05-02]. Ohlédnutí za 20 lety práce Redakce náboženského vysílání. Dostupné z WWW: <http://www.rozhlas.cz/nabozenstvi/dotekyviry/_zprava/691576>.

spolupráci mezi Československým rozhlasem, Biskupskou konferencí (nyní Česká biskupská konference) a Ekumenickou radou církví (viz Příloha č. 5).

Dohoda o spolupráci byla v průběhu následujících let několikrát aktualizována. V dokumentu z 29. června 1999, který za Český rozhlas (dále také ČRo) podepsal generální ředitel Vlastimil Ježek, za Českou biskupskou konferencí kardinál Miloslav Vlk a za Ekumenickou radou církví její předseda Pavel Smetana stojí: ČRo, ČBK a ERC v ČR úzce spolupracují při přípravě pořadů s náboženskou tematikou. Pořady by měly zahrnovat celé spektrum lidského života, společností, práce i života církví i ekumenických vztahů. Česká biskupská konference a Ekumenická rada církví jsou dále v Dohodě o spolupráci chápány jako poradní orgány ředitele Úseku programu v oblasti vysílání pořadů s náboženskou tematikou a příslušného šéfredaktora v oblasti personální. Z toho vyplývá jejich pravomoc a zároveň poslání účastnit se jednání *konzultační komise* prostřednictvím pověřených zástupců a vyjadřovat se k teologické odbornosti a duchovní způsobilosti vedoucího Redakce náboženského života.³⁸ *Konzultační komise* je chápána jako poradní orgán ředitele Úseku programu ČRo, který předkládá na každém jednání programové schéma vysílaných pořadů s náboženskou tematikou, projednává ho a případně navrhuje jeho změny. Jednání *konzultační komise* vede ředitel Úseku programu ČRo a účastní se jej vedoucí RNŽ, šéfredaktoři stanic, na kterých jsou pořady s náboženskou tematikou vysílány, a pověřeni zástupci ČBK a ERC. Konzultační komise má za úkol hodnotit náboženské vysílání ČRo. Své závěry vydává ve formě usnesení. Svolává ji ředitel Úseku programu ČRo podle potřeby, minimálně však dvakrát za rok³⁹

Dohoda o spolupráci mezi ČRo, ČBK a ERC je uzavírána na dobu neurčitou, nabývá platnosti a účinnosti v den podpisu zúčastněných stran a nabytím její účinnosti zaniká předešlá Dohoda o spolupráci.

2.5 Způsoby realizace náboženského vysílání

Celosvětově se z hlediska provozování náboženského vysílání uplatňují především dva modely. První, který je charakteristický pronajímáním vysílacích časů, se uplatňuje zejména v západoevropských státech a skandinávských zemích. V praxi je zde náboženské vysílání realizováno tak, že si jednotlivé církve připravují vlastní

³⁸ Dohoda o spolupráci: část II. Bližší ujednání. Interní dokument Českého rozhlasu, Praha, 1999

³⁹ Dohoda o spolupráci: část III. Konzultační komise. Interní dokument Českého rozhlasu, Praha, 1999

pořady a za jejich vysílání platí rozhlasu stanovenou komerční sazbu. Vzhledem ke skutečnosti, že musí církve za vysílací časy platit, snaží se zakoupený čas maximálně využít a dle svého náboženského zaměření produkují pořady úzce zacílené na vybranou skupinu posluchačů. V minulosti byl tento model zastoupen také v České republice pořadem Křesťanská country z Nashvillu, který byl vysílán na Country radiu vždy v neděli večer (Voňavková, 2003).

Druhý model je specifický především pro Spojené státy americké (dále také USA), kde si církve a další náboženské organizace připravují vysílání z vlastních zdrojů a prostřednictvím vlastního technického zařízení. Provoz těchto stanic je financován zejména ze zisků za odvysílanou reklamu, z různých grantů a nadačních fondů, sponzorských darů a příspěvků drobných dárců. V USA takto existuje např. komerční projekt Christian Radio, sdružující jednotlivé lokální a regionální vysílatele náboženského rozhlasu.⁴⁰ Na evropském kontinentu v souladu s tímto principem funguje Rádio Vatikán a např. německá stanice Evangelische Rundfunk. V Česku je podobným způsobem provozováno Radio Proglas. Z náboženských pořadů jsou ve světě zdarma vysílány většinou pouze bohoslužby a speciální pořady připravené k příležitostem církevních svátků (Voňavková, 2003).

Na provozu Redakce náboženského vysílání a nákladech na tvorbu náboženských pořadů se v České republice církve finančně nepodílí. Náboženská redakce je jakožto součást veřejnoprávního rozhlasu financována z koncesionářských poplatků. Oproti výše zmíněným způsobům financování náboženského vysílání, které jsou ve světě obvyklé, se tak jedná o výraznou odlišnost. Takto pevné zakotvení náboženského vysílání ve veřejnoprávním rozhlase má své kořeny už v dobách jeho samotného utváření, kdy se všeobecně očekávala velká role katolické církve ve společnosti. „Po listopadu 1989 v sobě tehdejší rozhlas zahrnoval ohromné množství lidí, kteří byli zvyklí na jakousi ideologickou berličku, ideologický dozor. Ti byli naprosto mylně přesvědčeni, že komunistickou stranu nahradí katolická církev. Tito lidé si nás v rozhlase neustále předcházeli a nabízeli pomoc. Po volbách 1990, které ukázaly, že křesťané i katolíci budou v této společnosti nadále outsidersy, dotyční lidé ale prozřeli a pak už nás brali pouze jako konkurenci,“ vzpomíná první vedoucí tehdejší RNŽ Jiří Zajíc.⁴¹

---

⁴⁰ *Www.christianradio.com* [online]. c2010 [cit. 2010-02-12]. Christian Radio Online. Dostupné z WWW: <<http://www.christianradio.com/>>.

⁴¹ Rozhovor autora s Jiřím Zajícem, 25.3.2010. Archiv autora.

3. Současné náboženské vysílání Českého rozhlasu

3.1 Redakce náboženského vysílání

Redakce náboženského vysílání je od roku 2006 organizačně začleněna do Českého rozhlasu 6, předtím působila v rámci Českého rozhlasu 2 - Praha. V jejím čele stojí Daniel Raus, který před nástupem do Českého rozhlasu 6 působil devět let jako redaktor slovenského vysílání Radia Svobodná Evropa v Praze, kde se věnoval především zahraniční politice. V RNV je Daniel Raus zodpovědný za přípravu pořadů a sám se podílí na výrobě programu pro všechny celoplošné stanice. Kromě Daniela Rause má redakce další tři stálé redaktory, jimiž jsou Teresie Bečková, Lenka Svobodová a Karel Vepřek. Teresie Bečková pracuje v RNV od roku 2001 a podílí se především na tvorbě hlavního pořadu RNV Křesťanského týdeníku, který vysílá Český rozhlas 1 - Radiožurnál. Lenka Svobodová je dramaturgyní cyklu rozhlasových dokumentů Dobrá vůle a připravuje nedělní pořad Zaostřeno na církve. Karel Vepřek působil v Redakci náboženského vysílání jako její vedoucí před nástupem Daniela Rause. Zajišťuje přímé přenosy nedělních bohoslužeb a pořad Nebe dokořán. Specializuje se na hudbu a nekatolické církve a společnosti. Produkční RNV je Petra Kaluschová, která se kromě administrace veškerých organizačních, technických a ekonomických záležitostí podílí také na přenosech nedělních bohoslužeb.

Redakce náboženského vysílání jakožto součást Českého rozhlasu 6 připravuje pořady s náboženskou tematikou pro všechny celoplošné stanice Českého rozhlasu, tedy pro Český rozhlas 1 – Radiožurnál, Český rozhlas 2 – Praha, Český rozhlas 3 – Vltava a Český rozhlas 6. Již od dob svého vzniku putovala tehdejší Redakce náboženského života v rámci veřejnoprávního rozhlasu mezi jednotlivými programovými okruhy a tematickými odděleními. Její redaktori se netajili tím, že činnost RNŽ do velké míry, a často negativně, ovlivňovalo právě to, do jaké organizační struktury momentálně spadá. Tento fakt označil jako jeden z důvodů svého odchodu z Českého rozhlasu na podzim roku 2001 také Jiří Zajíc.⁴² Období od roku 2006, kdy přešla RNV pod Český rozhlas 6, hodnotí její vedoucí Daniel Raus pozitivně. „Myslím si, že naše postavení v rozhlasu je velmi dobré. Podpora vedení je poměrně velká, za tři roky, co redakci vedu, jsem se nesetkal s žádným velkým odporem, který bych si zapamatoval, a všechny důležité projekty, se kterými jsme přišli, se podařilo realizovat. Zvýšil se náš rozpočet, vysílací

---

⁴² Rozhovor autora s Jiřím Zajícem, 25.3.2010. Archiv autora.

časy i personální obsazení redakce. V přípravě pořadů máme naprosto volnou ruku. Troufám si říct, že s námi panuje i jistá spokojenost,“ říká Daniel Raus.⁴³

3.2 Náboženské vysílání v ateistické společnosti

Po sametové revoluci v roce 1989 se obecně očekával významný vzestup důležitosti náboženské otázky v tehdejší společnosti. Po čtyřiceti letech útlaku se mohli lidé opět svobodně hlásit k církvím a náboženským společenstvím. Skončily také perzekuce duchovních osob. Náboženské vysílání se v Československém rozhlase zrodilo v době očekávaného náboženského boomu. Po dvaceti letech je ale jasné, že tehdejší představy byly mylné. Porovnáme-li údaje ze Sčítání lidu, domů a bytů v letech 1991 a 2001 a zaměříme-li se na náboženské vyznání, zjistíme, že počet obyvatel hlásících se k nějakému náboženství klesl o 11, 7 %.⁴⁴ Česká republika je tak nyní v evropském kontextu považována za ateistický stát. Tato skutečnost ovlivňuje činnost Redakce náboženského vysílání při přípravě pořadů.

„Naše vysílání s touto skutečností počítá a vychází z ní a je zaměřeno na to, aby interpretovalo různá náboženství především z hlediska jejich obsahu, ne až tolik jejich organizované formy. To se promítá také v našem hlavním pořadu Křesťanském týdeníku, který je každou sobotu vysílán na Radiožurnálu. Tento pořad není brán jako nějaká prezentace či propagace církví. Snažíme se jít zejména do hloubky a zachytit podstatu jednotlivých náboženství. Další princip, ze kterého vycházíme, je skutečnost, že člověk je bytost politická a náboženská a tyto dvě dimenze se od sebe nedají nikdy oddělit. Vždy, když se společnost snažila náboženskou dimenzi popírat, nakonec se stejně někde projevila. Tato realita zároveň určuje, že nábožensky orientované vysílání ve veřejnoprávních médiích má své opodstatnění a je zde nevyhnutelné,“ říká Daniel Raus.⁴⁵

---

⁴³ Rozhovor autora s Danielem Rausem, 18.2.2010. Archiv autora.

⁴⁴ *Www.czso.cz* [online]. 2003-08-06 [cit. 2010-03-02]. Obyvatelstvo hlásící se k jednotlivým církvím a náboženským společenstvím. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/csu/2003edicniplan.nsf/o/4110-03--obyvatelstvo_hlasici_se_k_jednotlivym_cirkvim_a_nabozenskym_spolecnostem>.

V roce 1991 se k náboženskému vyznání hlásilo 43,9 % obyvatel, o deset let později už to bylo 32,2 % obyvatel.

⁴⁵ Rozhovor autora s Danielem Rausem, 18.2.2010. Archiv autora.

3.3 Celoplošné náboženské vysílání

Pořady pro celoplošné náboženské vysílání, tedy stanice ČRo 1 – Radiožurnál, ČRo 2 – Praha, ČRo 3 – Vltava a ČRo 6, připravuje především pražská Redakce náboženského vysílání. Na tvorbě některých pořadů se podílejí také jednotlivé redakce výše zmíněných celoplošných okruhů. Pouze výjimečně dochází ke spolupráci s regionálními redakcemi. Tato spolupráce je nejvýraznější zejména při přenosech nedělních bohoslužeb. V roce 2009 připravila Redakce náboženského vysílání 859 pořadů o celkové délce 23 460 minut, tj. přesně 391 hodin.⁴⁶

3.3.1 Bohoslužby

Bohoslužby jsou jediným čistě náboženským pořadem, který Redakce náboženského vysílání vytváří. Přenosem bohoslužby z katedrály sv. Václava v Olomouci odstartovalo v roce 1990 vysílání tehdejší Redakce náboženského života a bohoslužby patří mezi stěžejní prvky náboženského vysílání veřejnoprávního rozhlasu dodnes. Vzhledem k jejich výše zmíněné historické zakotvenosti a ekumenické tradici bude v této části práce problematika bohoslužeb rozebrána podrobněji.

Bohoslužby vysílá Český rozhlas 2 - Praha v přímém přenosu každou neděli od 9:00 do 10:00 hodin. Pravidelně se střídají přenosy katolických bohoslužeb a církví zastoupených v Ekumenické radě církví. Vedoucí Redakce náboženského vysílání Daniel Raus upozorňuje na skutečnost, že přenosy bohoslužeb neposlouchají pouze věřící lidé. Někteří posluchači ladí přenosy bohoslužeb ze zvědavosti, jak to v té které dané církvi vypadá a jak se jednotlivé bohoslužby liší. „Když poslouchá někdo přenosy bohoslužeb pravidelně celý rok, získává unikátní obraz toho, jak církve u nás vypadají a současně má unikátní mozaiku Česka z hlediska náboženské mapy. Bohoslužba např. na Ostravsku, kde má v kostele úvodní slovo starosta a shromáždí se zde celá vesnice, je úplně něco jiného než bohoslužba u sv. Ludmily nebo Nejsvětějšího Salvátora v Praze.“⁴⁷

---

⁴⁶ Pořady Redakce náboženského vysílání v roce 2009. Interní dokument RNV, Praha, 2010

⁴⁷ Rozhovor autora s Danielem Rausem, 18.2.2010. Archiv autora.

V roce 2009 odvysílal Český rozhlas na stanici Praha 62 přímých přenosů bohoslužeb o celkové stopáži 4 035 minut.⁴⁸ Jejich poslechovost se průměrně pohybovala okolo hranice 130 000 lidí.^{49, 50}

Jak bylo zmíněno výše, při přenosech bohoslužeb se pravidelně střídají katolické bohoslužby a bohoslužby církví zastoupených v ERC. Za rok je průměrně přenášeno 60 bohoslužeb. V praxi jich tak 30 připadá na katolickou církev, 5 na Českobratrskou církev evangelickou, 5 na Církev československou husitskou a po 2 přenosech na zbylé církve ERC. S ohledem na nejmenší církve zde dochází k určité pozitivní diskriminaci s cílem co nejlépe obsáhnout různorodost náboženského života v Česku. Kdyby se totiž měly bohoslužby vysílat podle skutečného počtu členů jednotlivých církví v České republice, např. Českobratrská církev evangelická by byla do vysílání zařazena dvakrát do roka a Apoštolská církev dokonce pouze jednou za pět let.

Poměrně velký vývoj zaznamenaly přenosy bohoslužeb zejména v rozmanitosti míst, ze kterých jsou vysílány. Zatímco v roce 1990 se vysílalo pouze z několika katolických kostelů a evangelických sborů, v roce 2010 se přenosové srozy Českého rozhlasu vydávají přibližně do pětácti míst po celé České republice. Realizaci přenosů na celém území Čech zajišťuje pražské studio, Moravu má na starosti brněnská redakce rozhlasu a bohoslužby ze Slezska vysílá ostravská pobočka Českého rozhlasu.⁵¹

Specifika rozhlasových bohoslužeb

Redakce náboženského vysílání pravidelně připravuje přenosy nedělních bohoslužeb již přes dvacet let. Jde o velmi specifickou záležitost, která si neustále vyžaduje zdokonalování a důkladnou přípravu. Otázkou rozhlasových bohoslužeb se ve své práci podrobně zabývá kazatel Českobratrské církve evangelické (dále také ČCE) farář Ivo Mareš.⁵² „Zkušenosti, které za dlouhá léta nasbírali v mediálním prostředí kazatelé ČCE ukazují, že evangelické bohoslužby nejsou pro kamery, ale pro mikrofon.“ říká Ivo Mareš.⁵³

---

⁴⁸ Pořady Redakce náboženského vysílání v roce 2009. Interní dokument RNV, Praha, 2010

⁴⁹ UHLÍKOVÁ, Vendula. *Www.rozhlas.cz* [online]. 2010-02-01 [cit. 2010-03-23]. Redakce Náboženského vysílání slaví 1. února 20 let svého působení. Dostupné z WWW: <http://www.rozhlas.cz/nabozenstvi/zpravy/_zprava/689246>.

⁵⁰ Na základě průběžných výzkumů poslechovosti agentur Median a Stem/mark.

⁵¹ Rozhovor autora s Petrou Kalusovou, 18.2.2010. Archiv autora.

⁵² MAREŠ, Ivo: *Evangelické služby Boží a hromadné sdělovací prostředky*. Písemná práce ve vikariátu ČCE, Praha, 2006

⁵³ Tamtéž, s. 6

Klíčovou otázkou při přenosu bohoslužeb je zejména výběr vhodného místa. Z tohoto hlediska jsou kladeny vysoké požadavky zejména na osobnost faráře či kazatele, adekvátní pěvecký sbor a hudební vybavení a místo samotné z hlediska technických a akustických vlastností. U faráře nebo kazatele je kladen vysoký nárok na živý a autentický projev a schopnost jednoduše a srozumitelně formulovat myšlenky. Jedná-li se o přenos zpívané liturgie, musí umět farář či kazatel velmi dobře zpívat. Na základě akusticko-auditivního principu se rozhlasové sdělení šíří k posluchači výhradně zvukovou cestou, stěžejní otázkou pro přenos bohoslužeb je tedy také přítomnost kvalitního pěveckého sboru a hudebního tělesa. Důležitou roli při výběru místa přenosu zastávají dále akustické vlastnosti prostoru a možnost vybudovat kvalitní technické zázemí.⁵⁴

Samotný proces výběru místa přichází na řadu po rozdělení bohoslužeb mezi katolickou církev a ERC. Jednotlivé církve mohou navrhnout místa přenosů bohoslužeb, Český rozhlas zároveň využívá služeb spolupracovníků, se kterými diskutuje vhodnost daných lokalit. U nekatolických církví je vítané, když se střídá pražský a mimopražský přenos. „Přístup k výběru vhodného místa se liší církev od církve, například husitská církev si do svých návrhů moc mluvit nenechá. Jiné církve naopak naslouchají našemu názoru, jsou ochotné více spolupracovat a rozhodnutí nechávají na nás,“ říká produkční RNV Petra Kaluschová.⁵⁵

Bohoslužba jako pořad

V okamžiku, kdy je přímý přenos bohoslužby zahájen a dochází k jeho šíření prostřednictvím rozhlasových vln směrem k posluchačům, stává se bohoslužba rozhlasovým pořadem. Už se tedy nejedná pouze o setkání nějaké skupiny lidí za účelem slavení nedělní liturgie, ale o událost, které jsou prostřednictvím rozhlasového přijímače účastní desetitísíce posluchačů. S ohledem na tuto skutečnost musí bohoslužba naplňovat zákonitosti rozhlasového pořadu. Také shromáždění věřící už nejsou pouze účastníky bohoslužby, ale stávají se z nich účinkující v rozhlase.

Stejně jako každý rozhlasový pořad musí mít také jím přenášená bohoslužba pevně stanovený scénář (viz Příloha č. 7). Možnost, že by namísto určených 58 minut trval přenos o několik minut méně nebo více je naprosto nepřijatelná. Z tohoto důvodu

---

⁵⁴ MAREŠ, Ivo: Evangelické služby Boží a hromadné sdělovací prostředky. Písemná práce ve vikariátu ČCE, Praha, 2006, s. 9-10

⁵⁵ Rozhovor autora s Petrou Kaluschovou, 18.2.2010. Archiv autora.

doporučuje Redakce náboženského vysílání farářům a kazatelům provést před ostrým přenosem generální zkoušku, na které budou všechny texty a písně interpretovány shodným způsobem jako při samotné bohoslužbě.

Mezi další specifika rozhlasové tvorby patří střídání mluveného slova a hudby. To je při bohoslužbě důležité zejména z hlediska udržení pozornosti posluchače. Dlouhé pasáže liturgických textů či dvacetiminutové kázání by pozornost posluchačů výrazně otupily. Při bohoslužbách je tak kladen důraz na včlenění hudební produkce do samotného slavení liturgie. Písně jsou někdy dokonce vkládány rovněž mezi jednotlivé části promluvy faráře či kazatele.⁵⁶

Důslednou práci v podání faráře nebo kazatele vyžaduje příprava promluv. Také ty musí počítat s ochabující pozorností posluchače. Na tuto skutečnost upozorňuje významná osobnost náboženského vysílání ve veřejnoprávním rozhlasu kazatel ČCE Miloš Rejchrt. „Dnes již nelze předpokládat, že je možné klenout velké významové oblouky, kdy se smysl nějaké výpovědi ozřejmí teprve po 20 minutách. Epická šíře kázání je v rozhlasu nešvarem. Posluchače nelze nechat čekat na pointu kázání tak dlouho. Optimální kázání pro rozhlas je takové, kde posluchač uchopí smysluplný celek už po dvou minutách. Že se posluchačská vytrvalost zkracuje, je fakt. Desetiminutový blok slova mluveného jedním člověkem je pro rozhlas horní hranice.“⁵⁷

Kromě důležitosti navodit s posluchačem blízký kontakt v průběhu bohoslužby dbá RNV také na možnost zpětné vazby posluchačů. Z toho důvodu je na konci přenosu uvedeno jméno a kontakt na příslušného faráře nebo kazatele a posluchači tak mají možnost se na autora promluvy osobně obrátit se svými otázkami, připomínkami, pochvalou nebo kritikou. Podle slov produkční Petry Kaluschové posluchači této možnosti překvapivě využívají. Na každou bohoslužbu přichází 20-50, převážně pozitivních, reakcí.⁵⁸

3.3.2 Zpravodajské a publicistické pořady

Zpravodajství má především funkci informační a definiční, snaží se aktuální události bez prodlevy zachytit, popsat a předat různě diferenciovanému publiku.

---

⁵⁶ MAREŠ, Ivo: Evangelické služby Boží a hromadné sdělovací prostředky. Písemná práce ve vikariátu ČCE, Praha, 2006, s. 11

⁵⁷ MAREŠ, Ivo: Evangelické služby Boží a hromadné sdělovací prostředky. Písemná práce ve vikariátu ČCE, Praha, 2006, s. 11-12

⁵⁸ Rozhovor autora s Petrou Kaluschovou, 18.2.2010. Archiv autora.

Žurnalistické zpravodajství stojí na faktech a událostech, které vyhledává, shromažďuje, třídí, selektuje a interpretuje. Mezi základní požadavky na zpravodajství patří přesnost, vyváženost, nepředpojatost a poctivost jak při výběru, tak při ztvárnění a následné prezentaci, nestrannost, aktuálnost, včasnost, jasnost a srozumitelnost. Informace užívané ve zpravodajství by zároveň měly být ověřeny alespoň ze dvou nezávislých zdrojů. Zásadou pro zpravodajství je, že by nemělo obsahovat novinářův názor, ale pouze tlumočit fakta.

Publicistika je naopak postavena na hledání souvislostí, vyslovování názorů, komentářů, mínění a stanovisek k většinou již známým faktům. Na rozdíl od zpravodajství, kde převládají empiricko-induktivní postupy, uplatňuje se v publicistice přístup abstraktně deduktivní (Osvaldová a kol., 2001: 14-15, 21).

Náboženské zpravodajství v Českém rozhlase je založeno na principech ekumenismu. Kromě informací z domova přibližuje také dění v zahraničí, které souvisí s náboženskými otázkami. Publicistické pojetí náboženského vysílání přináší posluchačům zejména pohledy na celospolečenské problémy a události, jejich reflexi, názory uznávaných osobností a duchovní inspiraci.

S Redakcí náboženského vysílání externě spolupracují na přípravě pořadů významné osobnosti náboženského i společenského života. Patří mezi ně například známý spisovatel a esejista Jan Jandourek, bývalý mluvčí kardinála Miloslava Vlk a teolog Daniel Herman a další odborníci z oblasti biblistiky, společenských věd a teologie.

Křesťanský týdeník

Křesťanský týdeník je hlavním zpravodajským pořadem Redakce náboženského vysílání s častým přesahem do publicistických žánrů.

Na stanici Český rozhlas 1 - Radiožurnál je vysílán živě každou sobotu od 9:05 do 10:00 hodin. Křesťanský týdeník patří mezi úplně první pořady, které tehdejší Redakce náboženského života začala vysílat. Na vlnách veřejnoprávního rozhlasu jej mohou posluchači naladit od roku 1990. Náplň pořadu tvoří zejména reportáže, rozhovory a aktuální informace nejen z křesťanského světa. Podobně jako bohoslužby je Křesťanský týdeník pojat ekumenicky. Posluchače seznamuje s domácími i zahraničními událostmi uplynulého týdne, které v nejširším smyslu souvisejí s náboženstvím. Zároveň přináší analýzy, komentáře a vyjádření k celospolečenským otázkám. Kromě křesťanství se soustředí také na judaismus a islám. Poslechovost pořadu je poměrně vysoká, pohybuje

se okolo 220 000 lidí.^{59, 60} Radiožurnál odvysílal v roce 2009 52 dílů Křesťanského týdeníku o celkové délce 2 600 minut.⁶¹

Prameny a proudy

Publicistický pořad Českého rozhlasu 3 – Vltava přináší posluchačům dokumenty, rozhovory a medailony zajímavých osobností s cílem reflektovat prolínání různých náboženských proudů v současné společnosti a přiblížit aktuální duchovní trendy i odkaz minulosti. Prameny a proudy jsou vysílány v neděli od 16:00 do 16:30 hodin.

Hovory o víře

Hovory o víře vysílané na Českém rozhlasu 6 v sobotu od 19:30 do 20:00 hodin oslovují posluchače s otázkami na téma víry, jejího individuálního pojetí, odlišností klasických náboženství a nových náboženských směrů, života věřících lidí apod.

Zaostřeno na církve

Nedělní magazín skládající se z krátkých rozhovorů a reportáží přináší informace o všech abrahámovských náboženstvích. Dále se soustředí na celospolečenské problémy a události související s duchovním a náboženským životem. Pořad je vysílán na Českém rozhlasu 6 od 21:40 do 22:00 hodin.

Slovo na příští týden

Na vlnách Českého rozhlasu 6 se v neděli od 23:50 do 24:00 dělí s posluchači o své pohledy na život a problémy, které přináší každodenní situace, známí spisovatelé a publicisté.

3.3.3 Duchovní pořady

Jedná se o pořady vnímající člověka zejména jako duchovní bytost a přinášející obsah zaměřený na duševní obohacení posluchače.

---

⁵⁹ UHLÍKOVÁ, Vendula. *Www.rozhlas.cz* [online]. 2010-02-01 [cit. 2010-03-23]. Redakce Náboženského vysílání slaví 1. února 20 let svého působení. Dostupné z WWW: <http://www.rozhlas.cz/nabozenstvi/zpravy/_zprava/689246>.

⁶⁰ Na základě průběžných výzkumů poslechovosti agentur Median a Stem/mark.

⁶¹ Pořady Redakce náboženského vysílání v roce 2009. Interní dokument RNV, Praha, 2010

Čteme Písmo

Dvacetiminutová četba z tzv. Jeruzalémské bible na stanici Vltava v sobotu od 1:40 hodin.

Slovo na neděli

Duchovní různých náboženských vyznání nabízejí v sobotu od 23:50 na Českém rozhlasu 6 v desetiminutových úvahách duchovní inspiraci pro nadcházející den.

Doteky víry

Doteky víry jsou pořad mající za cíl zpomalit vysílací tempo Radiožurnálu. Do programu jsou zařazovány vždy v sobotu a v neděli od 21:05 do 22:00 hodin. Jejich autorkou je Eva Hůlková a nejedná se o pořad striktně vymezený náboženským rámcem. Doteky víry jsou založené především na diskusi o duchovních i lidských věcech a především o každodenních starostech a radostech. Nedělní vydání pořadu přináší zejména reportáže o různých duchovních tématech a jsou do něj zařazeny také Výzvy přítomnosti – pořad nabízející rozhovory se současnými osobnostmi o problémech dnešního světa. V závěru je pořad otevřen názoru posluchačů.

Ranní Slovo

Ranní Slovo vysílá stanice Vltava jako součást nedělního duchovního vysílání od 7:35 do 8:00 hodin. Pořad seznamuje posluchače s biblickými texty a nabízí jim jejich komentování od předních českých teologů.

3.3.4 Kulturní a vzdělávací pořady

Pořady, které se obsahově zaměřují na kulturní obohacení posluchače a jeho vzdělávání nejen v rovině náboženské. Redakce náboženského vysílání klade při přípravě těchto pořadů důraz na reflexi rozmanitosti kultur a jejich úzkou souvislost s náboženským, potažmo celospolečenským životem.

Bible 21 – Bible pro 21. století

Autoři Teresie Bečková a Petr Vaďura seznamují posluchače s Biblí kralickou jakožto jedinečným počinem v českých dějinách a přibližují její význam pro

náboženský a kulturní život české společnosti. Pořad vysílá Český rozhlas 6 v neděli od 21:10 do 21:40 hodin. Na cyklus volně navazuje nový projekt Redakce náboženského vysílání „Zbožní a bezbožní,“ který se pokusí představit Evropu z hlediska současných i historických duchovních trendů.

Kořeny

Stěžejní náplní pořadu Kořeny jsou monoteistická náboženství, tedy judaismus, křesťanství a islám. Ve vztahu k těmto náboženstvím se snaží Kořeny hledat kulturní souvislosti, které stály u zrodu naší civilizace. Pořad je vysílán na stanici Radiožurnál ve čtvrtek od 21:05 do 22:00 hodin.

Nebe dokořán

Každý třetí pátek v měsíci jej vysílá ČRo 1 – Radiožurnál od 21:05 do 22:00 hodin. Nebe dokořán lze charakterizovat jako kulturně-publicistický pořad, který je orientovaný především na prolínání náboženství a kulturní tvorby. Formou rozhovorů a výtvarných děl přibližuje hudební tvorbu, poezii a beletrii autorů, kteří se při své činnosti nechali inspirovat náboženskými duchovními proudy.

Ranní úvaha

Autorská interpretace fejetonů, krátkých příběhů, postřehů, zamyšlení a inspirací je jako součást ranní kulturní nabídky Českého rozhlasu 3 – Vltava vysílána od pondělí do pátku v čase 6:50-6:55 hodin.

3.3.5 Rodinné a kontaktní pořady

Rodinnými a kontaktními pořady se snaží Redakce náboženského vysílání oslovit široký okruh posluchačů a zároveň jim umožnit aktivní účast na vysílání. Náplň pořadů tvoří především události každodenního života, lidské příběhy a orientace na problémy, se kterými se člověk setkává v běžném životě.

Dobrá vůle

Půlhodinový dokumentární cyklus v dramaturgii Lenky Svobodové a za režijní asistence Yvony Žertové je vysílán každý sobotní podvečer od 17:30 hodin na Českém rozhlasu 2 – Praha. Pořad přináší portréty a životní příběhy lidí, kteří v dnešní

společnosti zaměřené především na vlastní prospěch a pohodlí člověka jako jednotlivce pomáhají druhým lidem bez nároku na jakoukoliv odměnu či slávu. Posláním pořadu je přinášet pozitivní příklady lidského chování ve společnosti, ve které často převažují pesimistické nálady, pocity marnosti a beznaděje.

Nokturno pro osamělá srdce

Pořad vysílaný občasně v neděli od 22:05 do 23:00 hodin na Praze je určený především lidem, kteří se v danou chvíli cítí sami. Náplň pořadu tvoří diskuse o obecně lidských tématech se zajímavým hostem. Do vysílání se mohou aktivně zapojit také posluchači, kteří mají možnost prostřednictvím živých telefonátů volat do studia a pokládat hostovi dotazy, vyjádřit svůj názor na probírané téma či obohatit ostatní o vlastní zkušenost s danou problematikou.

3.3.6 Hudební pořady

Hudební pořady s náboženskou tematikou nabízejí posluchačům kromě klasické také současnou hudební produkci skladeb nejrůznějších náboženských vyznání. Pořady jsou většinou koncipovány jako hudebně-publicistický celek.

Liturgický rok

Cyklus na stanici Vltava sleduje průběh křesťanského roku pomocí duchovní hudby katolické, protestantské a pravoslavné. Pořad má za cíl co nejpodrobněji přiblížit konkrétní období a téma, kterému je aktuální rok věnován. Liturgický rok je vysílán vždy v neděli od 7:00 do 7:35 hodin.

Duchovní hudba

Duchovní hudba vysílaná v neděli od 8:00 do 9:00 hodin tvoří spolu s pořady Liturgický rok a Ranní Slovo dvouhodinový hudebně-publicistický blok na Vltavě. Posluchačům přináší křesťanskou a židovskou hudební tvorbu od jejích počátků do současnosti. Od Liturgického roku se Duchovní hudba liší především tím, že je často připravována jako pásmo rozhovorů, reportáží nebo dokumentárních sestřihů z natáčení duchovní hudby. V pořadu zaznívají komentáře dirigentů, interpretů, hudebních režisérů či mistrů zvuku. Zvláštní pozornost je věnována novým rozhlasovým dílům duchovní hudby.

Polední zvony

Pětiminutový záznam zvuku památných zvonů kostelů v České republice v pravé nedělní poledne na stanici Vltava.

3.4 Regionální náboženské vysílání

Kromě Redakce náboženského vysílání, která vytváří pořady s náboženskou tematikou pro celoplošné stanice Českého rozhlasu, se na tvorbě náboženského vysílání podílejí také jednotlivé regionální redakce. Objem jejich činnosti a produkce v oblasti tvorby náboženských pořadů je v porovnání s Redakcí náboženského vysílání mnohonásobně nižší, přesto vznikají v regionech zajímavé pořady, které se u svých posluchačů těší veliké oblibě. Obecně je možné konstatovat, že regionální náboženské pořady jsou oproti celostátně vysílaným více orientovány na křesťanství a cílovou skupinu posluchačů tvoří především věřící lidé.

Následující text stručně představí hlavní nábožensky zaměřené pořady, které vznikají v regionálních okruzích Českého rozhlasu.

České Budějovice

Hosana

V sobotu po 19. hodině vysílá českobudějovický rozhlas náboženský týdeník Hosana jako magazín pro věřící a o věřících. Hosana seznamuje posluchače se zajímavými charitativními akcemi, přináší rozhovory, přibližuje lidové a církevní tradice. Ekumenicky pojatý pořad je zaměřen zejména na náboženské informace z regionu. Magazín tvoří rubriky Náboženské zprávy, Regionální církevní dějiny, Soutěž o knihu a Závěrečné slovo. Nyní bezmála půlhodinový pořad se v Českém rozhlasu České Budějovice vysílá od roku 2001.

Olomouc

Křesťanské ozvěny

Pořad vysílá olomoucký rozhlas každou neděli od 8:30 do 9:00 hodin. Zaměřen je na křesťanství a s ním související témata. Mapuje dění v křesťanských církvích, přináší reportáže, rozhovory a posluchačům nabízí rovněž křesťanskou hudbu.

Ostrava

Slovo na cestu

Čtvrthodinový pořad ostravského rozhlasu vysílaný v sobotu od 11:45 hodin přináší sváteční zamyšlení, na jehož přípravě se střídají duchovní z různých křesťanských církví.

Pardubice

Svět víry

Pořad týdeníkového typu vysílaný v neděli mezi 6. a 7. hodinou nabízí informace ze života křesťanských církví a reflexi aktuální náboženské a duchovní problematiky v ekumenickém pojetí. Součástí Světa víry je pravidelné duchovní zamyšlení na téma život a víra. Svět víry je zařazován také do vysílání dalších regionálních stanic – ČRo Regina a ČRo Region – Středočeský kraj.

Plzeň

Na křesťanské vlně Plzně

Hodinový pořad vysílaný Českým rozhlasem Plzeň v sobotu od 20 do 21 hodin a reprízovaný v neděli od 7 do 8 hodin. Ekumenický přístup otevírá v pořadu místo nejrůznějším náboženským vyznáním. Magazínová forma pořadu přináší posluchačům rozhovory s odborníky na aktuální společenská témata. Další složku tvoří krátká čtení z Písma, biblické výklady a hudební produkce od duchovních písní po současnou tvorbu.

Regina (Praha)

Šalom alejchem

Půlhodinový pořad Židovské obce v Praze vysílaný liché neděle od 19:15 hodin přináší informace ze světa judaismu, seznamuje se židovskými osobnostmi a judaistickou kulturou. Pořad není pojat jako prostředek k hlásání postojů Federace židovských obcí v České republice. Na jeho přípravě se podílejí ředitel Židovského muzea v Praze Leo Pavlát a herečka Vida Neuwirthová. Šalom alejchem přebírá od Reginy také ČRo Pardubice a ČRo Region – Středočeský kraj.

3.5 Příjemci náboženského vysílání

Posláním Českého rozhlasu jakožto média veřejné služby je naplňovat potřeby co nejširšího počtu posluchačů, potažmo celé společnosti. V Kodexu Českého rozhlasu přímo stojí: Český rozhlas „...podporuje soudržnost společnosti a integraci všech jednotlivců, skupin a společenství, zvláště se vyvaruje kulturní, sexuální, náboženské, rasové či politické diskriminace a společenské segregace.⁶² Vytváří pluralitní, nápaditou a rozmanitou programovou nabídku, která splňuje vysoká etická a kvalitativní měřítka, a nepodřizuje snahu o kvalitní výstup tlakům trhu.⁶³ Vytváří a strukturuje programová schémata a programy, které mohou zaujmout širokou veřejnost, a přitom zůstávají vnímavými vůči potřebám menšinových skupin.⁶⁴ Odráží rozmanitost filozofických koncepcí a náboženských vyznání ve společnosti, aby napomohl vzájemnému porozumění a toleranci a podporoval soudržnost mnohonárodnostní a multikulturní společnosti.⁶⁵“

Z výše zmíněných zásad, jež jsou zakotveny v Kodexu Českého rozhlasu, jasně vyplývá, že v jeho programové skladbě má nábožensky orientované vysílání neoddiskutovatelné místo. Zároveň je také jasně dané, že musí být toto vysílání maximálně otevřené jak posluchačům, kteří jsou bez vyznání, tak příjemcům z nejrůznějších církví a náboženských společenství. Nesmí být tedy například pouze katolicky orientované, byť má římskokatolické vyznání ze všech náboženství v České

---

⁶² Kodex ČRo, Preambule odst. c).

⁶³ Tamtéž, odst. f).

⁶⁴ Tamtéž, odst. g).

⁶⁵ Tamtéž, odst. h).

republiky největší zastoupení.⁶⁶ V souladu s těmito skutečностями připravuje Redakce náboženského vysílání pořady, které vytvářejí jakousi mozaiku nejrůznějších náboženských vyznání v České republice a nejsou výhradně zacílené na osoby konkrétního náboženského vyznání.

„Jediný náš pořad, který je čistě náboženský, jsou bohoslužby, které vysílá každou neděli ČRo 2 – Praha. To je jediný pořad, který je teoreticky zaměřený na křesťany, na lidi z církví, kteří ale paradoxně v tom čase odcházejí do kostela. Je to tedy spíše veřejnoprávní služba lidem, kteří nemohou jít do kostela, jsou nemocní, někde cestují apod. a chtějí se nějakým způsobem účastnit bohoslužeb. Dále jsou bohoslužby zaměřeny na posluchače, které zajímají liturgie různých církví, protože se ve vysílání střídají všechny církve sdružené v Ekumenické radě. Kromě výše zmíněných posluchačů tvoří příjemce bohoslužeb také lidé, kteří je poslouchají z toho důvodu, že mají od rána do večera zapnutou konkrétní stanici a poslouchají vše, co vysílá. Žádný z našich pořadů ale není menšinový. Naše zadání je vysílat pro běžného posluchače Českého rozhlasu. Všechny pořady, které připravujeme například pro Radiožurnál, mají cílovou skupinu posluchače Radiožurnálu a podobné je to i u ostatních stanic. Žádný pořad se tedy nevyskytuje dvakrát, vše připravujeme na míru pro konkrétní stanice a jejich posluchače,“ říká k otázce publika Daniel Raus.⁶⁷

Český rozhlas bohužel nedisponuje výzkumy poslechovosti, které by byly zaměřené konkrétně na náboženské vysílání.⁶⁸

---

⁶⁶ www.czso.cz [online]. 2003-08-06 [cit. 2010-03-30]. Obyvatelstvo hlásící se k jednotlivým církvím a náboženským společnostem. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/csu/2003edicniplan.nsf/o/4110-03-obyvatelstvo_hlasici_se_k_jednotlivym_cirkvim_a_nabozenskym_spolecnostem>.

K náboženskému vyznání v České republice hlásí 32,2 % obyvatel, z toho 26,8 % uvedlo náboženství římskokatolické.

⁶⁷ Rozhovor autora s Danielem Rausem, 18.2.2010. Archiv autora.

⁶⁸ Písemný kontakt autora s Václavem Hradeckým, vedoucím Oddělení výzkumu a analytiky Českého rozhlasu.

4. Spolupráce a zdroje informací

4.1 Spolupráce s ostatními rádii

Kromě Redakce náboženského vysílání Českého rozhlasu 6 zajišťují v České republice významným způsobem náboženské rozhlasové vysílání další dvě stanice (viz kapitola 1.4.1). Radio Proglas působí jako křesťanská rodinná stanice, z Vatikánu vysílá do Česka Radio Vatikán jakožto katolická rozhlasová stanice. Na rozdíl od veřejnoprávního Českého rozhlasu mají Radio Proglas a Radio Vatikán statut soukromé rozhlasové stanice. Vzhledem ke specifičnosti náboženského vysílání a jeho ne příliš velkému zastoupení v České republice by se přímo nabízela vzájemná spolupráce těchto stanic.

4.1.1 Radio Proglas

K uzavření spolupráce mezi Českým rozhlasem a Radiem Proglas v oblasti náboženského vysílání došlo 14. března 2005, kdy byla zástupci obou institucí, za Český rozhlas programovým ředitelem Josefem Havlem a za Radio Proglas ředitelem Martinem Holíkem, podepsána Deklarace o spolupráci Českého rozhlasu a Radia Proglas (viz Příloha č. 6). Jejímí hlavními cíli byla propagace vybraných pořadů ČRo ve vysílání Radia Proglas, dále pak zapůjčování zvukových záznamů uložených a zpracovaných v archivních materiálech vzešlých z činnosti ČRo a jeho předchůdců Radiu Proglas a umožnění kontaktu Radia Proglas s jednotlivými regionálními studii ČRo v Brně, Plzni a Ostravě a využívání archivu ČRo v souladu s jeho posláním.⁶⁹ Ve IV. článku Deklarace o spolupráci stojí, že „ČRo a Radio Proglas deklarují svou vůli ke vzájemné spolupráci tak, že se budou vzájemně oslovovat a hledat možnosti této spolupráce. Aktivita jedné strany nesmějí poškodit stranu druhou.“⁷⁰ Článek V. Deklarace o spolupráci nadále uvádí, že v případě zájmu obou smluvních stran může dojít také k dohodě o přebírání zpravodajství ČRo 1 v době mimořádných událostí.⁷¹ Český rozhlas i Radio Proglas se v deklaraci zároveň zavazují k šíření dobrého jména druhého účastníka deklarace.

---

⁶⁹ Deklarace o spolupráci Českého rozhlasu a Radia Proglas: Preambule. Interní dokument ČRo, Praha 2005

⁷⁰ Tamtéž, článek IV.

⁷¹ Tamtéž, článek V.

Spolupráce byla uzavřena na dobu platnosti licence přidělené Radiu Proglas, která vyprší 7. června 2015. V roce 2010 je tedy prozatímně stanovená spolupráce ve své polovině. Vedoucí Redakce náboženského vysílání Daniel Raus ale říká, že „fakticky je tato spolupráce pouze zakotvená v Deklaraci o spolupráci, ale v praxi téměř neprobíhá.“⁷² Důvodem je zejména odlišné pojetí náboženského vysílání v soukromé a veřejnoprávní stanici.

4.1.2 Radio Vatikán

Žádná formální dohoda o spolupráci mezi Českým rozhlasem a Radiem Vatikán dosud uzavřena nebyla. Redakce náboženského vysílání spolupracuje s českou sekcí Vatikánského rozhlasu pouze ve výjimečných situacích, ve kterých má Radio Vatikán díky svému postavení a blízkosti Apoštolskému stolci prominentní informace. Mezi tyto situace patří např. volba papeže. K bližší spolupráci nedochází zejména s ohledem na skutečnost, že vysílání Radia Vatikán je úzce zaměřené na dění v katolické církvi, zatímco Český rozhlas se snaží vysílat pro široký okruh posluchačů.

4.2 Spolupráce s Českou televizí

Oproti Českému rozhlasu se druhé veřejnoprávní médium v České republice, Česká televize (dále také ČT), věnuje přípravě náboženských pořadů o poznání méně. V rámci pražského televizního studia ČT působí při Centru publicistiky a dokumentu skupina pro náboženství, která produkuje pořady s duchovní a náboženskou tematikou. Patří mezi ně například *Cesty víry*, *Křesťanský magazín* či *Sváteční slovo*. Dále připravuje tato sekce přenosy bohoslužeb, významných náboženských akcí a příležitostné pořady v rámci církevních svátků. Další pořady s duchovní tematikou jsou připravovány v programových a výrobních centrech v Brně a Ostravě. Celkově je ale četnost náboženských pořadů a jejich prostor v České televizi oproti veřejnoprávnímu rozhlasu menší. Také spolupráce mezi těmito médii je omezená především na přenosy bohoslužeb nebo významných akcí.⁷³

---

⁷² Rozhovor autora s Danielem Rausem, 18.2. 2010. Archiv autora.

⁷³ Rozhovor autora s Petrou Kalusovou, 18.2.2010. Archiv autora.

4.3 Spolupráce s církvemi

Z podstaty veřejnoprávního vysílání vyplývá, že není možné, aby zdarma církev dostávaly určitý vysílací čas, se kterým by mohly libovolně naložit. To je jedna ze stěžejních zásad náboženského vysílání v Českém rozhlasu. RNV spolupracuje s jednotlivými církvemi, případně jejich zastupujícími orgány,⁷⁴ pouze na té úrovni, že interpretuje jejich vyjádření a postoje ke konkrétním otázkám a problémům. Jediný případ, ve kterém dostávají církev volný prostor v rámci vysílání, jsou bohoslužby. I při přenosech bohoslužeb však platí zásady, podle kterých nesmí být promluvy kazatelů přísně konfesní, ale je nutné je koncipovat tak, aby byly srozumitelné širokému auditoriu a nepropagovaly určitou církev či náboženskou organizaci. Jakákoliv bližší participace církví na vysílání, kromě výše uvedených bohoslužeb, je tedy vyloučena. Církev naopak plní velmi důležitou roli zdroje informací pro přípravu náboženských pořadů.⁷⁵

4.4 Zahraniční inspirace a zdroje informací

„O náboženském vysílání se dá říct, že je to záležitost, o které nikdo přesně neví, jak ji dělat. Je to oblast, ve které se daleko více hledají různá řešení a postupy, než třeba při výrobě politických pořadů,“ říká vedoucí RNV Daniel Raus.⁷⁶ Velkou inspirací je podle Daniela Rause v tomto ohledu britská veřejnoprávní korporace BBC, která produkuje velké množství náboženských pořadů.

V rámci rozhlasového vysílání BBC je tvorba náboženských pořadů začleněna do čtvrtého analogového okruhu BBC Radio 4. Hlavním náboženským zpravodajským pořadem je na BBC Radio 4 Sunday: Religious News, jehož průměrná stopáž se pohybuje okolo čtyřiceti minut a přináší informace o náboženském dění za uplynulý týden. Pořad, kterým provází Ed Stourton, přináší kromě zpravodajství také analýzy různých náboženských otázek a jeho pojetí je stejně jako u křesťanského týdeníku RNV ekumenické.⁷⁷ Podobně jako Český rozhlas vysílá BBC Radio 4 přenosy nedělních bohoslužeb různých církví a připravuje třiminutový pořad velmi blízký Ranní úvaze

---

⁷⁴ Česká biskupská konference a Ekumenická rada církví.

⁷⁵ Rozhovor autora s Danielem Rausem, 18.2.2010. Archiv autora.

⁷⁶ Tamtéž.

⁷⁷ *Www.bbc.co.uk : Sunday - Religious News* [online]. c2010 [cit. 2010-03-05]. Podcasts. Dostupné z WWW: <<http://www.bbc.co.uk/podcasts/series/sunday>>.

RNV s názvem Thought For The Day (Myšlenka na den), který je vysílán každé ráno v 7:45h. BBC Radio 4 vyrábí dále velké množství pořadů zaměřených na náboženské otázky a etiku a vysílá pořad Daily Service, který je nejstarším svého druhu na světě. Každé ráno od 9:45 do 10h přináší posluchačům náboženské informace a hudbu. Poprvé byl vysílán již v roce 1928.⁷⁸

Další inspirací pro Redakci náboženského vysílání jsou pořady veřejnoprávních rozhlasů ve Francii (Radio France), Rakousku (ORF), Německu (ARD) a na Slovensku (Slovenský rozhlas).

Jako zdroje informací využívá RNV servisu tiskových agentur ČTK, Reuters, AFP, DPA. Podklady pro tvorbu čerpá RNV také na internetu a z tiskových zpráv náboženských organizací. Podstatnou část informací získává RNV ze sekulárních zdrojů. Podle vedoucího RNV Daniela Rause je to dáno především tím, že náboženská média patří do skupiny komunitních sdělovacích prostředků, které jsou snadno interpretovatelné pro členy dané komunity, ale obtížněji přijatelné či pochopitelné pro širokou veřejnost.⁷⁹

---

⁷⁸ *Www.bbc.co.uk* [online]. c2010 [cit. 2010-03-05]. The Daily Service. Dostupné z WWW: <<http://www.bbc.co.uk/radio4/features/daily-service/history/>>.

⁷⁹ Rozhovor autora s Danielem Rausem, 18.2. 2010. Archiv autora.

5. Webový portál nabozenstvi.com jako zdroj

náboženských informací

Důležitou součástí činnosti Redakce náboženského vysílání je příprava obsahu pro internetový portál www.nabozenstvi.com a jeho provozování. Umísťování většiny redakční produkce na internet probíhá v souladu s masovým rozvojem tohoto média a stále narůstajícím přesunem potencionálního publika do této oblasti. Budoucnost v úzkém propojení náboženského vysílání a internetu vidí přední americký odborník na rozhlasové pořady s náboženskou tematikou Robb Hansen. Podle něj se stanou internetoví uživatelé budoucností náboženského vysílání a zároveň šíření náboženských pořadů přes internet, zvláště s ohledem na jeho širokou dostupnost, už nyní významně formuje publikum tohoto zaměření (Lochte, 2005). Podle slov produkční Petry Kaluschové si RNV důležitost oslovování publika prostřednictvím internetu plně uvědomuje a možnosti jeho využívání se snaží neustále zdokonalovat.⁸⁰

5.1 Nabídka portálu nabozenstvi.com

Stěžejním posláním webových stránek Redakce náboženského vysílání je zpřístupnit prostřednictvím internetu posluchačům odvysílané pořady. Těch je na internet pravidelně umísťována většina z celkové produkce a posluchač si zde může také vyhledat informace o jednotlivých pořadech, jejich historii, tematickém zaměření a redaktorech, kteří se podílejí na jejich výrobě. Kromě podcastů nabízejí webové stránky rovněž aktuální zpravodajství zaměřené na náboženské události, otázky, problémy a rovněž společenské záležitosti s náboženským přesahem. Jakožto součást zpravodajského webu Českého rozhlasu umožňuje portál sestavení rádia na přání či poslech živého vysílání a uživatelé mohou také prostřednictvím RSS kanálu odebírat informace o nových příspěvcích na internetu.

Stránky zároveň nabízejí velmi užitečné informace o církvích v České republice, jejich historickém vývoji, činnosti, poslání, stěžejních myšlenkách a také například mediálních aktivitách, které provozují. Návštěvník stránek nabozenstvi.com zde může nalézt audio výklad Bible, portréty významných papežů, informace o náboženských knihách, přehled hlavních církevních svátků, zajímavosti z oblasti duchovní hudby nebo

---

⁸⁰ Rozhovor autora s Petrou Kaluschovou, 18.2.2010. Archiv autora.

náboženskou mapu zemí Evropské unie. Speciální prostor je věnován církevním událostem roku 1989 a následnému vývoji náboženského života v Československu, potažmo České republice.

Kromě pravidelných výše zmíněných rubrik připravuje Redakce náboženského vysílání pro internetové stránky speciální obsahy v závislosti na aktuálním dění - např. návštěva papeže Benedikta XVI. v České republice nebo texty, nahrávky a obrazové informace k probíhajícím církevním svátkům a obdobím. Stránky nabozenstvi.com nejsou chápány pouze jako internetová databáze odvysílaných pořadů, ale s ohledem na pravidelnou aktualizaci a rozsah informací mohou zároveň velmi dobře posloužit jako zpravodajský server orientovaný na náboženské a společenské dění.

5.2 Využití prvků internetové komunikace

Mezi klíčové charakteristiky internetu patří možnost aktivní participace uživatelů na vytváření obsahu, sdílení informací s ostatními, vytváření komunit a diskutování mezi jednotlivými uživateli. V tomto ohledu portál nabozenstvi.com poněkud zaostává. Jednotlivé obsahy je sice možné sdílet přes uživatelsky oblíbené komunitní servery a služby,⁸¹ chybí ale například možnost diskuze⁸² mezi návštěvníky, ankety či komentáře k obsahům. Uživatelé mohou jednotlivé příspěvky pouze hodnotit známkami, nebo své názory prostřednictvím emailu adresovat přímo do redakce.

Zmíněné rezervy v oblasti využití internetu ke komunikaci s posluchači a zároveň k vzájemné komunikaci mezi jednotlivými uživateli odůvodňuje produkční Petra Kaluschová nedostatečným personálním obsazením redakce, která má pouze jednu osobu, jež webové stránky spravuje. Je tak velmi obtížné zajišťovat dostačující dohled nad diskuzemi, ve kterých se mohou objevovat z morálního hlediska nepřijatelné a pohoršující příspěvky. Další omezení skýtá skutečnost, že jsou stránky součástí webu Českého rozhlasu, a mají tedy velmi omezené možnosti výraznější profilace a přizpůsobení, které by vybočovalo z celkového pojetí internetových služeb veřejnoprávního rozhlasu.

---

⁸¹ Obsah stránek lze sdílet přes Linkuj.cz, Facebook, Google, Jagg.cz a Digg.

⁸² Diskuze je v omezeném rozsahu možná pouze u některých pořadů vysílaných na vybraných celoplošných stanicích.

5.3 Návštěvníci webového portálu

Vzhledem k zaměření internetových stránek se předpokládá, že většinu jejich návštěvníků tvoří posluchači náboženského vysílání, kteří zde hledají doplňkové informace a podcasty pořadů, které nemohli z nějakého důvodu poslouchat v době vysílání, nebo si je chtějí přehrát znovu. Redakce náboženského vysílání nemá tento předpoklad doložený žádným výzkumem, Petra Kaluschová ale prozrazuje, že v nejbližší době plánuje RNV složení návštěvníků webu lépe zmapovat. Zkoumat bude zejména skutečnost, nakolik jsou webové stránky nabozenstvi.com určující pro posluchače náboženského vysílání a zda je využívají především posluchači rozhlasového vysílání jakožto doplňkovou službu, nebo jsou také významným zdrojem informací pro uživatele pracující především na internetu, kteří klasické rozhlasové vysílání příliš neposlouchají.⁸³

---

⁸³ Rozhovor autora s Petrou Kaluschovou, 18.2.2010. Archiv autora.

6. Perspektiva náboženského vysílání v rozhlase

6.1 Budoucnost náboženské redakce Českého rozhlasu

Náboženské vysílání veřejnoprávního rozhlasu oslavilo v roce 2010 dvacetileté výročí své existence. Dlouhá léta bezesporu prověřila, že existence náboženské redakce a pořadů, které připravuje, má v Českém rozhlasu své opodstatnění. Podobně jako společnost procházelo také náboženské vysílání neustálým rozvojem. Potýkalo se s existenčními problémy, nepřízní vedení rozhlasu, personálními komplikacemi. Poměrně stabilní zájem posluchačů o pořady s náboženskou tematikou a stále vřelejší přijetí náboženské redakce v rámci veřejnoprávního rozhlasu představuje pro tvůrce náboženských pořadů dobrý vklad do budoucna. Také vedoucí RNV Daniel Raus neočekává, že by náboženskou redakci čekaly v nejbližší době významné problémy, jako tomu bylo v minulosti. Redakce náboženského vysílání si ale plně uvědomuje nutnost neustále přizpůsobovat svoji produkci současným trendům a měnícímu se vnímání publika.⁸⁴

Důležitá bude pro Redakci náboženského vysílání plánovaná restrukturalizace Českého rozhlasu, která by mohla kromě samotného fungování náboženské redakce ovlivnit například snahu blíže spolupracovat s regionálními studii na přípravě náboženských pořadů.

6.2 Plány Redakce náboženského vysílání

Zachovat současné schéma s tradičními pořady a zároveň je přizpůsobit požadavkům současného publika - to je cesta, kterou se chce Redakce náboženského vysílání ubírat v následujících letech. Zároveň plánuje redakce podle slov Daniela Rause realizaci nových projektů, jejichž hlavní ambicí by mělo být otevírání společenských témat a otázek, kterým se ostatní média nevěnují, a skutečná reflexe vývoje, kterým společnost prochází. Tyto plány jsou však zatím pouze předmětem úvah a dosud nebyly převedeny do konkrétní roviny realizace.

Velkou výzvu představuje pro náboženskou redakci otázka vysílání pro mladé posluchače. Tomu se ve veřejnoprávním rozhlase obecně příliš prostoru nedostává a oblast náboženských pořadů není výjimkou. Redakce náboženského vysílání

---

⁸⁴ Rozhovor autora s Danielem Rausem, 18.2.2010. Archiv autora.

nepřipravuje v současnosti žádný pořad, který by byl zaměřený zejména na mladé publikum. Zde by mohly být inspirací Spojené státy americké, které mají velmi propracovaný systém náboženského vysílání s mnoha náboženskými pořady pro mladé posluchače, založenými především na hudební bázi. Tyto pořady se v USA těší stále větší oblibě (Lochte, 2005). Daniel Raus přiznává, že v této oblasti není nabídka Redakce náboženského vysílání dostatečná a je jejím velikým přáním a cílem zároveň náboženské vysílání pro mladé realizovat. „To je jedna z nejdůležitějších věcí, kterou bychom nyní chtěli uskutečnit. Jsou zde velké možnosti například v hudbě, existuje řada zajímavých hnutí, spousta myšlenek, které do mladé generace pronikají a se kterými vstupuje do života. V této oblasti pro nás vidím veliký prostor,“ říká Daniel Raus.⁸⁵

---

⁸⁵ Rozhovor autora s Danielem Rausem, 18.2.2010. Archiv autora.

7. Křesťanský týdeník pod drobnohledem

Následující text si klade za cíl stručně přiblížit nejposlouchanější pořad Redakce náboženského vysílání Křesťanský týdeník. Ten přináší týdenní souhrn událostí týkajících se zejména náboženských a závažných společenských témat. Při stručném rozboru pořadu budou použity postupy kvantitativní a kvalitativní analýzy. Pozornost bude věnována především žurnalistickým žánrům, které se v pořadu vyskytují, jednotlivým tématům a rovněž obsahové struktuře pořadu.

Jako výzkumný vzorek byly zvoleny čtyři vydání Křesťanského týdeníku odvysílané od prosince 2009 do března 2010. Záměrně byly vybrány pořady z odlišných měsíců, aby nedošlo k významnému ovlivnění výsledků v důsledku například mimořádné události či svátků, které byly stěžejní událostí pro daný časový úsek. S výjimkou únorového⁸⁶ Křesťanského týdeníku byly analyzovány vždy první vydání pořadu v měsíci.

Vzhledem k velmi úzkému výzkumnému vzorku si tento text neklade za cíl důkladně analyzovat pořad, ale v praxi blíže specifikovat tematickou skladbu a strukturu pořadu, který patří mezi tradiční produkty Redakce náboženského vysílání.

7.1 Použité analytické postupy, otázky a hypotézy

Kvalitativní analýza

Kvalitativní výzkum je jakýkoliv výzkum, jehož výsledků se nedosahuje pomocí statistických procedur nebo jiných způsobů kvantifikace (některé z údajů mohou být kvantifikovány, ale následná analýza je kvalitativní). Výsledkem kvalitativního výzkumu jsou poznatky odvozené z údajů shromážděných mnoha různými způsoby, zejména pozorováním či rozhovorem. Další podklady pro tento typ výzkumu mohou být získávány např. z knih, dokumentů nebo dalších zdrojů informací. Kvalitativní výzkum se snaží odhalit podstatu zkoumaného problému. Kvalitativní metody se užívají k odhalení a porozumění tomu, co je podstatou jevů.

První složkou kvalitativní analýzy jsou údaje, které mohou pocházet z výše zmíněných zdrojů. Druhou složkou kvalitativního výzkumu jsou různé analytické nebo

---

⁸⁶ Vydání z 6. února 2010 nebylo v internetovém archivu ČRo dostupné.

interpretační postupy, jejich pomocí lze dosáhnout formulace závěrů či teorií (Strauss a Corbinová, 1999).

Výzkumné otázky

Text bude z hlediska kvalitativního přístupu sledovat zejména skladbu pořadu Křesťanský týdeník. Pozornost bude věnována struktuře pořadu, využívání jednotlivých žánrů, zařazování témat, prostoru věnovanému mladým posluchačům či otázce moderování pořadu.

Kvantitativní analýza

Na rozdíl od kvalitativní analýzy dosahuje kvantitativní přístup výsledků a tvorby závěrů pomocí statistických procedur. Shromažďuje číselné údaje, které nadále vyhodnocuje. Charakteristické pro kvantitativní analýzu je, že využívá deduktivní přístup.

Deduktivní metoda vychází z teorie nebo z obecně formulovaného problému. Teoretický nebo praktický problém je přeložen do jazyka hypotéz. Sběrem dat se stanovené hypotézy buď potvrdí, nebo vyvrátí (Disman, 2002).

Hypotézy

- Jelikož přináší pořad týdenní souhrn událostí, budou v jeho skladbě dominovat zpravodajské žánry nad publicistickými.
- Nejvíce pozornosti v oblasti církevních otázek bude věnováno katolické církvi.
- Nejvíce užívaným publicistickým žánrem bude publicistický rozhovor.
- Příspěvků tematicky zaměřených na děti a mládež bude ve výzkumném vzorku více než pět.
- Celkem více než pět příspěvků bude věnováno zahraničním tématům.

7.2 Analýza pořadu

Sledovaná vydání Křesťanského týdeníku

● Křesťanský týdeník 5. prosince 2009

Příspěvky:

Vyšla Jeruzalémská bible

Švýcarské minarety

Fotograf Jindřich Štreit v Moldavsku

Sv. Vojtěch – první český Evropan. Film režiséra Otakáro Schmidta

Vánoční CD Boba Dylana

Celkový počet příspěvků: 5

● Křesťanský týdeník 2. ledna 2010

Příspěvky:

Ohlédnutí za novoročními oslavami

Čekání na pražského arcibiskupa

Ohlédnutí Pavla Černého za rokem 2009

Církve v Británii protestují proti detenčním centrům pro děti imigrantů.

Kostel na lodi

Znovuzrozené kostely: Kozlov

Celkový počet příspěvků: 6

● Křesťanský týdeník 13. února 2010

Příspěvky:

Sv. Valentýn a Národní týden manželství

Volba nového pražského arcibiskupa

Bible jako bestseller

Studijní Bible

Zemřel velekněz Samaritánů

Občanské sdružení Lavina

Celkový počet příspěvků: 6

• Křesťanský týdeník 6. března 2010

Příspěvky:

T.G. Masaryk a jeho víra

Obce a církevní majetek

Syn Hamasu misionářem

Pronásledování křesťanů v Iráku

Karel Čapek a víra

Maňáskové divadlo DEN

Celkový počet příspěvků: 6

Tabulka 1.0 – V kolika příspěvcích se vyskytoval daný žurnalistický žánr

ŽÁNRY	5.12.2009	2.1.2010	13.2.2010	6.3.2010	Celkem
zpravodajské					
čtená zpráva	1	2	2	1	6
zvuková zpr.	-	-	-	-	-
reportážní zpr.	-	-	-	-	-
zpr. rozhovor	-	-	-	-	-
zpr. přenos	-	-	-	-	-
zpr. vystoupení	-	-	-	-	-
tečka za zprávami	-	-	-	-	-
publicistické					
publ. rozhovor	6	4	3	4	17
vystoupení	-	-	2	1	3

komentář	-	1	-	1	2
anketa	-	1	-	-	1
recenze	-	-	-	1	1
beseda	-	-	-	-	-
črta	-	-	-	-	-
dispečink	-	-	-	-	-
dokument. scénka	-	1	-	-	-
fejton	-	-	-	-	-
poznámka	-	-	-	-	-
přednáška	-	-	-	-	-
rozbor	-	-	-	-	-
vypravování	-	-	-	-	-
zpravodajství/ publicistika					
reportáž	1	1	1		3
pásmo	-	-	-	-	-

Tabulka 2.0 - Tematická orientace jednotlivých příspěvků

TÉMATÁ	5.12.2009	2.1.2010	13.2.2010	6.3.2010	Celkem
náboženství	3	5	4	3	15
křesťanství	3	4	2	2	11
zahraničí	1	1	2	2	6
společenské otázky ⁸⁷	2	1	1	1	5
církev	3	-	1	1	5
katolická církev	1	1	1	2	5
osobnosti	-	2	2	1	5
duchovní osob.	2	2	-	-	4

⁸⁷ Společenské otázky netýkající se výlučně náboženství .

hlásání evangelia	1	1	1	1	4
politika	1	-	2	1	4
Bible	-	2	-	1	3
kultura	-	-	1 (divadlo)	2 (film, hudba)	3
děti a mládež	1	1	1	-	3
svátky/významné dny	1	1	-	1	3
církev v ERC ⁸⁸	-	1	-	1	2
chrámy	2	-	-	-	2
islám	-	-	1	1	2
literatura	-	-	2	-	2
svatí	-	1	-	1	2
volba pražského arcibiskupa	1	1	-	-	2
cestování	-	-	-	1	1
charita	-	-	-	1	1
judaismus	-	1	-	-	1
misie	-	-	1	-	1
neziskové org.	-	1	-	-	1

Křesťanský týdeník je pravidelně vysílán každou sobotu mezi devátou a desátou hodinou ráno. Jeho úkolem je reflektovat hlavní události uplynulého týdne z domova a zahraničí, blíže je specifikovat, analyzovat a uvádět do souvislostí.⁸⁹ Pořadem provází jeden moderátor, který jednotlivé příspěvky uvádí, seznamuje posluchače s přehrávanými písněmi, přibližuje probíraná témata. Moderátor Křesťanského týdeníku je zároveň moderátorem vysílání Víkendového Ranního Radiožurnálu. Pořad je vysílán živě a o půl desáté je přerušován krátkým zpravodajským přehledem následovaným dopravními informacemi. Po přivítání posluchačů seznámí moderátor posluchače s probíranými tématy a dále uvádí jednotlivé příspěvky, které jsou prokládané písněmi.

⁸⁸ Církev sdružená v Ekumenické radě církví.

⁸⁹ *www.rozhlas.cz* [online]. c2010 [cit. 2010-04-24]. Pořady redakce náboženského vysílání na všech stanicích Českého rozhlasu. Dostupné z WWW: <<http://www.rozhlas.cz/nabozenstvi/redakce/#porady>>.

Hudební produkce není nijak vázána na náboženskou či duchovní tematiku a je vybírána selektorem v souladu s formátem Radiožurnálu. Na konci pořadu následuje pozvánka na večerní vydání pořadu Doteky víry.

Analyzovaná vydání Křesťanského týdeníku obsahovala ve třech případech šest příspěvků, jednou se pořad skládal z pěti materiálů. Průměrných šest příspěvků na bezmála hodinový pořad předznamenává poměrně dlouhou stopáž jednotlivých obsahů. To má také za následek skutečnost vyplývající z provedené analýzy. Ačkoliv je jedním z cílů pořadu přinášet informace z náboženské oblasti, Křesťanský týdeník má daleko blíže k publicistickému pořadu. Krátké zpravodajské žánry se v pořadu vyskytují velmi ojediněle. Jednotlivé, několikaminutové, příspěvky daleko více využívají publicistických prostředků. To potvrzují data z Tabulky 1.0. Ve sledovaných pořadech využívalo klasických žánrů rozhlasového zpravodajství pouze šest příspěvků. Ve všech případech šlo o čtenou zprávu, kterou četl moderátor ve studiu. Například zpravodajské rozhovory nebo zvukové zprávy se ve sledovaných vydáních nevyskytovaly vůbec. Zřetelná byla naopak dominance publicistických žánrů. Nejčastěji užívaným žánrem byl publicistický rozhovor, který byl z celkového počtu 23 sledovaných příspěvků užit v 17 z nich. Z publicistických žánrů Křesťanský týdeník dále užíval vystoupení na mikrofon, komentář, recenzi a anketu. Tři příspěvky byly koncipovány jako reportáž, v tomto případě mající blíže než ke zpravodajskému pojetí k publicistickému přístupu.

Stanovená hypotéza, která předpokládala dominanci zpravodajských žánrů nad publicistickými, tak byla vyvrácena. Potvrzen byl naopak předpoklad, že nejčastěji užívaným publicistickým žánrem bude publicistický rozhovor.

Při pohledu na údaje Tabulky 2.0, která zkoumá nejčastěji probíraná témata ve sledovaných vydáních Křesťanského týdeníku zjistíme, že 17 příspěvků se věnovalo náboženským otázkám. Náboženství tak bylo převažujícím tématem analyzovaných materiálů, což se dalo vzhledem k orientaci pořadu předpokládat. Celkem 11 náboženských příspěvků bylo zaměřeno na křesťanství, ve dvou případech byla pozornost orientována na islám a jednou se pojednávalo o judaismu. Pět materiálů zaměřených na otázky církve se věnovalo církvi katolické, pouhé dva církvim sdruženým v Ekumenické radě církví.

První místo katolické církve mezi materiály sledujícími dění v církvích a otázky církevní problematiky potvrzuje výše stanovený předpoklad o převaze katolické církve ve sledovaných pořadech.

Třetí místo v tabulce probíraných témat patří zahraničním otázkám. Těm se věnovalo celkem šest příspěvků a v každém sledovaném vydání pořadu se vyskytoval alespoň jeden materiál se zahraniční tematikou. Potvrzena byla tedy hypotéza, že celkově více než pět příspěvků bude tematicky orientováno na zahraniční dění a problematiku.

Velmi zajímavá je skutečnost vyplývající z Tabulky 2.0 a týkající se prostoru věnovanému dětem a mládeži. Pouhé tři příspěvky z celkových třiatvaceří byly tematicky zaměřeny na tuto skupinu posluchačů. Tím byl vyvrácen předpoklad, že více než pět materiálů bude pojednávat o záležitostech souvisejících s dětmi a mládeží.

Za pozornost stojí rovněž fakt, že pouze jeden příspěvek byl ve sledovaných vydáních Křesťanského týdeníku věnován charitě, misiím či činnosti neziskových organizací, které zaznamenávají v oblasti náboženství a sociální činnosti velký rozvoj.

7.3 Závěry analýzy a návrhy k úvaze

V Křesťanském týdeníku jasně dominují publicistické žánry. Ačkoliv by měl pořad kromě komentování a analyzování přinášet také aktuální informace z náboženského života, klasické zpravodajské žánry se ve sledovaných vydáních vyskytovaly pouze ojediněle. Spíše publicistické pojetí pořadu s delšími a hlubšími materiály tak ubírá v necelé hodině vysílacího času prostor ryze zpravodajským příspěvkům. Součástí Křesťanského týdeníku například vůbec není krátký přehled zpráv z oblasti náboženství a života církví za uplynulý týden, který by alespoň ve stručnosti seznámil posluchače s aktuálním děním v této oblasti a stěžejními problémy. Zařazení takového přehledu by jistě mnoho posluchačů uvítalo a pořad by učinilo rozmanitějším a zároveň by stoupl jeho zpravodajský přínos. Stejně tak v Křesťanském týdeníku chybí alespoň stručné seznámení s očekávanými událostmi následujícího týdne, které by posluchačům přineslo mozaiku stěžejního dění nejbližších dní. Celkové zkrácení jednotlivých příspěvků a zařazení ryze zpravodajských materiálů by, myslím, učinilo pořad rozmanitějším a zvýšilo jeho zpravodajskou hodnotu.

V souladu s orientací pořadu dominují informace náboženského zaměření. Z hlediska církví byly v analyzovaných dílech nejvíce probírány otázky související s církví katolickou. Poměrně velký prostor je věnován také informacím přibližujícím dění v zahraničí.

Z celkových třiatdvaceti příspěvků byly pouhé tři tematicky zaměřeny na děti a mládež. To částečně dokumentuje skutečnost problematiky této posluchačské skupiny ve vysílání Českého rozhlasu. Přitom činnost různých skupin či společenství mladých v posledních letech zaznamenává neustálý rozvoj. Například právě mladí by podle mého názoru ocenili výše zmíněný přehled chystaných akcí, setkání nebo koncertů, který by nutně nemusel být zaměřen pouze na ryze náboženské akce. Rozhlas by tímto způsobem mohl mladým poskytnout hodnotnou nabídku využití volného času a napomoci jim při rozhodování o jeho organizaci.

Velkým přínosem pořadu je odhalování často skrytých souvislostí mezi na první pohled se jevícími výhradně náboženskými událostmi a problémy a otázkami stěžejními pro celou společnost.

Závěr

Dne 1. února 2010 oslavila Redakce náboženského vysílání Českého rozhlasu dvacet let své existence. Za ony dvě dekády prošlo náboženské vysílání veřejnoprávního rozhlasu dlouhým vývojem. Počáteční euforii doprovázenou rychlým zakotvením a rozvojem náboženské tvorby v tehdejší Československém rozhlase vystřídalo v souladu s celospolečenským vývojem, ve kterém význam náboženství a duchovních otázek rychle klesal, období, kdy náboženská redakce bojovala o své přežití. Po několikaletém přesouvání v rámci veřejnoprávního rozhlasu byla Redakce náboženského vysílání v roce 2006 zařazena do organizační struktury Českého rozhlasu 6 a jejím vedoucím se stal Daniel Raus. Součástí ČRo 6 je Redakce náboženského vysílání dodnes.

Zmíněných dvacet let od doby, kdy tehdejší Redakce náboženského života připravovala pod vedením Jiřího Zajíce první náboženské pořady, pochopitelně náboženskou tvorbu Českého rozhlasu významně formovalo. Původní pořady, mezi které patřily Křesťanský týdeník či přenosy bohoslužeb, připravuje náboženská redakce dodnes. Její tvorba je však oproti počátkům daleko rozsáhlejší a pořady s náboženskou tematikou jsou nyní vysílány na všech celoplošných okruzích Českého rozhlasu. V roce 2009 přispěla Redakce náboženského vysílání do programové nabídky Českého rozhlasu 391 hodinami svých pořadů. Původní Křesťanský týdeník a přenosy nedělních bohoslužeb patří nadále k nejoblíbenějším a nejposlouchanějším pořadům RNV.

Již v roce 1990 si při svém založení dala dřívější Redakce náboženského života jasný cíl připravovat ekumenické vysílání. Navzdory dominantnímu postavení katolické církve v tehdejší Československu byl prostor ve vysílání poskytnut rovněž nekatolickým církvím. Takovéto pojetí vysílání, které se velmi striktně uplatňovalo zejména při přenosech bohoslužeb, bylo tehdy evropským unikátem. A Redakce náboženského života pokračuje v tomto trendu dodnes. V přenosech nedělních bohoslužeb se pravidelně střídají katolická církev a církve sdružené v Ekumenické radě církví.

V souladu s principy veřejnoprávního vysílání nemají církve v Českém rozhlase kromě bohoslužeb žádný vysílací čas, který by mohly využít pro svoji prezentaci či šíření svých názorů. Redakce náboženského vysílání využívá spolupráce s církvemi kromě bohoslužeb zejména při získávání informací a mapování jejich postojů k určitým problémům.

Z nábožensky orientovaných médií spolupracuje při významných událostech Redakce náboženského vysílání s Radiem Vatikán. Český rozhlas má rovněž uzavřenou dohodu o spolupráci s Radiem Proglas. Dosud ale nebyl nalezen způsob, jak tuto dohodu naplno využít.

Při přenosech svátečních či jinak významných bohoslužeb dochází ke kooperaci mezi Českým rozhlasem a druhým veřejnoprávním médiem, Českou televizí. Náboženství má ale v České televizi oproti veřejnoprávnímu rozhlasu daleko slabší pozici, a žádná stálá a významnější spolupráce mezi oběma veřejnoprávními médii v oblasti náboženského vysílání tak neprobíhá. Mezi hlavní informační zdroje náboženské redakce patří agenturní zpravodajství, informace z internetových serverů, zprávy církevních tiskových orgánů a produkce ostatních médií.

V souladu s rozvojem informačních technologií a stále rostoucími možnostmi jejich využití provozuje Redakce náboženského vysílání internetový portál www.nabozenstvi.com. Ten slouží jako zpravodajský server přinášející informace o dění v oblasti náboženství a celospolečenských otázkách s náboženstvím souvisejících a zároveň nabízí informace o náboženských pořadech a jejich rozsáhlý archiv s možností on-line poslechu nebo stahování. Možností, které webové stránky nabízejí zejména v přímém kontaktu s posluchačem a ve zprostředkování jeho zpětné vazby, chce RNV v budoucnosti stále více využívat. Nyní jí v tom brání především omezené personální obsazení a nutnost plně zapadat do celkové struktury zpravodajského webu Českého rozhlasu.

Opomenout nelze také fakt, že Redakce náboženského vysílání nedisponuje výzkumy poslechovosti, které by byly zacíleny výhradně na její tvorbu.

Dvacetiletá existence náboženské redakce a přetrvávající kladné ohlasy posluchačů jen potvrzují její místo a smysl v rámci veřejnoprávního rozhlasu. Redakce náboženského vysílání plánuje připravovat nyní pořady nadále a neustále je přizpůsobovat tak, aby co nejpřesněji reflektovaly aktuální dění a splňovaly měnící se požadavky posluchačů. Velkou výzvou je pro RNV příprava pořadu zaměřeného na mladé publikum, který v její produkci dosud chybí.

Důležitým faktorem, který by mohl ovlivnit činnost Redakce náboženského vysílání, může být plánovaná restrukturalizace Českého rozhlasu. Ovlivnit náboženskou tvorbu by také mohl nový vedoucí RNV, který ve funkci vystřídá Daniela Rause. Ten byl v dubnu 2010 jmenován ředitelem Českého rozhlasu 6.

Resumé

In its initial chapter, the thesis acquaints us with religion in contemporary Czech society, demonstrates the development of the relationship and attitudes of religious organisations to media, introduces religion-oriented audiovisual media in the territory of the Czech Republic as well as legislative arrangements related to religious broadcasting.

The focus of the thesis lies in the following chapters addressing the current form of religious broadcasting of Czech Radio. After an introduction to the evolution of religious broadcasting in public radio and furnishing important information, essential for understanding the development and existence of this type of broadcasting in the radio, attention is paid to the current production and operation of the Editorial Staff of Religious Broadcasting of the Czech Radio. Each programme of the editorial staff is presented in detail, as well as principles of religious broadcasting in public radio. The problematics of audience and reception of religious broadcasting in Czech society are also addressed. The thesis gives further attention to the co-operation of the religious editorial staff with other audiovisual media, the web portal of the Editorial Staff of Religious Broadcasting and the questions pertaining to the outlook of religious broadcasting in public radio.

In 2010, the Editorial Staff of Religious Broadcasting of the Czech Radio celebrated the 20th anniversary of its existence. During that time, the religious broadcasting of the public radio has gone through a long development and has overcome numerous difficulties. Despite the secularisation of the Czech society, which is being constantly referred to, interest is not declining in the religious broadcasting. The religious editorial staff prepares a large number of programmes and is planning further projects intended to reflect in a most apt manner on contemporary social process in relation to religion, at the same time fulfilling the ever-changing needs of the audience. The preparation of a programme for young listeners which is still missing from its repertoire, is a great challenge for the Editorial Staff of Religious Broadcasting.

The Editorial Staff of Religious Broadcasting holds by ecumenic ideas present already at its very formation. No church is favoured in the religious broadcasting. Church service broadcastings of the Catholic Church and churches associated in the Ecumenical Council of Churches alternate on a regular basis.

The planned restructuring of the Czech Radio is an important factor which may affect the future of the Editorial Staff of Religious Broadcasting.

Použitá literatura

DISMAN, Miroslav. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. Dotisk 3. vyd. Praha : Karolinum, 2002. 374 s. ISBN 80-246-0139-7.

JEŠUTOVÁ, Eva, et al. *Od mikrofonu k polsuchačům : z osmi desetiletí Českého rozhlasu*. Vyd. 1. Praha : Český rozhlas, 2003. 667 s. ISBN :80-86762-00-9.

JIRÁK, Jan ; KÖPPLOVÁ, Barbara. *Média a společnost : stručný úvod do studia médií*. Vyd. 2. Praha : Portál, 2007. 208 s. ISBN 978-80-7367-287-4.

KAPLAN, Karel; TOMÁŠEK, Dušan. *O cenzuře v Československu v letech 1945-1956*. Vyd. 1. Praha : Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 1994. 183 s. ISBN 80-85270-38-2.

LOCHTE, Bob. *Christian Radio : The Growth of a Mainstream Broadcasting Force*. Vyd. 1. Jefferson : McFarland, 2005. 212 s. ISBN 0-7864-2239-4.

Média, kultura a náboženství. Václav Nekvapil, Rudolf Vévoda. Vyd. 1. Praha: Vyšší odborná škola publicistiky, 2007, 197 s., ISBN: 978-80-903757-2-7

OSVALDOVÁ, Barbora, et al. *Zpravodajství v médiích*. Vyd. 1. Praha : Karolinum, 2001. 155 s. ISBN 80-246-0248-2.

STRAUSS, Anselm; CORBINOVÁ, Juliet. *Základy kvalitativního výzkumu : postupy a techniky metody zakotvené teorie*. Vyd. 1. Boskovice : Albert, 1999. 194 s. ISBN 80-85834-60-X.

VÁCLAVÍK, David. *Náboženství a moderní česká společnost*. Vyd. 1. Praha : Grada, 2010. 256 s. ISBN 978-80-247-2468-3

VOŇAVKOVÁ, Věra. *Náboženské vysílání Českého rozhlasu v letech 2000-2002*. Praha, 2003. 44 s. Bakalářská práce. Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd.

Další literatura k tématu

BAHOUNEK, Jiří Tomáš. *Církev a sdělovací prostředky*. Vyd. 1. Olomouc : Matice cyrilometodějská, 1992. 80 s.

MARŠÍK, Josef. *Úvod do teorie rozhlasového programu*. Vyd. 1. Praha : Karolinum, 1995. 106 s. ISBN 80-7184-013-0.

Tisk a dokumenty

Teologické listy, 2003, ročník 31, č. 4

Communio et progressio, Pastorální instrukce o sdělovacích prostředcích. Papežská rada pro hromadné sdělovací prostředky, 1971,

Aetatis novae, Pastorální instrukce o sdělovacích prostředcích. Papežská rada pro hromadné sdělovací prostředky, 1992

Inter mirifica, Dekret o sdělovacích prostředcích. Dekret II. vatikánského koncilu, 1963

Dohoda o spolupráci mezi Československým rozhlasem, Biskupskou konferencí a Ekumenickou radou církví. Interní dokument Českého rozhlasu, Praha, 1999

Sčítání lidu, domů a bytů 2001, Český statistický úřad

Pořady Redakce náboženského vysílání v roce 2009. Interní dokument RNV, Praha, 2010

Mareš, Ivo: Evangelické služby Boží a hromadné sdělovací prostředky. Písemná práce ve vikariátu ČCE, Praha, 2006

ZAJÍC, Jiří: Koncepce vysílání redakce náboženských pořadů. Archiv Jiřího Zajíce, Praha, 1990

Deklarace o spolupráci Českého rozhlasu a Radia Proglas

Legislativa

Listina základních práv a svobod

zákon 484/1991 Sb., o Českém rozhlasu

zákon 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání

Kodex Českého rozhlasu

On-line zdroje

www.cirkev.cz – webové stránky České biskupské konference

www.ekumenickarada.cz – webové stránky Ekumenické rady církví

www.twr.cz - webové stránky Radia7

www.radiovaticana.cz – webové stránky Vatikánského rozhlasu

www.awr.cz – webové stránky radia Awr

www.hcjb.cz – webové stránky radia HCJB

www.tvnoe.cz – webové stránky Tv Noe

www.tv7.cz – webové stránky internetové televize TV7

www.hopetv.cz – webové stránky internetové televize Hope TV

www.tv-mis.cz – webové stránky internetové televize TV-MIS

www.rozhlas.cz – webové stránky Českého rozhlasu

www.nabozenstvi.com – webové stránky Redakce náboženského vysílání

www.christianradio.com – webové stránky rozhlasové sítě Christian Radio

www.czso.cz – webové stránky Českého statistického úřadu

www.bbc.co.uk – webové stránky British Broadcasting Corporation

Archiv autora

Rozhovor s vedoucím RNV Danielem Rausem ze dne 18.2.2010

Rozhovor s produkční RNV Petrou Kaluschovou ze dne 18.2.2010

Rozhovor s Jiřím Zajícem, zakladatelem nynější RNV ze dne 25.3.2010

Písemná korespondence s evangelickým duchovním Ivo Marešem

Písemná korespondence s vedoucím Oddělení výzkumu a analytiky Českého rozhlasu

Václavem Hradeckým

Seznam příloh

Příloha č. 1: Rozhovor s Danielem Rausem, vedoucím Redakce náboženského vysílání (dokument, 6 listů)

Příloha č. 2: Pořady Redakce náboženského vysílání v roce 2009 (tabulka, 1 list)

Příloha č. 3: Koncepce vysílání redakce náboženských pořadů (dokument, 1 list)

Příloha č. 4: Pořady Redakce náboženského vysílání od 13.2.2010 do 19.2.2010 (dokument, 4 listy)

Příloha č. 5: Dohoda o spolupráci (dokument, 2 listy)

Příloha č. 6: Deklarace o spolupráci Českého rozhlasu a Radia Proglas (dokument, 3 listy)

Příloha č. 7: Ukázka scénáře přenosu rozhlasové bohoslužby (dokument, 10 listů)

Příloha č. 1: Rozhovor s Danielem Rausem, vedoucím Redakce náboženského vysílání

Jak hodnotíte aktuální postavení Redakce náboženského vysílání v rámci Českého rozhlasu?

Náboženská redakce je nyní součástí Českého rozhlasu 6, pod který přešla před třemi lety z Českého rozhlasu 2 – Praha. Na Praze byla náboženská redakce podle mého názoru především proto, že jedním z jejích hlavních pořadů jsou přenosy bohoslužeb (ty jsou na Praze vysílány dodnes – pozn. autora). I když patříme pod ČRo 6, připravujeme pořady pro všechny celoplošné stanice. Myslím si, že naše postavení v rozhlasu je velmi dobré. Podpora vedení je poměrně velká, za tři roky co redakci vedu, jsem se nesetkal s žádným velkým odporem, který bych si zapamatoval, a všechny důležité projekty, se kterými jsme přišli, se podařilo realizovat. Zvýšil se náš rozpočet, vysílací časy i personální obsazení redakce. V přípravě pořadů máme naprosto volnou ruku. Troufám si říct, že s námi panuje i jistá spokojenost.

Jaká je odezva posluchačů na vaše pořady? Česká republika je neustále, mnohdy i chybně, označována za silně ateistický stát.

To je jeden z největších omylů. Češi nejsou ateisti, Češi jsou skeptici. Češi pociťují nedůvěru k jakékoliv organizované formě náboženství a vůbec čehokoliv jiného, i politiky. Dvě velké politické strany, které v tomto státě od sametové revoluce vždy vládnu, mají mezi 20 a 30 tisíci členy. To je úplně směšné. Při sčítání lidu v roce 2001 se k náboženství přihlásilo přibližně okolo 35 % lidí a hodně jich neodpovědělo. Jen malá část pak výslovně řekla, že jsou ateisté. Když potom vezmeme počet politicky organizovaných Čechů, dostaneme se pod dvě procenta. Ta skepse vůči organizovaným formám náboženství a politiky je v Česku obecná. Naše vysílání s touto skutečností počítá a vychází z ní a je zaměřeno na to, aby interpretovalo různá náboženství především z hlediska jejich obsahu, ne až tolik jejich organizované formy. To se promítá také v našem hlavním pořadu Křesťanském týdeníku, který je každou sobotu vysílán na Radiožurnálu. Tento pořad není brán jako nějaká prezentace či propagace církví. Snažíme se jít zejména do hloubky a zachytit podstatu jednotlivých náboženství.

Setkáváte se přesto někdy s negativními postoji poukazujícími na přebytečnost náboženské redakce ve veřejnoprávním rozhlasu právě s ohledem na onu domnělou ateistickou českou společnost?

Občas se takové situace objeví. Já ale říkám, že ateismus je také důležitý náboženský postoj, protože aby mohl být člověk ateistou, musí také věřit, že za tou fyzickou realitou nic neexistuje. Další princip, ze kterého vycházíme, je skutečnost, že člověk je bytost politická a náboženská a tyto dvě dimenze se od sebe nedají nikdy oddělit. Vždy, když se společnost snažila náboženskou dimenzi popírat, nakonec se stejně někde projevila. Tato realita zároveň určuje, že nábožensky orientované vysílání ve veřejnoprávních médiích má své opodstatnění a je zde nevyhnutelné. Mimochodem, jedním z důvodů, proč jsem přijal nabídku vést náboženskou redakci bylo to, že mně připadá zajímavé dělat náboženské vysílání v zemi, která si říká ateistická.

Pro jaké publikum je náboženské vysílání určeno? Předpokládám, že ne výhradně pro věřící lidi.

Ano. Jediný náš pořad, který je čistě náboženský, jsou bohoslužby, které vysílá každou neděli ČRo 2 – Praha. To je jediný pořad, který je teoreticky zaměřený na křesťany, na lidi z církví, kteří ale paradoxně v tom čase odcházejí do kostela. Je to tedy spíše veřejnoprávní služba lidem, kteří nemohou jít do kostela, jsou nemocní, někde cestují apod. a chtějí se nějakým způsobem účastnit bohoslužeb. Dále jsou bohoslužby zaměřeny na posluchače, které zajímají liturgie různých církvích, protože se ve vysílání střídají všechny církve sdružené v Ekumenické radě. Když poslouchá někdo přenosy bohoslužeb pravidelně celý rok, získává unikátní obraz toho, jak církve u nás vypadají a současně má unikátní mozaiku Česka z hlediska náboženské mapy. Bohoslužba např. na Ostravsku, kde má v kostele úvodní slovo starosta a shromáždí se zde celá vesnice, je úplně něco jiného než bohoslužba u sv. Ludmily nebo Nejsvětějšího Salvátora v Praze. Kromě výše zmíněných posluchačů tvoří příjemce bohoslužeb také lidé, kteří je poslouchají z toho důvodu, že mají od rána do večera zapnutou konkrétní stanici a poslouchají vše, co vysílá. Žádný z našich pořadů ale není menšinový. Naše zadání je vysílat pro běžného posluchače Českého rozhlasu. Všechny pořady, které připravujeme například pro Radiožurnál, mají cílovou skupinu posluchače Radiožurnálu a podobné je to i u ostatních stanic. Žádný pořad se tedy nevyskytuje dvakrát, vše připravujeme na míru pro konkrétní stanice a jejich posluchače. To je docela náročné, musíme dobře znát naladění posluchačů a zároveň přesně zapadnout do ducha stanice.

Jaký vliv měl na náboženské vysílání nástup komerčních rozhlasových stanic?

Vnímáte je jako konkurenty?

Vůbec ne. Britská BBC má jako jeden ze svých principů to, že když její zaměstnanec odejde do komerčního média, je to bráno pozitivně. Veřejnoprávní služba BBC je také k tomu, aby zvyšovala úroveň žurnalistiky v Británii tím, že novináře vychovává. Můj postoj je stejný. V komerčních stanicích nevidím konkurenci a naopak vítám spolupráci. Kdyby chtěly nějaké naše materiály používat, dveře jsou otevřené. Faktem ale je, že ten zájem je malý.

Jaký je všeobecný trend v pohledu na postavení náboženského vysílání ve světě?

V současnosti jsou v žurnalistice tři hlavní otázky. První se týká hledání hranice infotainmentu, druhá citizen journalismu a třetí otázka je, jak pokrývat náboženství. Je jen logické, že Český rozhlas svoji náboženskou redakci má. Náboženské redakce se dnes obecně posilují, nikoliv oslabují. V mnoha zemích na západě převládá jakýsi postoj obecně se dávající do liberální kategorie. Podle něj má být stát neutrální a náboženství patří do soukromí. Tím pádem nemá mít náboženství ve veřejnoprávních médiích svůj hlas. 11. září ale tohle definitivně ukončilo, protože motivace lidí, kteří provedli teroristické útoky, byla náboženská. Jisté je, že náboženství má potenciál k obrovsky destruktivním činům. Blaise Pascal kdysi řekl, že nejhorší činy spáchal vždycky člověk ve jménu náboženství. Ale současně ty nejušlechtlejší činy také. Pokrývat náboženskou dimenzi je tedy důležité. Zároveň je nutné ale říct, že je to záležitost, o které nikdo přesně neví, jak ji dělat. Je to oblast, ve které se daleko více hledají různá řešení a postupy, než třeba při výrobě politických pořadů

Slouží vám některé zahraniční stanice jako inspirace?

Velkou inspirací je vždy britská BBC, která je obdivuhodná v mnoha směrech. Kolegové čerpají podněty z francouzského rozhlasu, důležitou inspirací je také Rakousko, které je nám blízké, a Německo. Inspirací je pro nás rovněž Slovensko.

Spolupracujete při přípravě pořadů nebo jejich vysílání s jinými rádii?

Přímo s nikým nespolupracujeme. Když je ve Vatikánu nějaká událost, například se volí papež, v tu chvíli pochopitelně spolupracujeme s Radiem Vatikán. Tato spolupráce ale není nijak pravidelná.

Existuje spolupráce mezi náboženskou redakcí a jednotlivými církvemi?

Lidé v církvích většinou nerozumějí tomu, jak média fungují. Takže k nim zaujmají buď pasivní postoj, nebo přímo odmítavý. Výjimečně se stane, že někdo v církvích rozumí důležitosti médií, chápe, že mají obrovský vliv. Církev dává daleko větší důraz na osobní rovinu, kde média mají pouze sekundární dopad, ale neuvědomují si, že je tam ten přesah, který vytvářejí. Žijeme v mediální době, ve věku médií. Důležitost médií pochopil například kardinál Vlk, který vystupuje iniciativně tak, že s nimi chce spolupracovat. V pořadech, které děláme, mají církve slovo jenom v bohoslužbách. Tam si mohou říkat co chtějí a nijak jim do toho nemluvíme. Pouze chceme, aby to, co říkají, bylo srozumitelné a ne přísně konfesní. Kazatelé a faráři si musejí uvědomit, že nepromlouvají pouze k lidem v kostele, ale ke 130 tisícům lidem v Česku. Jinak nemají prostor žádný a ani by nebylo správné, kdyby ho měly. Mají prostor v tom, že se jich na něco zeptáme a ony daný problém interpretují, ale nemohou promlouvat o čemkoliv prostřednictvím radia.

Nepřipravují se církve svými často zamítavými postoji k médiím o možnost přiblížit se ostatním, komunikovat, blíže se prezentovat?

Často mně lidé říkají, že média jsou špína a proto do nich nepůjdou. Křesťané někdy kvůli tomu i odmítají přijít a zúčastnit se různých pořadů. Já jim ale říkám, že ta situace je ve skutečnosti ještě horší, než si myslí. To je ale důvod, proč křesťané v těch médiích mají být. Na co jsou na světě? Aby byli zamčeni v nějaké zlaté komnatě? Křesťané jsou tu proto, aby šli do toho nejhoršího. Média potřebují lidi, kteří to myslí s určitými hodnotami vážně.

Zmínil jste kardinála Vlka a jeho otevřenost k médiím. Jaký podle vás v této oblasti bude jeho nástupce Dominik Duka?

Nakolik ho znám, tak je to nesmírně otevřený člověk s obrovským potenciálem, co se týče komunikace s českou společností. Bude ale důležité, aby se s médii naučil komunikovat. Nejen aby si uvědomil jejich důležitost, ale také to, jak fungují. Pro všechny lidi, kteří přijdou do styku s médii, je důležitá věta kteréhosi amerického prezidenta, který kdysi řekl, že musíte letět tak vysoko, aby šípy těch, co na vás zespondu střílejí, vůbec neměly šanci vás zasáhnout. Myslím si, že právě v těch církvích, by ti lidé měli letět výš. To, že něco média napíší, to zde bude vždycky, toho se nikdy nezbavíme.

Bulvár bude vždy existovat a ta stoka vždycky poteče. Řešením není pokusit se tu stoku zastavit. Řešením je to, že ti lidé poletí tak vysoko, aby jim to nevadilo.

Jaké jsou vaše hlavní zdroje informací?

Hlavním zdrojem jsou tiskové agentury - Reuters, AFP, DPA, samozřejmě ČTK. Dále pak pochopitelně internet, kde je dnes takřka všechno. Možnosti zdrojů jsou obrovské, pro mě osobně jsou to ale primárně zdroje sekulární, než ty církevní.

Jak důležitou roli hraje v dnešním náboženském vysílání dříve zásadní ekumenické pojetí?

Ekumenismus se v Českém rozhlase uplatňuje zejména při vysílání bohoslužeb. V praxi to vypadá tak, že se ve vysílání pravidelně střídají katolické bohoslužby a bohoslužby církví zastoupených v Ekumenické radě církví. Tato tradice sahá do samých počátků Redakce náboženského vysílání, kdy došlo k dohodě mezi Československým rozhlasem a Ekumenickou radou církví. O tuto dohodu se kdysi zasloužili pater Miloslav Fiala a Jiří Zajíc, kteří také stáli u zrodu redakce. Tato dohoda se dodnes nezměnila, přestože katolíků je v České republice daleko více než protestantů. Pro posluchače je to podle mého názoru dobré, protože si utváří jedinečnou mozaiku jednotlivých církví na našem území a jejich bohoslužeb a zároveň je to pozitivní také pro církve. Vstřícnost katolické církve totiž přináší plody porozumění s daleko menšími církvemi. Ekumenismus je pro nás zásadní, nad něj stavíme pouze nezávislost, a to jak obecnou, tak i ve vztahu k jednotlivým náboženstvím.

Redakce náboženského vysílání nemá žádný pořad pro mladé posluchače. Chystáte se v tomto ohledu k nějakým změnám?

To je naše veliká ambice, jedna z nejdůležitějších věcí, kterou bychom nyní chtěli uskutečnit. Jsou zde veliké možnosti například v hudbě, existuje řada zajímavých hnutí, spousta myšlenek, které do mladé generace pronikají a se kterými vstupuje do života. V této oblasti pro nás vidím veliký prostor.

Jaké jsou vaše plány při pohledu do budoucnosti?

Existují tradiční pořady, které se zachovávají a za to jsem rád. Je potřeba je ale neustále přizpůsobovat realitě. Potom máme samozřejmě ambice začít nové projekty. Cíl je ten, abychom otevírali otázky ve společnosti, které nikdo jiný neotevírá a současně abychom

nějakým způsobem reflektovali to, čím společnost prochází. Dále bychom rádi posílili spolupráci s regionálními studii, která je nyní velmi omezená.

Příloha č. 2: Pořady Redakce náboženského vysílání v roce 2009

Pořady Redakce náboženského vysílání v roce 2009

pořad	pořad vysílán na stanici	stopáž pořadu (minuty)	počet pořadů za týden	počet pořadů za rok	stopáž týdně (minuty)	stopáž za rok (minuty)
Křesťanský týdeník	ČRo 1 - Radižurnál	50	1	52	50	2600
Doteky víry - sobotní	ČRo 1 - Radižurnál	55	1	49	55	2860
Doteky víry - nedělní	ČRo 1 - Radižurnál	55	1	49	55	2860
Ranní úvahy	ČRo 3 - Vltava	5	5	260	25	1300
Ranní slovo	ČRo 3 - Vltava	25	1	52	25	1300
Prameny a proudy	ČRo 3 - Vltava	30	1	52	30	1560
Bohoslužby	ČRo 2 - Praha	60 - 120	1-4	62		4035
Dobrá vůle	ČRo 2 - Praha	30	1	52	30	1560
Váš příběh	ČRo 2 - Praha	15	1	15	15	225
Nokturno	ČRo 2 - Praha	60		8		480
Kořeny	ČRo 6/Radiožurnál	50	1	52	50	2600
Slovo na neděli	ČRo 6	10	1	52	10	520
Slovo na příští týden	ČRo 6	10	1	52	10	520
Zaostřeno na církve	ČRo 6	20	1	52	20	1040
CELKEM za rok				859		23460
					tj. 391 hodin	

Příloha č. 3: Koncepce vysílání redakce náboženských pořadů

Koncepce vysílání redakce náboženských pořadů =====

Smysl : Přispět inteligentním a kulturním způsobem k duchovní obrodě naší společnosti naplňováním úkolu "Pravda a láska musí zvítězit nad lží a nenávistí".

Výchozí principy :

-----

1. Náboženství je odpovědí člověka či konkrétního společenství na Boží oslovení. Setkání Boha s člověkem a člověka s Bohem je ústředním tématem lidské výpovědi, kterou náboženství zprostředkovává a vytváří prostor pro její předávání.

2. Neexistuje oblast lidského života, která by neměla i svoji duchovní dimenzi. Neexistuje proto ani žádná reálná hranice mezi sférou tzv. "profánní" a sférou tzv. "náboženskou". Náboženský postoj a z něj plynoucí výpověď je legitimní oblastí celé reality - pokud je ovšem tento postoj ochoten i schopen integrovat též ostatní nezastupitelné způsoby vztahování člověka k realitě : umění, vědu, techniku a filosofii.

3. Komunikace předpokládá vytváření takových podmínek, při nichž dochází k co nejmenšímu zkreslení přenášených informací i zprostředkovaných zážitků. Konkrétně to znamená nutnost co nejpřesněji vymezit úroveň předpokládaných posluchačů - zejména stupeň jejich "náboženské gramotnosti", určující životní motivace a očekávání.

4. Rozhodující důraz bude kladen na přesvědčivost svědecké výpovědi, kvalitu uměleckého zpracování, objektivnost předkládaných zjištění a potřeby doby. Zásadně nebude připuštěno "církevnické handrkování", kterým by se bezpečně celá nabídka zmařila. Jde o službu, kterou od nás celá společnost právem očekává.

Formy

- I/ a) Ankety "mezi lidem" o zajímavých otázkách
- b) Rozhovory se známými lidmi na zadaná a vyžádaná témata
- c) Diskuse 2 - 4 lidí k aktuálním otázkám
- II/ a) Seznamování s význačnými autory (medailonky - TGM, Teilhard, Gandhi ap.)
- b) Seznamování s důležitými díly (četba na pokračování, pásma výroků, umělecká zpracování ap)
- c) Výklady důležitých pojmů
- III/ a) Dramatizace nábožensky zajímavých děl
- b) Ucelená hudebně dramatická pásma
- c) Písňová a hudební náboženská tvorba
- IV/ a) Komentáře a recenze
- c) Zprávy celostátního významu
- V/ Přenosy - mše, náboženské události nelokálního charakteru

Speciální vysílání

Náboženská výchova dětí, vysílání pro nemocné a jinak trpící, vysílání pro důchodce a opuštěné lidi, vysílání pro "svobodné dělníky Božího království", vysílání pro mládež.

Pořady Redakce náboženského vysílání od 13.2.2010 do 19.2.2010

Záznam odvysílaných pořadů ve formátu mp3 a informace o připravovaných pořadech najdete též na

www.nabozenstvi.com

ČRo 1 – Radiožurnál

Křesťanský týdeník

sobota **13.2.2010 9:00 – 10:00**

Rozhovory, reportáže a aktuality nejen z křesťanského světa.

Sv. Valentýn a Národní týden manželství.

Olympiáda očima duchovních.

Bible jako bestseller.

Studijní Bible.

Zemřel velekněz Samaritánů.

Občanské sdružení Lavina.

Pořad připravila Redakce náboženského vysílání.

Sobotní Doteky víry

sobota **13.2.2010 21:05 - 22:00**

Olympijské hry jsou mimořádnou událostí. Krásu ušlechtilosti a rytířskosti, které jsou zabudovány v základech olympijské myšlenky, tento svět opravdu silně potřebuje. Na olympiádu a vztah ke sportu se zeptá Eva Hůlková také svého hosta v Dotecích víry: bude jím Jan Balík, farář kostela Neposkvrněného početí Panny Marie v Praze Strašnicích. Doteky víry v sobotu po jednadvacáté, na Radiožurnálu.

Nedělní Doteky víry

neděle **14.2.2010 21:05 - 22:00**

Ohrožují saláfité Bosnu a Hercegovinu?

Proč studovat teologii?

Čeští Vietnamci vítali nový rok Tygra.

Noemova archa – seriál Karla Vepřeka.

Výzvy přítomnosti: Haiti – země, která až do ledna letošního roku zůstávala většinou stranou zájmu světových médií. Země, kterou zemětřesení o síle 7,2 stupňů Richtery škály srovnalo na některých místech téměř se zemí. Počty obětí stále stoupají a zřejmě překročí i oběti tsunami z roku 2004. Lidem chybí základní potraviny, hygienické potřeby, zdravotní potřeby. Nefunguje státní správa. Na místě proto působí desítky humanitárních organizací, které se snaží

*lidem přinést nejen to nejnnutnější pro život, ale také vypořádat se s následky zemětřesení. Svou pomoc nabízí i česká **Adra**. Její ředitel **Jan Bárta** je ve Výzvách přítomnosti hostem Kateřiny Rózsové.*

Kořeny

čtvrtek **18.2.2010 22:05 – 23:00**

Pořad Kořeny se zabývá monoteistickými náboženstvími, tedy judaismem, křesťanstvím a islámem, se snahou objevovat kulturní souvislosti, které stály u zrodu naší civilizace.

Nenechej nad svým hněvem zapadnout slunce. Pořad připravila Ivana Denčevová, Květoslava Neradová a Martin Chadima.

ČRo 2 – Praha

Dobrá vůle

sobota **13.2.2010 17:30 – 18:00**

O lidech s upřímnou snahou učinit svět lepším

Do ústavu tě nedáme

Ondrovi bylo osmnáct, když úplně ochrnul a ocitl se téměř "na druhém břehu". Přesto dodělal školu a věří, že zas povede normální život. Co proto museli udělat jeho nejbližší i on sám? Co ztratili a co získali? Jak změnil jejich "případ" život v jinak poklidné valašské vesnici? Připravil Jakub Šiška. Dramaturgie Lenka Svobodová, režie Yvona Žertová.

Bohoslužba

neděle **14.2.2010 9:00 - 10:00**

Přímý přenos bohoslužby Církve římskokatolické z kostela Matky Boží před Týnem v Praze na Starém Městě. Celebruje P.Vladimír Kelnar.

Nokturno nejen pro osamělé neděle **14.2.2010 22:05 - 23:00**

Sny. Zdají se každému, navíc před spaním se o nich dobře přemítá... Někdo si nepamatuje, co se mu zdá, někdo má sny děsivé nebo dokonce prorocké. Co tedy sny znamenají a jak s nimi pracovat? Připravil Jakub Šiška.

B21 – Bible pro 21. století   neděle   **14.2.2010 21:10 – 21:40**

Biblická inspirace v architektuře. Velké divadlo světa.

Divadlo nás provází odedávna. Na své dlouhé cestě se potkalo i s biblickými příběhy. Divadlo ani drama sice z Bible nepochází, ale mnohokrát se jí nejen inspirovalo, ale také svářelo s jejími vykladači. Biblickým inspiracím v divadle a dramatu budeme věnovat 5 pořadu z cyklu Bible pro jednadvacáté století. Dnes s názvem Velké divadlo světa se budeme zabývat divadlem doby barokní. Pořad připravil Přemysl Rut.

Zaostřeno na církve   neděle   **14.2.2010 21:40 – 22:00**

Magazín nabízí formou krátkých rozhovorů a reportáží informace a vhled do všech abrahámovských náboženství. Dozvíte se v něm také o celospolečenských problémech a událostech, které s duchovním a náboženským životem souvisejí, a mají tedy dopad na myšlení a konání nás všech.

Sv. Valentýn a Národní týden manželství.

Olympiáda očima duchovních.

Studijní Bible.

Zemřel velekněz Samaritánů.

Občanské sdružení Lavina.

Čeští Vietnamci vítali nový rok Tygra

Slovo na příští týden   neděle   **14.2.2010 23:50 – 24:00**

*Předpůlnoční zamyšlení s názvem **Mrtvý prostor** připravil **Václav Vokolek**.*

Kořeny   středa   **17.2.2010 20:10 – 21:00**

Pořad Kořeny se zabývá monoteistickými náboženstvími, tedy judaismem, křesťanstvím a islámem, se snahou objevovat kulturní souvislosti, které stály u zrodu naší civilizace.

Nenechej nad svým hněvem zapadnout slunce. Pořad připravila Ivana Denčevová, Květoslava Neradová a Martin Chadima.

DOHODA O SPOLUPRÁCI

S ohledem na poslání Českého rozhlasu a vycházejíce z dosažené úrovně vzájemných vztahů a spolupráce a z toho, že křesťanství tvoří základ naší i evropské duchovní kultury, uzavírají za účelem prohloubení vzájemného spolupůsobení

tuto

DOHODU O SPOLUPRÁCI

Strany dohody:

Český rozhlas, dále jen „ČRo“

*se sídlem Praha 2, Vinohradská 12,
zastoupený generálním ředitelem Mgr. Vlastimilem Ježkem*

a

1. Česká biskupská konference, dále jen „ČBK“

*se sídlem Praha 6, Thákurova 3,
zastoupená kardinálem Dr. Miloslavem Vlkem, předsedou ČBK*

2. Církve sdružené v Ekumenické radě církví v ČR, dále jen „ERC v ČR“

*se sídlem Praha 10, Donská 5,
zastoupené Mgr. Pavlem Smetanou, předsedou ERC v ČR*

I. Předmět dohody

Předmětem této dohody je určení úrovně vzájemných vztahů a spolupráce při přípravě a tvorbě pořadů s náboženskou tematikou vysílaných ČRo.

II. Bližší ujednání

1. ČRo, ČBK a ERC v ČR úzce spolupracují při přípravě pořadů s náboženskou tematikou. Pořady by měly zahrnovat celé spektrum lidského života, společností, práce i života církví a ekumenických vztahů.
2. ČBK a ERC v ČR jsou poradním orgánem ředitele Úseku programu v oblasti vysílání pořadů s náboženskou tematikou a příslušného šéfredaktora v oblasti personální, tj.:
  - a) účastní se jednání konzultační komise svými pověřenými zástupci;
  - b) vyjadřují se k teologické odbornosti a duchovní způsobilosti vedoucího Redakce náboženského života (dále jen „RNŽ“).

III. Konzultační komise (dále jen „KK“)

1. KK je poradním orgánem ředitele Úseku programu ČRo, který předkládá na každém jednání komise programové schéma pořadů vysílaných s náboženskou tematikou.
2. Jednání KK řídí ředitel Úseku programu ČRo, účastní se vedoucí RNŽ a šéfredaktoři stanic, na kterých jsou pořady s náboženskou tematikou vysílány. Jednání se dále zúčastní pověřený zástupci ČBK a ERC v ČR.
3. KK hodnotí náboženské vysílání ČRo. Případné návrhy změn v programovém schématu budou projednávány KK a programové schéma pořadů s náboženskou tematikou bude součástí zápisu ve formě usnesení KK.
4. Ředitel Úseku programu ČRo svolává KK podle potřeby, nejméně však 2x ročně.

IV. Závěrečná ustanovení

1. Tato dohoda se uzavírá na dobu neurčitou a nabývá platnosti a účinnosti dnem podpisu smluvních stran.
2. Účinností této dohody zaniká dohoda ze dne 19. 12. 1995.
3. Dohodu lze jednostranně písemně vypovědět s jednoměsíční výpovědní lhůtou.
4. Dohoda se vyhotovuje v 6 výtiscích, každý účastník této smlouvy obdrží po 2 exemplářích.

V Praze dne 29. června 1999

.....
za ČRo

.....
za ČBK

.....
za ERC v ČR

Příloha č. 6: Deklarace o spolupráci Českého rozhlasu a Radia Proglas

Deklarace o spolupráci Českého rozhlasu a Radia Proglas

Český rozhlas

Vinohradská 12, 120 99 Praha 2
zastoupený PhDr. Josefem Havlem
programovým ředitelem
IČO: 452 450 53
DIČ: CZ452 450 53
(dále jen „ČRo“)

a

RADIO PROGLAS s.r.o.

Barvičova 85, 602 00 Brno
zastoupený Ing. Martinem Holíkem
ředitelem
IČO: 494 350 01
DIČ: CZ494 350 01
(dále jen „Radio Proglas“)

Preambule

Předmětem a základním směrem spolupráce je:

- propagace vybraných pořadů ČRo ve vysílání Radia Proglas, na které se shodli oba účastníci tohoto aktu
- zapůjčování zvukových záznamů uložených a zpracovaných v archivních materiálech vzešlých z činnosti ČRo a jeho předchůdců Radiu Proglas s cílem napomáhat jeho programové tvorbě a vycházet tak vstříc kulturním potřebám posluchačů
- umožnění kontaktů Radia Proglas s jednotlivými regionálními studii ČRo v Brně, Plzni a Ostravě a využívání archivu ČRo v souladu s jeho posláním

Článek I.

ze strany Radia Proglas:

Informování posluchačů na Radiu Proglas o vybraných pořadech ČRo v souladu s programovou specifikací rádia uvedenou v přidělené licenci: „RODINNÉ RÁDIO

S DŮRAZEM NA KŘESŤANSKÉ POJETÍ HODNOT“ (programy kulturní, hudební, duchovní, příp. pořady vytvořené redakcí náboženského vysílání).

ze strany ČRo:

Poskytování kopií zvukových záznamů pořadů Radiu Proglas zejména realizováním výpůjček z archivních fondů ČRo poskytovaných jeho pověřeným odborem APF a spolupráce ČRo s redaktory Radia Proglas při výběru pořadů k propagaci ČRo ve vysílání Radia Proglas.

Článek II.

ze strany Radia Proglas:

1. Radio Proglas bude ve svém vysílání informovat posluchače o vybraných pořadech z programové nabídky dodané ČRo v souladu s jeho programovou specifikací.
2. Radio Proglas dodá ČRo před zapůjčením kopie zvukových záznamů pořadů (dále jen „záznamy“) písemnou objednávku vybraných pořadů.
3. Předmětem půjčky záznamů mohou být pořady realizované ČRo a jeho jednotlivých regionálních studií.
4. Radio Proglas odpovídá ČRo za škody způsobené ztrátou, zničením, poškozením či nevrácením zapůjčených záznamů ve sjednaném termínu. Případné škody způsobené jednáním či opomenutím Radia Proglas se zavazuje uhradit ČRo neprodleně po uplatnění ČRo ve smyslu § 420 Obč. zákoníku.
5. Radio Proglas při zapůjčení záznamů vyplní písemný protokol o předání a převzetí. Vzor protokolu bude tvořit přílohu této deklarace a bude obsahovat: druh nahrávky, její název, počet odvysílání, časové rozmezí odvysílání pořadů Radiem Proglas a podpisy kontaktních osob.
6. Radio Proglas se zavazuje řádně a včas uhradit ČRo půjčovné v archivu zvukového záznamu za zapůjčení záznamu. Tyto náklady budou uvedeny v protokolu o převzetí a předání.
7. Radio Proglas se zavazuje, že si vypořádá na své náklady všechna autorská a jim příbuzná práva, která jsou spojena s vysíláním pořadů. Bude při tom respektovat smlouvy ČRo (např. o počtu povolených repríz), které s autory a interprety uzavřel. Povolený počet vysílání jednotlivých poskytnutých pořadů bude stanoven v předávacím protokolu vždy konkrétně na jednotlivý zapůjčený záznam.
8. Osoba pověřená jednáním s ČRo za Radio Proglas je: Helena Bízová (nebo jí pověřená osoba), e-mail: bizova@proglas.cz.
9. Radio Proglas bude šířit dobré jméno ČRo.

Článek III.

ze strany ČRo:

1. ČRo bude půjčovat Radiu Proglas podle jeho písemných objednávek kopie zvukových záznamů pořadů (dále jen „záznamy“), jejichž je výrobcem.
2. Záznamy budou předány Radiu Proglas vždy na základě písemného protokolu o předání a převzetí podle čl. II., písm. 5.
3. ČRo stanoví výši půjčovaného záznamu a uvede ji v předávacím protokolu. Tato cena se nebude řídit ceníkem pro externí subjekty, vzhledem k předmětu spolupráce smluvních stran a vzhledem k nekomerčnímu využití záznamů neziskového Radia Proglas.
4. ČRo stanoví s ohledem na smlouvy, které uzavřel s autory a interprety, povolený počet vysílání jednotlivých záznamů poskytnutých Radiu Proglas a uvede jej v těchto případech v předávacím protokolu.
5. Osoba pověřená jednáním za ČRo je: Eva Ješutová (nebo jí pověřená osoba), e-mail: eva.jesutova@rozhlas.cz.
6. Tato Deklarace slouží také jako podklad ke spolupráci s jednotlivými regionálními studii ČRo.
7. ČRo bude šířit dobré jméno Radia Proglas.

Článek IV.

ČRo a Radio Proglas deklarují svou vůli ke vzájemné spolupráci tak, že se budou vzájemně oslovovat a hledat možnosti této spolupráce. Aktivita jedné strany nesmějí poškodit stranu druhou.

Tato spolupráce se uzavírá na dobu platnosti přidělené licence Radiu Proglas, tj. do 7. 6. 2015 pro licenci č.: Rp/1/05/179 a Rp/2/05/178

Článek V.

Účastníci této deklarace se dohodli, že budou hledat další formy vzájemné spolupráce, které budou dohodnuty na osobních setkáních a v případě potřeby budou konkretizovány uzavřením příslušných právních aktů. V případě zájmu obou smluvních stran se strany mohou dohodnout např. na přebírání zpravodajství ČRo 1 v době mimořádných událostí (povodně, projevy státníků apod.).

V Brně dne 14. 3. 2005

V Praze dne 14. 3. 2005

rukou
.....
za Radio Proglas
ing. Martin Holík
ředitel

podepsán vlastní
.....
za Český rozhlas
PhDr. Josef Havel
programový ředitel

Příloha č. 7: Ukázka scénáře přenosu rozhlasové bohoslužby

Bůh přichází

ČCE Praha 10 - Strašnice, 19. ledna 2003 (rozhlasový přenos)

8,59 - konec varhanního preludia.

9,00 - začátek přenosu (červené světlo, varhany začínají hrát predehru k 1, písní, kazatelé přicházejí, lid zůstává sedět).

Mikrofony: stůl Páně, varhany, lid, skupinka mládeže vlevo – kytara, klavír, zpěv.

8,56.30" – konec přenosu

První čas = stopáž od předchozího počítání, druhý celkový. Počítáme s rezervou na obě strany (zkrátit i prodloužit), ideálně přenos končí při dohře k poslední písni. Celé bohoslužby jsou psány na 55.40", zbývající cca 1 min. jsou rezerva, která se buď během času ztratí nebo použijeme „přídavek“ (poslání) a delší dohru.

Po skončení přenosu zazní sborová oznámení, poděkování a kratičká píseň na konec, teprve potom, prosím, balit.

Spol. píseň: 646,1Ať chválí Boha křesťané

1.15" = 9.01,15"

Pozdrav:

Ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého.

Lid odpovídá:

Amen.

Milí přátelé, vy, kteří jste nyní tady, v modlitebně Českobratrské církve evangelické v Praze 10 - Strašnicích, i vy, kteří jste s námi spojeni na vlnách stanice Praha, zdravíme se s vámi se všemi. Na počátku bohoslužeb si však místo obvyklého „dobrý den“ přejme to nejdůležitější. Tak to známe v pozdravu, kterým se zdravili bibličtí apoštolé:

Milost vám a pokoj, od Boha, Otce našeho a Pána Ježíše Krista.

Dnes je podle evangelického církevního roku 4. neděle po Zjevení Páně, podle římskokatolického počítání 4. neděle v mezidobí. Jako by tím bylo řečeno: Vánoce daleko za námi, jaro a Velikonoce v nedohlednu. Takový trochu nanicovatý čas. A přece je to neopakovatelný den našeho života. Jestli je nám v něm alespoň trochu dobře, a máme za co být vděční, pak k tomu teď máme příležitost. Jestliže naopak máme nějakou bolest, starosti, pak to vše teď můžeme nechat (jakoby) spolunést. Protože – to je hlavní smysl bohoslužeb – náš život není osamělá pout' zapomenutých. Někdo je tu s námi, někdo přichází, někdo neviditelný a přece přítomný... O tom budou dnešní bohoslužby – můžeme jim dát nadpis „Nečekané setkání“.

Myslíme na vás, kteří jste s námi spojeni rozhlasovými vlnami. Máte-li volnou chvíli, můžete být s námi. Jste-li naopak v zaměstnání nebo na cestě, nebo máte něco

důležitého na práci doma, rádi bychom i vám přinesli kousek pokoje a radosti. Ale myslíme i na vás všechny, kteří jste v nemocnici, nemocní doma, nebo v jiné těžké situaci, jste i ve vězení, a milost a pokoj přejeme i vám.

Jako vstupní biblické slovo, které předznamená celé bohoslužby, přečteme slova z Nového zákona, ze 2. dopisu do Korintu:

Vstupní slovo: 2K 6,2

...je psáno: 'V čas příhodný jsem tě vyslyšel, v den spásy jsem ti přispěl na pomoc.' Hle, nyní je čas příhodný, nyní je den spásy!

Zaspíváme píseň „Už svítá jasný bílý den“. Ta píseň je stará i nová současně: vznikla před několika lety, ale autorka textu jej psala na motivy staré modlitby svatého Ambrože ze 4. století. Píseň má v Evangelickém zpěvníku (ve žlutém dodatku) číslo 642.

3.00" = 9.04,15"

Spol. píseň: 642 Už svítá jasný bílý den

3.20" = 9.07,35"

1. Modlitba:

Budeme se společně modlit, povstaneme:

(lid vstává)

Pane celého světa, Otče náš, máme mnoho důvodů ti děkovat, mnoho důvodů k vyznání vin a mnoho důvodů tě prosit.

Děkovat ti můžeme za mnoho dobrých darů: za vzduch i vodu, jídlo a pití, přiměřené zdraví, dobré lidi okolo nás, snad je nám i teplo uprostřed zimy, máme světlo do tmy, zábavu do smutku nebo nudy. Máme práci, máme snad i peníze. Máme knížky, filmy, písničky, ono by toho bylo! A tak vyslovujeme jen to nejdůležitější: děkujeme za život jako takový, děkujeme za všechny dobré dny. Ze všeho nejvíc děkujeme za to, že náš život má smysl, že má své „odněkud – někam“ a že tu nejsme sami. Také děkujeme, že pořád přichází tvé pozvání. Ty nás zveš do své blízkosti, totiž do blízkosti pravdy, pokoje, naděje.

Hospodine, Pane náš, jak vznešené je tvoje jméno po vší zemi!

Ale víme také, kolik nám toho schází a kolik toho schází těm kolem nás. Mnozí nejsou zdraví, zápasí s nemocí. Mnozí nemají práci nebo jí mají tolik, že nevědí, kam skočit dřív. Mnozí mají starosti o někoho druhého, je také spousta těch, kterým někdo odešel, zradil je, opustil. Také jsou mezi námi ti, kterým někdo blízký zemřel. Někoho trápí výčitka, někoho výčitka svědomí. I my sami jsme možná někomu ublížili. A také nás trápí naše vlastní pohodlnost, někdy zase únava, netrpělivost. Cítíme se opředení sítí všelijakých pokušení a máme sklon vydávat je za potřeby. A když je nám dobře, nevíme, co roupama dělat, vymýšlíme si další a další lákadla a exotické zážitky - neumíme být spokojeni s tím, co máme.

To vše teď přinášíme jako pokání. Vyznáváme své slabosti, viny, svůj hřích.

Hospodine, Pane náš, jak vznešené je tvoje jméno po vší zemi!

Proto prosíme: přicházej k nám s pokojem, odpuštěním a novou nadějí. Přicházej tak, abychom to mohli prožít, vlastně, dej nám citlivé oči, srdce a rozum, abychom tvé

přicházení poznali. Prosíme za všechny, kdo se teď modlíme, i za ty, kteří se modlit neumějí nebo nechtějí. Prosíme za všechny, kteří se teď na různých místech na světě scházejí, aby se modlili, zpívali písničky ke tvé chvále a snažili se zachytit tvůj hlas. Prosíme, spojuj nás přes bariéry vzdáleností, národností, barev kůže i různost církví. Prosíme za ty, kteří jsou s námi při bohoslužbách prostřednictvím rozhlasu. Dávej nám všem poznat svou blízkost.

Hospodine, Pane náš, jak vznešené je tvoje jméno po vší zemi! Amen.

3.30" = 9.11,05"

Bibl. čtení: Žd 11,8-16

Dnešní biblické čtení je zapsáno v epištole Židům, v jedenácté kapitole, osmý až šestnáctý verš.

⁸ *Abraham věřil, a proto uposlechl, když byl povolán, aby šel do země, kterou měl dostat za úděl; a vydal se na cestu, ačkoli nevěděl, kam jde.* ⁹ *Věřil, a proto žil v zemi zaslíbené jako cizinec, bydlil ve stanech s Izákem a Jákobem, pro které platilo totéž zaslíbení,* ¹⁰ *a upínal naději k městu s pevnými základy, jehož stavitelem a tvůrcem je sám Bůh.* ¹¹ *Také Sára věřila, a proto přijala od Boha moc, aby se stala matkou, ačkoliv už překročila svůj čas; pevně věřila tomu, kdo jí dal zaslíbení.* ¹² *Tak z jednoho muže, a to už starce, vzešlo tolik potomků, jako bezpočtu je hvězd na nebi a jako je písku na mořském břehu.* ¹³ *Ve víře zemřeli ti všichni, i když se splnění slibů nedožili, nýbrž jen zdálky je zahlédli a pozdravili, vyznávající, že jsou na zemi jen cizinci a přistěhovalci.* ¹⁴ *Tím dávají najevo, že po pravé vlasti teprve touží.* ¹⁵ *Kdyby měli na mysli zemi, z níž vykročili, měli možnost se tam vrátit.* ¹⁶ *Ale oni toužili po lepší vlasti, po vlasti nebeské. Proto sám Bůh se nestydí nazývat se jejich Bohem. Vždyť jim připravil své město.*

Celá 11. kapitola je pak uvedena veršem, který starozákonní příběhy krásně spojuje s naším myšlením:

Bibl. čtení: Žd 11,1

Věřit Bohu znamená spolehnout se na to, v co doufáme, a být si jist tím, co nevidíme.

To bylo biblické čtení pro dnešní bohoslužby.

(lid si sedá)

Zaspíváme nyní společně píseň „Studně nepřevážená“. Tuto píseň napsal sám poslední biskup Jednoty českých bratří, Jan Ámos Komenský.

2.30" = 9,13.35"

Spol. píseň: 367 Studně nepřevážená

04'00" = 9,17.35"

(lid nevstává!)

Biblickým základem dnešního kázání je příběh ze Starého zákona, z První knihy Mojžíšovy, z kapitoly osmnácté, verše první až patnáctý:

Text: Gn 18,1-15

¹ *I ukázal se Hospodin Abrahamovi při božišti Mamre, když seděl za denního horka*

ve dveřích stanu. ² Rozhlédl se a spatřil: Hle, naproti němu stojí tři muži. Jakmile je spatřil, vyběhl jim ze dveří stanu vstříc, sklonil se k zemi ³ a řekl: "Panovníku, jestliže jsem u tebe našel milost, nepomíjej svého služebníka. ⁴ Dám přinést trochu vody, umyjte si nohy a zasedněte pod strom. ⁵ Rád bych vám podal sousto chleba, abyste se posilnili; potom půjdete dál. Přece nepominete svého služebníka." Odvětili: "Učiň, jak říkáš."

⁶ Abraham rychle odběhl do stanu k Sáře a řekl: "Rychle vezmi tři míry bílé mouky, zadělej a připrav podpopelné chleby." ⁷ Sám se rozběhl k dobytku, vzal mladé a pěkné dobytce a dal mládenci, aby je rychle připravil. ⁸ Potom vzal máslo a mléko i dobytce, jež připravil, a předložil jim to. Zatímco jedli, stál u nich pod stromem. ⁹ Pak se ho otázali: "Kde je tvá žena Sára?" Odpověděl: "Tady ve stanu." ¹⁰ I řekl jeden z nich: "Po obvyklé době se k tobě určitě vrátím, a hle, tvá žena bude mít syna." Sára naslouchala za ním ve dveřích stanu. ¹¹ Abraham i Sára byli staří, sešlí věkem, a Sáře již ustal běh ženský. ¹² Zasmála se v duchu a řekla si: "Když už jsem tak sešlá, má se mi dostat takové rozkoše? I můj pán je stařec." ¹³ Tu Hospodin Abrahamovi řekl: "Pročpak se Sára směje a říká: »Což mohu opravdu родit, když už jsem tak stará?« ¹⁴ Je to snad pro Hospodina nějaký div? V jistém čase, po obvyklé době, se k tobě vrátím a Sára bude mít syna." ¹⁵ Sára však zapírala: "Nesmála jsem se", protože se bála. On však řekl: "Ale ano, smála ses."

To byl biblický základ dnešního kázání.

Kázání:

„I ukázal se Hospodin Abrahamovi“. Tak začíná ten příběh z Bible. Když to čteme v jedenadvacátém století, hned nás takový začátek trochu „vytočí“. „Ukázal se Hospodin Abrahamovi“. Zní to jako pohádka nebo něco ze staré mytologie. Jenže život není ani pohádka ani mytologie. Život je realita, a to tvrdá.

Přiznejme si: nebylo by fajn, kdyby to bylo možné a se ukázal Hospodin i nám? Věděli bychom, že tu nejsme sami, že „někdo“ je s námi, stojí o nás, zajímá se o nás, někdo ještě více, než naši přátelé, kteří mohou být (a někdy jsou) nestálí, než naši blízcí, které máme rádi, ale víme, že i oni jsou jenom lidi, mají málo času i sil a zapomínají. Kdyby se ukázal Hospodin, věděli bychom: „to se ukazuje někdo, kdo není ani slabý, ani zapomnětlivý“.

Jenže co by to znamenalo dál, kdyby se ukázal Hospodin, ten Bůh, o kterém skoro ani nevíme, o němž říkáme jen „no, něco nad námi být musí!“ Taky by nám z toho setkání mohlo být pěkně horko! Kdoví, co by nám řekl, co by udělal! Kolikrát nás napadne, kdyby vůbec nějaký Bůh byl, už by se musel objevit; jak by se na něco takového to mohl dívat!?

Takže, zbytečné otázky! Bůh jednoduše nepřichází, nikdo nemusí řešit teorii, co by dělal, kdyby se ukázal! Ostatně, měli bychom z toho něco? K čemu by takové Boží přícházení bylo nám, jednotlivcům, nám rodinám, nám společnosti, nám lidstvu, světu? Potřebujeme Boha?

Z první odpovědi jsme hotovi rychle – nepotřebujeme. Nevíme proč bychom ho měli potřebovat. Potřebujeme dobré zdraví, klid, nějaké peníze, dobré zákony, poctivé politiky, dobré a slušné lidi okolo sebe, taky trochu štěstí. A půjdeme-li ještě o kousek dál, potřebujeme naději, pocit důstojnosti, že tady na světě nejsme omylem nebo zbyteční, potřebujeme nějaký smysl života.

Boha, který by panoval prostřednictvím církve, nepotřebujeme vůbec. Boha, který by nám říkal, co máme dělat? Na to jsme dost samostatní. A Boha jako držitele morálky, tak trochu klacek na zlobivé – copak nemáme, my lidstvo, dost rozumu, abychom se bez toho obešli?

A co když je to je to ještě úplně jinak? Co když Bůh nepřichází tak, jak bychom si představovali a jak by se nám líbilo? Co když se Bůh, právě proto, že je to Bůh, do našich představ a vzorců chování prostě nevejde? Co když přichází a my to nevíme, protože se prostě neumíme dívat? Co když přichází, protože sám chce? Co když přichází napříč našimi teoriemi i nad možností našeho poznání?

Dobrá, řekneme, že když přichází nad možností našeho poznání, nevíme o něm a nemůžeme s ním nijak pracovat. A co když přichází sice nad možností našeho poznání smysly, ale tak, že ho poznáme srdcem? To je také nemožné nebo nesmyslné?

A co když Bůh přichází jako dárce právě toho, co potřebujeme? Co když potřebujeme především něco jiného, než si myslíme? I když je zdraví velmi, velmi důležité a dobré, co když ještě více potřebujeme naději, dobrou mysl, i třeba navzdory nemoci? Co když ještě více než peníze potřebujeme prostě radost ze života, která na penězích není závislá? Co když nejvíc ze všeho potřebujeme vědět, že život stojí za to, i když je těžký a možná právě proto, že je těžký?

To je smysl vyprávění o tom, co se stalo Abrahamovi, když seděl za poledne před stanem.

Bylo to za denního horka. Možná se tím chce říci, že to nebyl sen, ty se zdají v noci. Možná naopak bylo tak horko, že vzduch se jen tetelil a nebylo vidět úplně přesně. Tak či tak, proti Abrahamovi stojí tři muži. Velmi běžné, všední setkání. Poutníci procházeli krajinou často a z různých důvodů. Mohli jít za obchodem, vyřídit poselství nebo se stěhovat za lepším živobytím. A byli chráněni svatým právem pohostinstvím, to platilo už od věků. Pocestným se nesmělo ublížit, měli dostat najíst, napít, umýt nohy, odpočinout. Ale mohli to mohli být i lumpové, třeba lupiči. Nebo zoufalí bezdomovci, imigranti, které nouze dohnala až před brány zločinu zločinu. Všechno se mohlo stát!

To překvapivé a naprosto výjimečné bylo, co udělal Abraham. Ne že jim nabídl pohostinství, a že se k nim vůbec choval korektně. To byl zákon i prostá slušnost. Ale to, jak je oslovil! „Panovníku...“ Za prvé – Abraham oslovuje tři poutníky, jako by tam byl jen jeden, za druhé je oslovuje titulem vpravdě královským, vlastně božským. Panovníku - tak je v celé hebrejské Bibli oslovován a jmenován - sám Bůh. Přitom Abraham nevidí než tři chlapíky, kteří odkudsi připutovali.

Proč Abraham takto reagoval? S kým mluvil a jak to věděl? A nemýlil se? Vyprávění to prozradilo hned na začátku „Hospodin se ukázal Abrahamovi“, ale to říká vyprávěč! Když se vžijeme trochu do Abrahama - jako že se o to můžeme pokusit - nemohl to předpokládat! Jestli to opravdu byl sám Bůh, jak ho Abraham mohl poznat ve třech úplně obyčejných pocestných? Byl obdarován zvláštní mocí, Viděl, jak říkají psychotronici a esoterici (většinou podvodníci), nějakou auru, svatozář, skrytou „pravou“ tvář? Pak ale příběh není pro nás, my takový dar nemáme, a mít asi nebudeme.

A nebylo to ještě jinak? Abraham viděl, že na všechno nestačí. Možná se v té chvíli modlil, možná ne. Že by přišel sám Bůh, tak, jak přišel, ho asi nenapadlo. Ale věděl, že se mohou dít věci nečekané, zvláště, když on sám naději ztrácí. Byl tomu otevřený.

Nikdo se nemůže divit, že Abraham ztrácel pevnou půdu pod nohama. Starý muž, ve stanu má bábu, která ale ještě není ani mámou, natož babičkou. Byli bez potomků,

což byla ve starých čase potupa i ohrožení. Život se neubíral tím pravým směrem, s nímž Abraham počítal. Jako by všechny plány, ideály i cíle braly pomalu za své. V předchozích kapitolách čteme, jak měl vypadat Abrahamův život: měl být otcem velkého rodu, přímo praotcem – zatím je už stařec a bezdětný. Jiné plány Abraham neměl, a teď už se zdá být všechno zmařeno.

- jiný hlas, farář odchází ke zpěvákům -

To je situace, jíž rozumí člověk v každé době. Když je dobře, na co pánbůh? Když je zle, tak třeba kdokoli, jen když přijde změna! Ve zlých časech volají k Bohu i ti, kteří by jinak nikdy nevolali. Není se co divit. Smutné chvíle žádají posilu. A když si člověk připadá jako dům postavený na písku, dohasínající svíčka, člun utržený od kotvy nebo jako neplatná mince, pak kdekdo upřímně volá: navštiv nás, Pane Bože, navštiv naše smutné dny, přijď vzácný hosti!

Přesně takhle to říká jedna písnička, kterou v našem sboru rádi zpívají mladí:

11.15" = 9,28.50"

Zpěv dětí a mládeže: Svítá 57 – Vzácný hosti, přijď

- el. klavír, kytara, hlasy – z levého rohu modlitebny -

02'20" = 9,31.10"

Kázání (pokračování)

- jiný hlas pokračuje - farář se vrací ke stolu Páně.

„Přijď, vzácný hosti, který činíš divy,“ to mohla to být Abrahamova písnička. Možná by nemluvil o člunu, utrženém od kotvy, ale třeba o stanu bez tyčí a kolíků nebo o babičce bez vnoučat. Smutek mohl překonat jen tím „navštiv moje smutné dny“. Ale že přijdou tři pánové pocestní, a že to bude ta pravá, jediná a jedinečná odpověď na tu prosbu „vzácný hosti, přijď“, to čekat nemohl.

- farář -

Správně, nic jiného nemohl čekat. Nic jiného, než 1) že ten vzácný host přece přijde a 2) že to setkání bude vypadat jinak, než si Abraham představoval. A už je to tady, jsou tu tři poutníci, vlastně jeden, vlastně sám Hospodin. Jak jinak by měl přijít Hospodin? Mohli oba staří manželé čekat něco jiného?

Abraham tedy nechá péci chleby. Už množstvím, které peče, dává najevo, že dobře ví, kdo jsou ti muži. Chleby je tolik a jsou takové, že je jasné, že to bude nejen jídlo, nýbrž i oběť. Abraham obětuje, totiž - modlí se činem: Dává poutníkům najíst, udělá něco pro ty potřebné, a jako by to zároveň vracel samotnému Bohu. Jako by říkal: „Hospodine, já vím, že jsi u mě, hlavně ve chvílích, když mám nějakou starost, vím to i teď, i když tu stojíš jako tři obyčejní mužští. Ale já jsem rád, že tu jsi, vím, že ty jsi dobrý panovník. A dávám to najevo i tím, že si nehamouním, co jsem sklídl nebo vypěstoval. Chci se o to rozdělit s poutníky, a tak vlastně s tebou. Stejně je všechno tvé a já to vím.“

Poutníci – vlastně Hospodin – vlastně tři muži – jak to tedy je? Jedině tak, že Pán života, on, Život sám, přichází v podobě velmi obyčejné, lidské.

Tedy poutníci, vlastně Hospodin, pojedí, odpočinou si a přitom přinesou zprávu: manželka Abrahamova bude mít vytoužené dítě. V babičkovském věku Sáry je to pro oba staříky zpráva neuvěřitelná. Nakonec, pro nás taky. Ale příběh teď nechce vzbudit pozornost jen lékařů a genetiků, nýbrž nás všech: není to tak, že někdy úplně obyčejně přicházejí neuvěřitelné zprávy? A že se plní?

Abraham ani Sára nic takového nečekali. Dodejme s porozuměním, že nic takového ani čekat nemohli. Odporovalo to všemu lidskému odhadu i zkušenostem. Co z toho pro ně plyne? Měli od té chvíle přestat věřit svým zkušenostem? Měla z nich ta převratná zpráva udělat důvěřivé trouby, kteří skočí na lep všemu, co se bude zdát příznivé nebo lákavé?

Abraham mlčí, Sára také. Ale Sára se v duchu zasmála. Bodejt' ne! Není pravděpodobné, že se jí splní životní sen a cíl. A teď se ti poutníci – vlastně Hospodin – zeptá/zeptají přímo: „Proč se Sára směje?“ Nevypadá to, že by se hlas hněval. Spíš jako by zaznívalo: „Milá Sáro, kdyby se jednalo jen o lidské možnosti, bylo by to k smíchu. Ale všechno v životě neleží jen na člověku, na jeho schopnostech. Něco také prostě přichází a ty to můžeš jen přijmout. A jestli máš pocit, že takhle přichází jen to zlé, šedivé a smutné, pak nejsi spravedlivá. Copak nedostáváš i hodně dobrého?“

- jiný hlas, farář přechází ke zpěvákům -

Zatím Sára ani Abraham nemohou vědět, jak to dopadne. Můžeme je na chvíli opustit. Co z toho vyprávění máme my?

Především můžeme slyšet krásné připomenutí, že se někdy mohou dít věci nečekané. A že to naše volání „vzácný hosti přijď“ neletí do větru!

Můžeme si přitom vzpomenout na písničku, kterou mnozí z nás známe. V šedesátých letech ji zpívalo mnoho folkových kapel a zpěváků jako symbol odporu k válkám a násilí. Písnička je původem z Angoly a její začátek je domorodým bantuským jazykem.

5.00" = 9,36.10"

Zpěv mládeže: Svítá 169 – Kum – ba - jah

Hammond varhany, kytara, hlasy – z levého rohu modlitebny

3.00" = 9,39.10"

Kázání (dokončení)

- jiný hlas -

Kum - bay - jah je jedna velká modlitba. „Přijď k nám“, zpíváme v písních, pláčeme v nářcích, prosíme v přimluvách. Když je nám dobře, je to modlitba radostná, když ne, je to spíš nářek. Myslíme to opravdu, ale kdyby opravdu přišel, určitě bychom se velmi divili.

Ale jaké „kdyby“? Copak ten příběh neřekl dost jasně, že Hospodin přichází? Nebylo zřetelné, že to nebyla Abrahamova obrazotvornost? Jestli to nebylo jasné, pak se vše potvrdilo o tři čtvrtě roku později. Když Sára porodila syna.

- farář -

A můžeme jít ještě o kus dál. Copak to byl jen zážitek Abrahama a Sáry? Před měsícem byly Vánoce. Copak byly jen svátkem slunovratu? A svátkem rodinné pohody, bohatých stolů a dáreků pod stromečkem? To už se nám podařilo opravdu zapomenout, čeho jsou Vánoce svátkem? „Narodil se Kristus Pán“, zpíváme, a někdy i ten krásný obraz „Půjdem' spolu do Betléma“. Ten vánoční Ježíš není Ježíšek, který dává pod stromeček dárky. Ježíš byl člověk, zrovna jako ti tři poutníci, žádný pohádkový skřítek. A jako Abraham poznal v těch třech pucestných samotného Boha, poznali někteří stejného Boha i v tohle tesařovi, který také putoval krajinou, žil s lidmi, hovořil s nimi,

jedl a pil, smál se s nimi i plakal, zpíval a modlil se. A mnozí tenkrát i dodnes poznali to, co tenkrát Abraham za poledne: Bůh není nebeské „něco“ nad námi. Žádné „něco nad námi není“. Je jen jeden Bůh - přicházející. Nedostupný, neviditelný, ale přece poznatelný.

Je mocný, ale neskáče, jak my pískáme. Je láska, ale nikoli láska opičí. Je milosrdný, ale nikoli změkčilý. Je právo a spravedlnost, ale nikoli chladný soudce. Je živý, ale nemůžeme s ním nakládat podle svých plánů.

Abraham viděl tři muže. Ze setkání odešel pln údivu a radosti. A určitě ne jen proto, abychom si o tom četli a záviděli mu, ale především pro to, abychom se takto s Pánem života setkávali také. Abychom i my z takového setkání mohli odcházet plní radostného údivu. Abychom věděli, že i tam, kde jsme už vzdali své zápasy i své naděje, že ten, který přichází jinak, než bychom čekali, může ještě dál. A mohli prožít stejnou radost, jako Abraham a Sára. Amen.

Společně nyní zazpíváme píseň „My čekáme, kdy zavítáš“, v Evangelickém zpěvníku má číslo 360.

3.20" = 9,42.30"

Spol. píseň: 360 My čekáme, kdy zavítáš

3.00" = 9,45.30"

Oznámení

Pro pražské posluchače máme jedno pozvání, komorní koncert staré hudby. Soubor „Harmonia delectabilis“, jehož uměleckým vedoucím je Lukáš Vendl, bude hrát staré barokní protestantské kantáty v dobovém podání. Koncert se koná dnes, zde v modlitebně Českobratrské církve evangelické, v Praze 10, Strašnicích, Kralické ulici, začíná v pět hodin odpoledne, trvá zhruba hodinu a vstupné je dobrovolné.

Modlitba - Modlitba Páně:

Nyní se ztišíme k přímělné modlitbě. Její jednotlivé části budeme po slovech „za to tě, Pane, prosíme“ odpovídat zpívaným „Hospodine, Pane náš, jak vznešené je tvoje jméno po vsí zemi“.

Přímělnou modlitbu zakončíme společnou modlitbou Páně. Povstaneme.

(lid vstává)

Četli jsme v bibli slovo Ježíšovo: prostě a bude vám dáno. Víme tedy, že se smíme přimlouvat, že smíme tebe, Hospodine, Pane celého stvoření, prosit a předkládat ti v modlitbách to, co nás trápí a s čím si nevíme rady.

Myslíme proto v přímělnách na všechny, kteří nyní procházejí něčím těžkým. Myslíme na nemocné, na ty, kteří se bojí nemoci, na ty, kteří se se svou nemocí nemohou smířit. Ti všichni potřebují zdraví a posilu podle tvé vůle.

Myslíme na všechny lidi, kteří trpí násilím, nespravedlností a krutostí, v krajinách stížených válkou a v obléhaných městech. Prosíme především za ty nejpotřebnější z nich: těhotné ženy, malé děti, staré a nemocné. Ti všichni potřebují pokoj, povzbuzení i solidaritu ostatních. Za to tě, Pane, prosíme.

zpěv z levého rohu i z lidu

Hospodine, Pane náš, jak vznešené je tvoje jméno po vsí zemi.

Myslíme na všechny, kteří těžko vycházejí sami se sebou, jsou nespokojení, otrávení nebo znudění. Myslíme na všechny, kteří těžko vycházejí se svými penězi a

stojí na hranici nouze. Myslíme na ty, kteří mají dost a nevědí, co se svým majetkem. Myslíme na všechny, kteří hledají smysl a cíl svého života. Myslíme na všechny, kteří hledají tebe a chodí pořád okolo. Ti všichni potřebují naději a víru.

Myslíme na všechny, kdo v tuto chvíli pracují – v nemocnicích, v dopravě, v pohostinství, v elektrárnách, v rozhlasových a televizních studiích i na mnoha jiných rozličných místech. Myslíme na ty, kdo jsou na cestách: na řidiče z povolání i na poutníky, kteří jsou daleko od domova. Na ty, kteří jedou za prací i na ty, kteří odjeli za odpočinkem. Ti všichni potřebují jasnou mysl a dobrou náladu. Za to tě, Pane, prosíme.

zpěv z levého rohu i z lidu

„Hospodine, Pane náš, jak vznešené je tvoje jméno po vší zemi“.

Myslíme na ty, kdo mají odpovědnost. Myslíme na představitele států, na všechny, kdo spravují veřejné záležitosti. Myslíme i na ty, kteří usedají k mírovým jednáním. Myslíme na všechny, kdo mohou účinně pomoci odstranit bídu, ve které žije 80 procent světové populace. Ti všichni potřebují moudrost, odvalu a pravdivost, bez které není dobrého díla.

Myslíme na křesťany u nás i ve světě. Myslíme na jejich poslání ve světě, na síly ke každému dobrému slovu a činu. Myslíme na vztahy mezi církvemi, na vzájemný vztah křesťanů, židů, moslimů i ostatních. Ti všichni potřebují porozumění a smíření. Za to tě, Pane, prosíme.

zpěv z levého rohu i z lidu

„Hospodine, Pane náš, jak vznešené je tvoje jméno po vší zemi“.

Všechny vyslovené i nevyslovené prosby shrnujeme ve tvé modlitbě, v modlitbě Páně:

Otče náš,
který jsi v nebesích
posvět' se jméno tvé
Přijď království tvé
Buď vůle tvá, jako v nebi, tak i na zemi
Chléb náš vezdejší, dej nám dnes
A odpusť nám naše viny, jako i my odpouštíme našim viníkům
A neuved' nás v pokušení, ale zbav nás od zlého.
Neboť tvé jest království, i moc, i sláva na věky. Amen.

06.30" = 9,52.00"

(v případě, že bude zbývat čas):

Poslání:

2K 13,11-13, 1K 3,22 + 2Te 3,16(b)

Nakonec poslechněme a přijměme biblická slova poslání:

Ko 3⁸ Nyní odhodte to všechno: zlobu, hněv, špatnost, rouhání, pomluvy z vašich úst. ⁹Neobelhávejte jeden druhého, svlechte se sebe starého člověka i s jeho skutky ¹⁰a oblecté nového, který dochází pravého poznání, když se obnovuje podle obrazu svého Stvořitele. ¹¹Potom už není Řek a Žid, obřezaný a neobřezaný, barbar, divoch, otrok a svobodný, ale všechno a ve všech Kristus. ¹²Jako vyvolení Boží, svatí a milovaní, oblecté milosrdný soucit, dobrotu, skromnost, pokoru a trpělivost. ¹³Snášejte se navzájem a odpouštějte si, má-li kdo něco proti druhému. Jako Pán odpustil vám, odpouštějte i vy. ¹⁴Především však mějte lásku, která všechno spojuje k dokonalosti. ¹⁵A ve vašem srdci ať vládne mír Kristův, k němuž jste byli povoláni v jedno společné tělo. A buďte vděční. ¹⁶Nechť ve vás přebývá slovo Kristovo v celém svém bohatství:

se vši moudrostí se navzájem učte a napomínejte a s vděčností v srdci oslavujte Boha žalmy, chválami a zpěvem, jak vám dává Duch. ¹⁷ Všechno, cokoli mluvíte nebo děláte, činite ve jménu Pána Ježíše a skrze něho děkujte Bohu Otci.

1'30"

Požehnání:

Nakonec přijmeme požehnání do příštích dnů. Jeho první část je požehnání irské, staré, krásné a poetické, druhá část je ještě starší, protože biblická.

*Kéž máš vždy práci, aby tvé ruce měly co dělat.
A vždy peníze v kapse, jednu minci nebo snad dvě.
Ať se vždy sluneční světlo třpytí na tvé okenní římse
a v tvém srdci ať se třpytí jistota,
že po lijáku přichází duha.
Dobrá ruka přítele ať je ti vždy nablízku,
a Bůh ať naplní tvé srdce a povzbudí tě radostí.*

0.35" = 9,52.35"

Všechno je vaše, ať svět nebo život nebo smrt, přítomnost nebo budoucnost, všechno je vaše, vy pak jste Kristovi a Kristus je Boží. Sám Pán pokoje ať vám uděluje pokoj vždycky a ve všem. Pán se všemi vámi. Amen.

Na závěr bohoslužeb zazpíváme píseň „Jeden Pán, jedna víra.“ Jejím autorem je český skladatel Petr Eben, píseň je ekumenická, svým obsahem spojuje křesťany všech církví. V Dodatku Evangelického zpěvníku má píseň číslo 613, v katolickém kancionálu 910. Posadíme se.

- v předehře k písni si lid sedá -

00'35" = 9,53.10"

Spol. píseň: 678 Jeden Pán, jedna víra

02'30" = 9,55.40"

Varhanní dohra - konec přenosu z modlitebny

Po zhasnutí červeného světla další sborová oznámení, rozloučení, pak teprve kazatel vychází, po něm lid.